

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΟΓ'

ΤΕΥΧ. Α'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1996

ΑΡΙΘ. 14

Τὸ ἔργο τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου ὑπὸ ρωμαιοκαθολικῆ ὀπτικῆ γωνία*

Οἱ παπικὲς ἀναφορὲς στὸ ἔργο τῶν Ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, τὶς ὁποῖες παρουσιάσαμε σὲ προηγούμενο ἄρθρο μας, εἶναι ἐπανάληψις πολλῶν παρομοίων ἐπισημάνσεων, οἱ ὁποῖες ἔχουν γίνεи ἀπὸ τὸν Ρωμαῖο Ποντίφηκα στὸ παρελθόν. Ἴδου ἀκόμη μερικὲς ἐξ αὐτῶν:

Ὁ Πάπας Ἰωάννης-Παῦλος Β' στὴν μνημονευθεῖσα ἤδη ὁμιλία του στὸ προσκύνημα Welehrad τῆς Μοραβίας, ὅπου βρῖσκεται ὁ τάφος

Τοῦ κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Ὁμοτ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν
Τακτικοῦ Μέλους τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας
τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν»

τοῦ Ἑλληνοσ Ἀποστόλου τῶν Σλάβων ἁγίου Μεθοδίου, ἐνώπιον 700.000 ἀκροατῶν, τὸ ἔτος 1990 εἶπε καὶ τὰ ἐξῆς: «Τὸν ἀκρογωνιαῖο λίθο τῆς Ἠνωμένης Εὐρώπης δὲν τὸν συναντοῦμε μόνο στὸ Μόντε Κασσίνο, ὅπου ὁ ἅγιος Βενέδικτος ἀφιερῶθηκε στὴν ἐδραΐωσι τῆς Λατινικῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ καὶ ἐδῶ στὴν Μοραβία, ὅπου οἱ δύο ἰσαπόστολοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος, Ἑλληνες ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκη τῆς Μακεδονίας, ἐχάραξαν τὴν ἑλληνικὴ καὶ βυζαντινὴ παράδοσι στὴν ἱστορία τῆς Εὐρώπης. Τὸ ὅτι ἐμεῖς οἱ Σλάβοι εἴμεθα Χριστιανοὶ τὸ ὀφείλομε σ' αὐτούς. Ἄλλωστε οἱ δύο μεγάλες αὐτὲς παραδόσεις (λατινικὴ καὶ ἑλληνικὴ), καίτοι διαφορετικὲς, ἀνήκουν ἢ μία στὴν ἄλλη. Μαζὶ διαμορφώνουν τὸ σύνολο τῆς Χριστιανικῆς Εὐρώπης, ἢ ὁποῖα δοκιμάσθηκε ἀπὸ πολέμους αἰῶνων, ἀλλὰ καὶ εὐλογήθηκε ἀπὸ

πλειάδα Ἁγίων» (Ἐφημ. «Καθολικὴ», ἀρ. 2562, 1 Μαΐου 1990, σ. 1).

Ὅταν τὸ 1993, μὲ πρωτοβουλία τῆς Πρεσβείας τῆς Ἑλλάδος στὸ Βατικανὸ καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Δήμου Θεσσαλονίκης ἐορτάσθηκε στὴν Ρώμη ἡ μνήμη τῶν ἁγίων ἀδελφῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, τότε ὁ Πάπας Ἰωάννης-Παῦλος Β' κατὰ τὴ συνομιλία, τὴν ὁποία εἶχεν ἰδιαίτερος μὲ τὸν Δήμαρχο Θεσσαλονίκης κ. Κ. Κοσμόπουλο καὶ τὸν τότε πρέσβυν τῆς Ἑλλάδος στὴν «Ἁγία Ἐδρα» κ. Γ. Χριστογιάννη, ἐξῆρε τὸ ἔργο τῶν δύο Ἑλλήνων ἁγίων. Χαρακτηριστικῶς ὁ Δήμαρχος κ. Κοσμόπουλος δήλωσε, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἐξῆς: ὁ Πάπας «μὲ πολλὴν ἐγκαρδιότητα» καὶ μὲ «πολλὴ θέρημη τόνισε τὴ συμβολὴ τῶν δύο Θεσσαλονικέων ἀποστόλων ὄχι μόνο στὴ διάδοσι τῆς Χριστιανοσύνης, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, καὶ χαρακτηριστικῶς μοῦ εἶπεν, ὅτι στὰ φοιτητικὰ του χρόνια, ὅπου σπούδαζε φιλοσοφία, εἶχεν ἀσχοληθῆ ἰδιαίτερος μὲ αὐτὸ τὸ θέμα, καὶ ὡς Σλαῦος, ποῦ εἶναι, ἀναγνωρίζει τὴ σημασία τῆς προσφορᾶς τῆς Θεσσαλονίκης στὸ θέμα τοῦ ἐκπολιτισμοῦ τῶν Σλαύων» (περ. «Ἐκκλησία», 1-15 Ἰουλίου 1993, σ. 395).

Ὅταν τὸ ἔτος 1994 ἐορταζόταν ἡ 650ετηρὶς τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Πράγας, ὁ Πάπας Ἰωάννης-Παῦλος Β' ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἐκεῖ ρωμαιοκαθολικὸ Ἀρχιεπίσκοπο Miroslav Vlk ἐπιστολὴν, στὴν ὁποία, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τονίζονταν τὰ ἐξῆς: «Οἱ ἐορτὲς τοῦ ἔτους τούτου γίνονται εἰς μίαν ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποία ἡ Εὐρώπη, ποῦ καταβάλλει ἐπίπονες προσπάθειες γιὰ τὴν ἐνότητα, πρέπει νὰ δίδῃ ἀξίαν σ' ἐκεῖνα τὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα τὰ διάφορα τμήματα αὐτῆς κατέχουν ἀπὸ κοινού. Ἡ πόλις Πράγα, ποῦ ὀνο-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 580 τοῦ ὑπ' ἀρ. 13 τεύχους.

μάζεται «καρδιά τῆς Εὐρώπης» καὶ σὲ συνεργασία μὲ αὐτὴν ἢ (Ρωμαιοκαθολικὴ) Ἀρχιεπισκοπὴ τῆς λαμβάνουν ὅπως ἰδιαίτερον στάσι στὴ διαδικασία τῆς πορείας πρὸς τὴν ἐνοποίησι αὐτῆ. Ἐχουν τὶς πρωταρχικὲς ρίζες τους στὴν κυριλλεῖον - μεθοδικὴ χριστιανικὴ, δηλ. στὴν ἀνατολική, παράδοσι (δηλαδὴ τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου), ἀλλ' ὅμως αὐτὲς ἀντλοῦν ἐπίσης ἀπὸ τὴν λατινικὴ παράδοσι τῆς Εὐρωπαϊκῆς Δύσεως. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἢ Πράγα εἶναι ὁ τόπος τῆς συναντήσεως δύο θρησκευτικοπολιτιστικῶν ρευμάτων. Καὶ δὲν θὰ ἤμποροῦσε νὰ ἰσχύη αὐτὸ καὶ γιὰ τὸ μέλλον ὡς καλὸς οἰωνός;» (περ. «Ἡ Ἐκκλησία», 1 Ἰουνίου 1994, σσ. 347-348).

Πολὺ προσφάτως, τὴν 6η καὶ τὴν 7η Ἰουλίου 1996, ὁ Πάπας σὲ κηρύγματά του στὴ Ρώμη, ἐντὸς τῆς Βασιλικῆς τοῦ Ἀγίου Πέτρου, —ἐξυμνῶν, ὡς μὴ ὄφειλε, τὴν 400ετηρίδα τῆς Συνόδου τῆς Βρεστῆς, πού ὠδήγησε στὸν οὐνιτισμὸ πλήθη Οὐκρανῶν καὶ Λευκορώσων ὑπὸ τὸ πέλμα τῆς πολιτικῆς δυνάμεως τῶν Πολωνῶν βασιλέων—, ὑπεδήλωσε ὅτι πρόκειται τρόπον τινὰ περὶ συνεχίσεως τῆς φιλορωμαϊκῆς ἐνωτικῆς στάσεως τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, τῶν ὁποίων μάλιστα ἐπικαλεῖται καὶ τὶς εὐχῆς (L' osservatore romano, σὲ γερμανικὴ γλῶσσα, ἀρ. 29, 19 Ἰουλίου 1996, σσ. 7-8).

* * *

Τὰ ἀνωτέρω παρατεθέντα παραδείγματα τῆς ἐκ μέρους τοῦ Πάπα συγχροτάτης, εὐκαιρῶς - ἀκαίρως, ἐξάρσεως τοῦ ἔργου τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, ἐνῶ ἀξιευτικῶς ἐπισημαίνουν καὶ ὑπενθυμίζουν μερικὲς σπουδαιότατες πτυχῆς τῆς φωτισμένης ἱεραποστολικῆς δράσεως αὐτῶν, ἀντιθέτως κατὰ συστηματικὸν τρόπον παρασιωποῦν καὶ παραλείπουν οὐσιώδη στοιχεῖα τῆς στάσεως τῶν δύο ἁγίων ἀπέναντι στὴν Λατινικὴ Δύσι καὶ τῶν ἱστορικῶν συναρτήσεων καὶ παραμέτρων τῆς στάσεως αὐτῆς.

Ἡ θετικὴ πλευρὰ τῶν παπικῶν ἐπισημάνσεων εἶναι ἢ ὑπόμνησις, ὅτι οἱ δύο Θεσσαλονικεῖς ἅγιοι συνετέλεσαν στὸν ἐκχριστιανισμὸ καὶ ἐκπολιτισμὸ τῶν Σλαύων, ὅτι διέδωκαν τὴν ὀρθόδοξη βυζαντινὴ λατρευτικὴ παράδοσι καὶ ὅτι ὑπῆρξαν σκαπανεῖς τοῦ ιδεώδους τῆς Ἠνωμένης Εὐρώπης.

Μερικὲς ἀπὸ τὶς ὑπὸ τοῦ Πάπα παρασιωπώμενες ἱστορικὲς ἀλήθειες εἶναι οἱ ἐξῆς, τὶς ὁ-

ποῖες ἂς ἐπιτραπῆ νὰ ὑπενθυμίσωμε, διὰ μίαν ἀκόμη φοράν, ἐφ' ὅσον οἱ ἀλήθειες αὐτὲς πάντοτε ἐκ νέου στοὺς παπικοὺς λόγους καλύπτονται μέχρι σήμερον ὑπὸ τοῦ πέπλου τῆς σιωπῆς:

1. Ἡ ἐπαφὴ τῶν δύο Θεσσαλονικέων ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου μὲ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μὲ ὁποιαδήποτε μορφή οὐνιτισμοῦ. Ἡ ἐπαφὴ αὐτὴ ἦτο αὐτονόητος καὶ ἐξηγεῖται πρῶτον ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ὑπῆρχε τότε σχίσμα, ἐφ' ὅσον ἡ Ἐκκλησία ἦταν ἀκόμη ἡνωμένη, καὶ δεύτερον ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ὁ ἅγιος Κύριλλος μετέφερε στὴν Ρώμη τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου Κλήμεντος, Πάπα Ρώμης.

2. Τὸ ιδεώδες τῶν δύο ἁγίων γιὰ τὴν λειτουργικὴ γλῶσσα καταπολεμήθηκε ἀπὸ φράγκους καὶ ἰταλοὺς ἐκπροσώπους τοῦ λατινικοῦ κλήρου, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ὁπαδοὶ τῆς κακοδοξίας τῶν «Τριγλωσσιστῶν» ἢ «Πιλατιανῶν» καὶ ἰσχυρίζονταν ὅτι στὴν χριστιανικὴ λατρεία πρέπει νὰ χρησιμοποιεῖται ὄχι κάποια ἄλλη γλῶσσα, ἀλλ' ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον μία ἀπὸ τὶς τρεῖς γλώσσες (έβραϊκὴ, ἑλληνικὴ, λατινικὴ), στίς ὁποῖες ἐγράφη ἢ ἐπιγράφη, πού ἀναρτήθηκε ἀπὸ τὸν Πιλάτο πάνω στὸν Σταυρὸ τοῦ Κυρίου.

3. Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ ἁγίου Κυρίλλου, ὁ ἅγιος Μεθόδιος ἐδιώχθη ἀπὸ βαυαροὺς ἐπισκόπους· δικάσθηκε· δέχθηκε κολαφισμοὺς, μαστιγώσεις καὶ κτυπήματα· ἐξετέθη στὴν ὑπαιθρο σὲ περίοδο βαρυνειμωνιάς· ἐξορίσθηκε στὰ βάρη τῆς Γερμανίας καὶ φυλακίσθηκε ἐπὶ ἔτη ὀλόκληρα.

Ὅταν ὁ γράφων μὲ ὄλους τοὺς συμμετέχοντες σὲ Οἰκουμενικὸ Συμπόσιο (στὴν πόλι Regensburg) ἐπισκεφθήκαμε πρὸ ἐτῶν τὴν βαυαρικὴ πόλι Passau, ὁ Ρωμαιοκαθολικὸς ἐπίσκοπος αὐτῆς ζήτησε ἀπὸ τοὺς παρόντες Ὀρθοδόξους συγγνώμη, διότι ἕνας ἀπὸ τοὺς πρὸ αἰῶνων προκατόχους αὐτοῦ εἶχε μαστιγώσει τὸν ἅγιο Μεθόδιο.

4. Ὅταν ὁ Πάπας Ἰωάννης Η', ἀνακαλῶν ἀποφάσεις τοῦ Πάπα Ἀδριανοῦ Β', ἀπηγόρευσε στὸν ἅγιο Μεθόδιο νὰ χρησιμοποιῆ στὴ λατρεία τὴν σλαβικὴ γλῶσσα καὶ προέβαλε τὴν ἀπαίτησι νὰ χρησιμοποιεῖ οἱ Σλαῦοι μόνον τὴν λατινικὴ ἢ τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, τότε ὁ ἅγιος Μεθόδιος ἀρνήθηκε νὰ ὑποταγῆ καὶ ἦταν τόσο ἀνένδοτος καὶ πειστικὸς πολέμιος τῆς θεωρίας τῶν «Τριγλωσσιστῶν» καὶ ὑπερασπιστῆς τῆς ἑλληνορθοδόξου παραδόσεως, ὥστε ὁ Πάπας Ἰωάννης Η', —μπροστὰ στὸν κίνδυνο νὰ χάσῃ

τῆ δυνατότητα ἐπιρροῆς στὶς περιοχές, στὶς ὁποῖες ἐδέσποζεν ἡ φωτεινὴ προσωπικότης τοῦ ἁγίου Μεθοδίου—, ἀναγκάσθηκε νὰ υἱοθετήσῃ καὶ προβάλῃ τὴν ἑλληνοβυζαντινὴ ἀντίληψιν τοῦ Ἑλληνοῦ ἱεραποστόλου.

5. Πάπες, ποὺ διαδέχθηκαν τὸν Πάπα Ἰωάννη Η', ὅπως οἱ Στέφανος (τέλος 885), Γρηγόριος Ζ' (1080) κ.ά., καὶ πολλοὶ λατίνοι ἐπίσκοποι σιγμάτιζαν ὅτι ὁ ἅγιος Μεθόδιος καὶ βραδύτερον οἱ μαθητὲς του διέδιδαν τόσον τὴν σλαυικὴ μετάφρασι τῶν λειτουργικῶν κειμένων, ὅσον καὶ τὴν ἀπόκρουσι τῆς διδασκαλίας περὶ τοῦ Filioque καὶ τῆς σχετικῆς προσθήκης στὸ Σύμβολο τῆς πίστεως.

6. Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ ἁγίου Μεθοδίου οἱ μαθητὲς του ἐδιώχθησαν ἀπὸ τὸν λατίνους καὶ ἐκτοπίσθηκαν ἀπὸ τὴν Μοραβία, «βρωμάτων, ἐνδυμάτων ἀπορῶντες. Οὐκ οὖν ἠναγκάσθησαν διὰ τὸ δέος ἀπ' ἀλλήλων διαιρεθῆναι, Θεῷ τοῦτο δόξαν ἵνα καὶ πλείω μέρη τῶ κύκλῳ τοῦ Εὐαγγελίου ἐμπεριλάβωσιν» (Θεοφυλάκτου Ἀχρίδος, Βίος καὶ Πολιτεία Κλήμεντος ἀρχιεπισκόπου Βουλγάρων, Migne Ἐ.Π. 126, 1220). Ὁ Franz Grīves ὁμολογεῖ, ὅτι ἡ μαρτυρία αὐτῆ τοῦ Θεοφυλάκτου ἐπιβεβαιώνεται πλήρως ἀπὸ παλαιοκαθολικὲς ἱστορικὲς πηγές.

7. Τὰ ἰδεώδη τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου κατεπολεμοῦντο ἐπίσης καὶ ἀπὸ ρωμαιοκαθολικὲς ἐκκλησιαστικὲς συνόδους (λ.χ. ἀπὸ τὶς συνόδους στὴν πόλι Split ἢ Spalato τῆς Δαλματίας, κατὰ τὰ ἔτη 925 καὶ 928). Ὡς ἐπισημαίνει ὁ Z. Ditttrich, κατὰ τοὺς μεσαιωνικοὺς χρόνους ὁ Μεθόδιος δὲν ἐτιμᾶτο στὴν Δύσι ὡς ἅγιος, ἀλλ' ἀντιθέτως ἐστιγματίζετο ὡς κακόδοξος καὶ αἰρετικός.

Παρὰ ταῦτα, ὁ σπόρος τὸν ὁποῖον οἱ ἅγιοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος ἔσπειραν ἐναντίον τῆς κακοδοξίας τῶν «Πιλατιανῶν» καὶ τοῦ λειτουργικοῦ λατινισμοῦ, δὲν νεκρώθηκε οὔτε στὶς περιοχές, οἱ ὁποῖες ἦσαν σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου ὑπὸ ρωμαιοκαθολικὴ ἐπιρροή. Στὸν αἰῶνα μας ἔμελλε ν' ἀναπτυχθῆ καὶ νὰ καρποφορήσῃ. Τὴν 21η Ἰουνίου 1967, κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν Καθηγητῶν καὶ Φοιτητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης στὸν Πάπα Παῦλο ΣΤ', ὁ γράφων ὡς ὁ τότε Κοσμήτωρ τῆς Σχολῆς αὐτῆς στὴν προσφώνησί του πρὸς τὸν Προκαθήμενο τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας στὴν Sala Ducale τοῦ Βατικανοῦ εἶπεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἐξῆς:

«Ὁ σπόρος, τὸν ὁποῖον οἱ δύο ἀδελφοὶ ἔσπειραν εἰς τὴν Ρώμην, ἐμελλεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ν' ἀναπτυχθῆ καὶ φέρῃ καρπὸν ἑκατονταπλασίονα, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἀποφάσεων τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ. Τὸ ἐπὶ αἰῶνας παραμεριζόμενον ἰδεώδες τῶν δύο ἀδελφῶν κατήγαγε μέγαν θρίαμβον, ὅταν εἰς ψηφοφορίαν γενομένην ἐν τῇ συνόδῳ ταύτῃ μειοψηφοῦνταν μόνον 54 μελῶν τῆς Συνόδου καὶ ἑτέρων 7 ριψάντων ἄκυρον ψῆφον, 2011 μέλη ἐψήφισαν τὸ 36ον ἄρθρον τοῦ περὶ λατρείας συντάγματος, ὅπερ ἐπιτρέπει τὴν χρῆσιν τῶν διαφόρων μητρικῶν γλωσσῶν» εἰς τὴν λατρείαν, «ὅπως ἤθελον οἱ Ἕλληνες ἅγιοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος. Αἱ ψυχαὶ τῶν δύο ἁγίων Θεσσαλονικέων ἀδελφῶν, ἀσφαλῶς θὰ σκιροῦν ἀγαλλόμεναι ἐν οὐρανοῖς» (περ. «Ἐκκλησία», 1 Αὐγ. 1967, σ. 436). Εἶναι ἀξιοσημεῖωτον, ὅτι ὁ σημερινὸς Πάπας συχνὰ χαρακτηρίζει τοὺς ἁγίους Κύριλλο καὶ Μεθόδιο ὡς «πάτρωνες τῆς Εὐρώπης».

Ἐπίσης τὰ ρωμαιοκαθολικὰ ἐρμηνευτικὰ ὑπομνήματα στὸ «Σύνταγμα περὶ Λατρείας» τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ ἰδιαίτερος ἐπισημαίνουν τὴν πρὸ αἰῶνων σχετικὴ προδρομικὴ συμβολὴ τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου στὴν ἐπικράτησι τοῦ ἑλληνοβυζαντινοῦ ἀνθρωπιστικοῦ πνεύματος, τὸ ὁποῖο ἀναγνωρίζει τὶς τοπικὲς γλώσσες στὶς λατρευτικὲς μορφές, διότι, ὡς τονίζει ὁ Dvornik, εἶναι «δημοκρατικὸ καὶ φιλελεύθερο» καὶ «σέβεται τὴν ὄντοτητα ἀτόμων καὶ ἐθνῶν».

8. Ἡ λατινικὴ παράδοσις, ποὺ ὑπάρχει σήμερον σὲ μερικὲς σλαυικὲς περιοχές δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται ἰσοδύναμος πρὸς τὴν ἑλληνοβυζαντινὴν παράδοσι. Γενικῶς ἡ λατινικὴ ἐκκλησιαστικὴ παράδοσις στὶς χώρες αὐτὲς δὲν εἶναι πρωτογενής, ἀλλὰ δευτερογενής. Ἄλλως τε καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Δύσι ἡ ὅλη λατινικὴ παράδοσις κατὰ μέγα μέρος ἔχει τὴν ἑλληνικὴ σφραγίδα καὶ ἐμπνέεται, ὡς θὰ ἔλεγεν ἡ γνωστὴ ἐπιφανὴς φιλόλογος Ζακλὶν ντὲ Ρομιγύ, ἀπὸ «τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν καὶ τὶς ἑλληνικὲς ἀξίες». Καὶ αὐτὴ ἡ προσφορὰ τοῦ ὁσίου Βενεδίκτου, —ὁ ὁποῖος συχνὰ προβάλλεται ἀπὸ τὸν σημερινὸ Πάπα ἐπίσης ὡς «πάτρων τῆς Εὐρώπης» καὶ ὡς ἀκρογωνιαίος λίθος τοῦ οἰκοδομήματος τῆς Ἠνωμένης Εὐρώπης—, ἐξωογονεῖτο ἀπὸ τὰ ρεῖθρα τοῦ ἀνατολικοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος, ἐφ' ὅσον ἦταν καρπὸς βαθειᾶς ἀφομοιώσεως τοῦ συνόλου τῶν μεγάλων ἀνατολικῶν μοναστικῶν παραδόσεων (Μ. Ἀντωνίου, Παχωμίου, Μ. Βασιλείου).

Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΚΑΙ Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

1. Εἰσαγωγή

Ἐκεῖνοι ποὺ ἀσχολήθηκαν, καθένας βέβαια ἀπὸ τὴ σκοπιὰ του, μὲ τὴ θεώρηση καὶ μελέτη τῶν ἠθικῶν, πνευματικῶν, κοινωνικῶν καὶ ἄλλων φαινομένων τῆς ζωῆς τῆς μεταπολεμικῆς Ἑλλάδος, πρέπει νὰ κατέληξαν σὲ μιὰ περίπου ταυτόσημη διαπίστωση. Ὅτι σ' ὅλους τοὺς τομείς τῆς δημόσιας καὶ ἰδιωτικῆς ζωῆς σημειώθη-

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δράμας
κ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

κε μιὰ βαθειὰ μεταβολή, μιὰ αἰσθητὴ διαφοροποίηση. Κι ὅσο κι ἂν ἄλλοι χαιρετοῦν τὴ θεαματικὴ αὐτὴ ἀνακατάταξη πραγμάτων καὶ ἀξιών, σὰν τεράστιο βῆμα προόδου καὶ πολιτιστικῆς ἐξελίξεως, ἐμεῖς, ὄχι μόνο δὲν μπορούμε νὰ συμμεριστοῦμε τὴν αἰσιοδοξία τους, ἀλλ' ἀντίθετα κατεχόμεθα ἀπὸ αἰσθήματα ἀγωνίας καὶ ἀνησυχίας ποὺ μέρα μὲ τὴ μέρα γίνονται ἐντονώτερα. Γιατὶ ὁ ἄνεμος ποὺ φυσᾷει τὶς τελευταῖες δεκαετίες πάνω καὶ μέσα στὴ Χώρα μας καὶ ὀλοέ-

να γίνεται δυνατότερος, δὲν ζωογονεῖ, δὲν καθαρίζει τὴν ἀτμόσφαιρα, ἀλλὰ τὴν μολύνει καὶ τὴν κάνει ἀποπνικτικὴ. Ἐχει ὅλα τὰ γνωρίσματα τοῦ τυφώνα, τῆς λαίλαπας, θὰ λέγαμε, ποὺ ἀπειλεῖ νὰ ξεθεμελιώσει ὅ,τι ἀπόμεινε ὄρθιο. Νὰ ἀνασκάψει μὲ καταστροφικὴ μανία καὶ τὰ τελευταῖα ἐρείσματα τῆς ἠθικῆς, κοινωνικῆς καὶ πνευματικῆς κληρονομίας τῆς Χριστιανικῆς Ἑλλάδος.

Δὲν ὑποστηρίζουμε ὅτι ἡ Ἑλλάδα, πρὶν ἀπὸ τὸν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ἦταν μιὰ κοινωνία ἀγίων καὶ ὅτι ὁ ἠθικὸς νόμος, ἡ κοινωνικὴ εὐπρέπεια, ἡ οἰκογενειακὴ ζωὴ, αὐτοὶ οἱ θεσμοὶ καὶ οἱ παραδόσεις τοῦ ἔθνους μας, δὲν εἶχαν ὑποστῆ σοβαρῆς ρωγμῆς. Μεταπολεμικὰ ὅμως ἐκεῖνες οἱ ρωγμῆς διευρύνθηκαν τόσο, ὥστε νὰ ἀπειλεῖται σοβαρὰ αὐτὴ ἡ ἴδια φυσιογνωμία καὶ ἡ δομὴ τοῦ ἔθνους μας. Ἐν ὀνόματι μιᾶς παρανοημένης καὶ ἀπατηλῆς ἀντιλήψεως ἀναφορικὰ μὲ τὴν πολιτιστικὴν ἐξέλιξη τῶν οἰκονομικὰ προοδευμένων Χωρῶν, ἡ Ἑλλάδα, αὐτὴ ἡ κοιτίδα τοῦ ἀθανάτου ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, ἄνοιξε τὶς πύλες τῆς καὶ δέχθηκε στὸ χῶ-

Ἐκ τῶν ἱστορικῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα ὑπεμνήσαμεν κατὰ τηλεγραφικὸν τρόπον, συνάγεται ἀβιάστως τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ κατὰ τὰ ἄλλα ἀξιέπαινος προβολὴ ἀπὸ τὸν Πάπα τοῦ ἔργου τῶν ἀγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου δὲν πρέπει νὰ συσχετίζεται πρὸς ὁποιαδήποτε προβολὴ τῶν οὐνιτικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ μάλιστα πρὸς ἀπαράδεκτη διατύπωσι εὐχῶν γιὰ περαιτέρω ἀνθησι αὐτῶν. Ἐξ ἄλλου, — ἐνῶ εἶναι δίκαιον νὰ ἐκφράσωμε τὴ χαρὰ μας γιὰ τὸ ὅτι ὁ Προκαθήμενος τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας προβάλλει ἀφ' ἐνὸς τὴ συμβολὴ δύο Ἑλλήνων ἀγίων στὴ διάδοσι τῆς ἑλληνοβυζαντινῆς ἀντιλήψεως γιὰ τὴ γλῶσσα, τὶς μορφῆς καὶ τὸ περιεχόμενο τῆς λατρείας καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν ἀνάγκη τῆς ἀξιοποιήσεως τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως πρὸς οἰκοδόμησι τῆς Ἠνωμένης Εὐρώπης—, πρέπει νὰ τονίσωμε ὅτι οἱ φιλοανατολικῆς παπικῆς διακηρύξεις γιὰ τὰ πνευματικὰ θεμέλια τῆς Εὐρώπης θὰ ἦσαν πλέον διαφωτιστι-

κῆς καὶ ἀξιόπιστες, ἐὰν εἶχαν ἔστω καὶ μόνον ὑπαινιγμοὺς γιὰ τὴν σημερινὴν τελεσιδικὴ ἐγκατάλειψι ἐκ μέρους τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ὄχι μόνον τοῦ λειτουργικοῦ λατινοκρατικοῦ πνεύματος μετὰ τὴν ἐπὶ αἰῶνες σκληρὴ ἀντιπαράθεσί του πρὸς τὸ ἑλληνοβυζαντινὸ ἰδεώδες τῶν δύο Θεσσαλονικέων ἀγίων ἀδελφῶν, ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν ἀξιώσεων καὶ ἐνεργειῶν, οἱ ὁποῖες ἀμέσως ἢ ἐμμέσως συνδέονται πρὸς ἀπαράδεκτες ἀντιλήψεις περὶ παπικοῦ πρωτείου. Ἡ πορεία μας γενικῶς πρὸς τὴν Εὐρωπαϊκὴ ἐνοποίηση καὶ ὀλοκλήρωσι θὰ εἶναι πλέον ἀπρόσκοπη, ἐὰν τὰ ἱστορικὰ γεγονότα προβάλλονται μὲ τὴν ἱστορικὴ γενετικὴ μέθοδο. Πρὸς τοῦτο τὰ γεγονότα αὐτὰ πρέπει νὰ παρουσιάζονται ὄχι μεμονωμένα καὶ ὄχι μὲ παρασιώπησι τῆς προϊστορίας, τῶν γενεσιουργῶν αἰτίων καὶ τῶν ἱστοριοεκκλησιαστικῶν καὶ ἱστοριοπολιτισμικῶν τους συναρτήσεων.

(Τέλος)

ρο της τὰ ἀπόβλητα τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὶς μεθόδους ζωῆς τοῦ Νέου Κόσμου. Ἡ κίνηση αὐτὴ εὐνοήθηκε ἀπὸ τὴ συνείδηση ποὺ καλλιεργήθηκε ἀνάμεσά μας ὅτι εἴμαστε λαὸς ὑπανάπτυκτος σ' ὄλους τοὺς τομεῖς, λαὸς καθυστερημένος, δεμένος σὲ ἀναχρονιστικὲς ἀντιλήψεις καὶ ὅτι ὁ Εὐρωπαϊκὸς ἢ ὁ Ἀμερικάνικος κόσμος ἔχει μιὰ ἀναμφισβήτητη ὑπεροχή, ἀφοῦ δημιούργησε νέα πρότυπα ζωῆς θεμελιωμένα στὴν οἰκονομικὴ εὐμάρεια καὶ στὴν πλήρη ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου. Ἔτσι, ἀφοῦ ἡ ἀντίληψη αὐτὴ ἔγινε πίστη ὄλων μας, ἀπὸ τὴν πνευματικὴ καὶ πολιτικὴ ἡγεσία μέχρι καὶ τὸν ἀνάπτυκτο ἐργάτη καὶ τὸν ἀγαθὸ πολίτη τῆς ὑπαίθρου, ἀποκτήσαμε ἓνα αἰσθημα κατωτερότητος καὶ σπεύσαμε νὰ κρύψουμε τὴν σφραγίδα τῆς δωρεᾶς καὶ τὸ θησαυρὸ τῆς πνευματικῆς μας κληρονομίας.

Εἶναι φοβερὸ καὶ ὀλέθριο γιὰ ἓνα λαὸ, γιὰ ἓνα ἔθνος σὰν τὸ δικό μας, νὰ δεχτεῖ αὐτὸ τὸ ρόλο μέσα στὴν παγκόσμια Κοινότητα. Εἶναι μιὰ τραγικὴ ἀποδοχὴ τῆς στειρότητος τῶν πηγῶν τῶν πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν δυνάμεων τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ἔνδειξη ἀδυναμίας ἐπιλογῆς καὶ ἀντιδράσεως. Καὶ στὸ σημεῖο αὐτὸ φθάσαμε γιὰτὶ παρασυρθήκαμε ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς, ἀπὸ τὸ θρίαμβο τῆς τεχνολογίας τῶν Ἑθνῶν ἐκεῖνων ποὺ ἀξιοποίησαν τὶς πλουτοπαραγωγικὲς πηγές τους, ἔδωσαν τεράστια ὠθηση στὶς βιομηχανίες τους καὶ πολλαπλασίασαν τὶς οἰκονομικὲς τους δυνατότητες. Αὐτὴ ἡ οἰκονομικὴ δύναμη ἔδωσε στὰ ἔθνη αὐτὰ πολεμικὴ καὶ πολιτικὴ ἰσχὺ, ἐνῶ δημιούργησε μιὰ νέα καταναλωτικὴ κοινωνία μὲ τάσεις εὐδαιμονισμοῦ. Οἱ λαοί, στὴν προσπάθειά τους ν' ἀποκτήσουν ὄλο καὶ περισσότερα ἀγαθὰ, δημιούργησαν νέες πολιτιστικὲς ἀξίες, ἀνοίξαν νέους δρόμους στὸ χῶρο τῆς ἠθικῆς καὶ γκρέμισαν τὰ φράγματα ἐκεῖνα, ποὺ ὁ Δημιουργὸς ἔψωσε μέσα στὴν ψυχὴ καὶ στὴ συνείδησή μας γιὰ τὴν προστασία καὶ τὴν προάσπιση τῆς ἀγνότητάς τους. Ἡ διάβρωση ὑπῆρξε καθολικὴ καὶ οἱ συνέπειές της ἀνυπολόγιστες. Τὸ διεθνές, τὸ δημόσιο καὶ τὸ ἰδιωτικὸ δίκαιο, ὁ δημόσιος καὶ ὁ ἰδιωτικὸς βίος, οἱ θεομοὶ ἐκεῖνοι ποὺ ἔδιναν ἀξία καὶ περιεχόμενο στὴν ἀνθρώπινη ὄντοτητα καὶ ἀξιοπρέπεια καὶ τὴν ἔδεναν μὲ τὶς παραδόσεις καὶ τὰ ἰδανικά της, γνώρισαν τὴν πρὸ δραματικὴ ἀνακατάταξη. Ἐμεῖς, σὰν ἔθνος καὶ σὰν λαὸς, ἀπορροφημένοι ἀπὸ τοὺς ἐσωτερικοὺς περισπασμοὺς καὶ τοὺς ἐξωτερικοὺς κινδύνους, δὲν προσέξαμε,

δὲν ἀντιληφθήκαμε καὶ δὲν ἀντιδράσαμε στὴν εἰσβολὴ αὐτὴ τοῦ ξένου ἐπιδρομέα. Γιὰτὶ δὲν κρατοῦσε ξίφος καὶ ὄπλα. Ἦρθε μὲ τὸ τραγούδι τῶν Σειρήνων καὶ τὴ δολιότητα τῆς Κίρκης. Ἀνύποπτοι ἀνοίξαμε τὶς πύλες τῆς Χώρας μας καὶ ὑποδεχθήκαμε τὸν ξένο, σὰν πρόδρομο μιᾶς ἐξελικτικῆς πορείας, ἡ ὁποία θὰ μᾶς ὀδηγοῦσε στὰ Ἡλύσια πεδία μιᾶς προηγμένης κοινωνίας.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς εἰρηνικῆς αὐτῆς εἰσβολῆς ὑπῆρξαν τόσο ἐπώδυνα γιὰ τὴν οἰκογενειακὴ καὶ κοινωνικὴ μας ζωὴ, ὅσο καὶ ἀπειλητικὰ γιὰ τὴν ἴδια τὴν ἐθνικὴ μας ὑπόσταση. Ἔθεσαν δυναμίτιδα στὰ θεμέλια τῆς ἐλληνικῆς οἰκογένειας, αὐτοῦ τοῦ πρωταρχικοῦ πυρῆνα ποὺ εἶναι ὁ ταμειοῦχος καὶ ἐνσαρκώνει καὶ ἐκφράζει τὴ φυσιογνωμία, τὶς πατροπαράδοτες ὑποθήκες καὶ τὶς παραδόσεις τοῦ ἔθνους μας. Ὁ λεγόμενος Εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς, μετὰ τὴν εἰρηνικὴ του διείσδυση, ἀνέσυρε κάτω ἀπὸ τὸ μανδύα του τεράστιο πέλεκυ καὶ ἔθραυσε τὰ ἱερὰ καὶ ἐθνικὰ ἀναθήματα τοῦ τόπου μας, βεβήλωσε τὰ ἥθη, ἀλλοίωσε τὸ φρόνημα καὶ δίνει καὶ τὴ στιγμὴ αὐτὴ μάχη γιὰ νὰ ἐκπορθῆσει καὶ αὐτὴ τὴν ἐθνικὴ μας συνείδηση. Ἀλλὰ στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ κάνουμε μιὰ διευκρίνιση. Γιὰ ποιὸν Εὐρωπαϊκὸ πολιτισμὸ μιλοῦμε, γιὰ ποιά Εὐρώπη δίνουμε τὸ χαρακτηρισμὸ τῆς Κίρκης; Ἡ ἐπίσημη Εὐρώπη γιὰ μᾶς εἶναι μιὰ ἰδέα καὶ μιὰ ἐλπίδα. Εἶναι τὸ λίκνο ποὺ πῆρε φῶς ἀπὸ τὴ φλόγα μας καὶ δημιούργησε διὰ μέσου τῶν αἰώνων μιὰ κολοσσιαία πνευματικὴ κληρονομία, ἀριστουργήματα τῆς διανοήσεως καὶ τῆς τέχνης. Δὲν ἐννοοῦμε αὐτὴν. Γιὰ τὴν ἀγοραία Εὐρώπη γίνεται λόγος, γιὰ τὴ διεφθαρμένη. Ἐκεῖνη ποὺ ξεκινᾷ ἀπὸ τὰ νυχτερινὰ βουλευτάρια, ἀπὸ τὰ πεζοδρόμια καὶ τοὺς κακόφημους τόπους τῶν Εὐρωπαϊκῶν μεγαλουπόλεων καὶ μιλάει τὴ γλῶσσα τοῦ ἐνστικτοῦ καὶ ἐκφράζει τὸ πνεῦμα τοῦ αἰσθησιασμοῦ. Ἐκεῖνη ποὺ γεννήθηκε μέσα στοὺς σκοτεινοὺς θαλάμους τῶν ναρκομανῶν καὶ τοῦ ἠθικοῦ ἐκτραχηλισμοῦ καὶ ἀπὸ τὰ διευθυντήρια τοῦ ἀναρχισμοῦ καὶ τῆς ἀνατροπῆς κάθε ἀνθρώπινης ἀξίας. Ἐκεῖνη ποὺ, ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς χειραφετήσεως τῶν γυναικῶν, ὠραιοποίησε καὶ ἔκαμε ἴνδαλμά της τὴν ἀνηθικότητα.

Στὸ σῶμα τῆς μεταπολεμικῆς Ἑλλάδος εἶναι πλέον ἐκδηλὰ τὰ συμπτώματα μιᾶς βαρείας νόσου ποὺ μᾶς ἤρθε ἀπὸ τὸν πολιτισμένο κόσμο.

Πολλοὶ θὰ μᾶς ὑπομνήσουν ὅτι τὰ φαινόμε-

να αὐτὰ εἶναι παγκόσμια καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀπομονωθεῖ ἡ Ἑλλάδα ἀπὸ τὸν ὑπόλοιπο κόσμο. Γνωρίζουμε τὸ πρῶτο. Ἀποκρούμε τὸ δεύτερο, ἀφοῦ καὶ ὁ τελευταῖος πολίτης ἀντιλαμβάνεται ὅτι ἡ φιλία καὶ ἡ ἐπικοινωνία τῆς Χώρας μας μὲ τὰ ἄλλα Κράτη εἶναι συνδεδεμένη μὲ ζωτικὰ οἰκονομικὰ καὶ ἔθνικὰ συμφέροντά της. Δὲν θ' ἀνεγείρουμε παραπετάσματα στὰ σύνορά μας γιὰ νὰ ἐμποδίσουμε τὴν εἴσοδο ξένων ρευμάτων, ἀφοῦ γνωρίζουμε ὅτι, καὶ ἐκεῖ πού ὀρθώθηκαν τέτοια, τὰ γκρέμισαν οἱ λαοί. Καὶ δὲν μᾶς διαφεύγει τὸ γεγονὸς ὅτι, κυρίως τὰ λεγόμενα εὐνομούμενα καὶ πολιτισμένα Κράτη, συγκλονίζονται ἀπὸ πράξεις βίας, ἀπὸ τὴν ἐγκληματικότητα, ἀπὸ τὴν ἠθικὴ κρίση καὶ πρὸ παντὸς ἀπὸ τὴν ἔλλειψη πολιτικῆς συνεπειᾶς. Αὐτὸ τὸ τελευταῖο τὸ παρακολουθοῦμε κ' ἐμεῖς κι ὅλοι οἱ μικροὶ λαοί, ἐπὶ χρόνια τώρα, στὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ἐργάζεται καὶ ἀποφασίζει τὸ παγκόσμιο Συμβούλιο τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἡνωμένων Ἐθνῶν, ὁ ὁποῖος προκαλεῖ πικρία, ἀγανάκτηση, ἀηδία καὶ ἀπογοήτευση. Ἐμεῖς δὲ οἱ Ἕλληνες ζοῦμε ἀκόμη μὲ τὴν πικρὴ γεύση τοῦ Κυπριακοῦ δράματος, τῶν προκλήσεων στὸ Αἶγαῖο, τοῦ Σκοπιανοῦ... Δὲν ἔχουμε «χρεῖαν μαρτύρων». Καὶ ἔχουμε πεισθεῖ ὅτι, οὔτε ὁ ὑπερόχου περιεχομένου Καταστατικὸς Χάρτης τοῦ Ο.Η.Ε. οὔτε οἱ ἀνθρωπιστικὲς διατάξεις τῆς διακηρύξεως τοῦ Ἐλσίνκι, οὔτε ὁποιοδήποτε ἄλλο κατασκεῦασμα τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος μποροῦν νὰ οἰκοδομήσουν μιὰ παγκόσμια Κοινότητα μέσα στὴν ὁποία δὲν θὰ ὑπάρχει «Ἕλληνα καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος» (Κολ. γ' 11). Καὶ φρονῶ ὅτι πάντοτε εἶναι καιρὸς νὰ ἀναζητήσουμε, ἔστω καὶ ψηλαφητά, μέσα στὸ σκοτάδι πού μᾶς περιβάλλει καὶ νὰ βροῦμε τὴν ὁδὸ τὴν εὐθεία, τὴν ὁδὸ τῆς ζωῆς πού χάραξε ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ἡ ὁποία θὰ ὀδηγήσει ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς γῆς «ἐν ἐνὶ πνεύματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ» στὴ δημιουργία μιᾶς παγκόσμιας Κοινότητος «ἐν ἀγνότητι, εἰρήνῃ καὶ ἀγάπῃ» διαβίωσης.

2. Ἀπόβλητα τῶν Ἐθνῶν στὴ Χριστιανικὴ Ἑλλάδα

Κατὰ τὸ Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, τὰ τέκνα τῆς Εὐρώπης γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ ἤρθαν ἀντιμέτωπα ἀλλήλων στὴ φονικότερη σύγκρουση

τῶν αἰώνων. Ἡ αὐγὴ τῆς εἰρήνης φώτισε μὲ φρίκη μιὰ γῆ γεμάτη ἐρείπια, μὲ ἑκατομμύρια σταυροὺς πού στήθηκαν πάνω στὸ αἱματοβαμμένο χῶμα.

Ἡ Εὐρώπη ἔμοιαζε σὰν νὰ εἶχε ξυπνήσει ἀπὸ ἓνα τρομακτικὸ ἐφιάλτη. Τὰ πεπρωμένα της, ἡ φυσιογνωμία της, ὁ τρόπος τῆς ζωῆς της εἶχαν τελείως παραμορφωθεῖ. Δὲν ἀναγνώριζε τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ της. Γιατί πέρα ἀπὸ τὰ συντρίμια καὶ τὶς τεράστιες ἀπώλειες ἀνθρώπινων ὑπάρξεων, δὲν εἶχε ἀλλάξει μόνο ὁ πολιτικὸς χάρτης σὲ πολλὰ σημεῖα τῆς γηραιᾶς Ἡπείρου, ἀλλὰ καὶ ἡ δομὴ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τῶν Κρατῶν, ἐνῶ κλονίσθηκε ἡ ἴδια ἡ συνείδηση τοῦ μεγαλείου της καὶ τῆς ἀποστολῆς της. Ἡ ἔντονη Ἀμερικανικὴ παρουσία στὸν Εὐρωπαϊκὸ χῶρο καὶ ἡ οἰκονομικὴ, πολιτικὴ καὶ πολιτιστικὴ τῆς ἐπιρροὴ καὶ διείσδυση συνετέλεσαν στὴ νόθευση τοῦ γνησίου εὐρωπαϊκοῦ φρονήματος, τῆς σκέψεως, τῆς ψυχολογίας καὶ τῆς νοοτροπίας τῶν λαῶν. Ἦταν φανερὸ ὅτι ἡ Εὐρώπη, μπροστὰ στὴν ἀπειλὴ ἐνὸς κινδύνου, θυσίαζε τὰ πρωτοτόκια της ἀντὶ πινακίου φακῆς. Πιθανὸν αὐτὴ ἡ ἄποψη νὰ μὴ καλύπτει πλήρως τὴν οὐσία τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ νὰ ἐκφράζει ἀπλῶς ἓνα ἀποτέλεσμα. Πάντως δὲν εἶναι εὐκόλο, χωρὶς τὴ συνεκτίμηση πολλῶν στοιχείων, νὰ κρίνει κανένας, ἂν αὐτὸ τὸ συνοικέσιο Ἀμερικῆς καὶ Εὐρώπης ἀφέλησε ἢ ἔβλαψε καὶ μέχρι ποιοῦ βαθμοῦ. Αὐτὸ ἄλλωστε δὲν ἀνήκει σὲ μᾶς.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει καὶ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὰ γενεσιουργὰ αἷτια, στὴ μεταπολεμικὴ Εὐρώπη παρατηροῦνται νέες ροπὲς καὶ κατευθύνσεις στὴ δεοντολογία καὶ τὴ μεθόδευση τῆς ἀτομικῆς, οἰκογενειακῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς, πού χαρακτηρίζονται ἀπὸ ἓνα εἶδος παροξυσμοῦ καὶ μιὰ ὑπερένταση. Ἡ ὑλικὴ εὐημερία, πού ἤρθε μὲ τὴν ταχύρρυθμὴ ἀνάπτυξη τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν, ἔγινε ἰδανικό, πίστη καὶ σκοπὸς τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης πού ρίχθηκαν μὲ πάθος στὴν ὑλικὴ καὶ αἰσθησιακὴ ἱκανοποίηση.

Αὐτὴ ὁμως ἡ οἰκονομικὴ ἀνάρρωση τῆς Εὐρώπης πού ἔδωσε στοὺς λαοὺς της ἓνα ἔντονο αἶσθημα εὐεξίας καὶ μιὰ τάση δράσεως, δὲν βρῆκε τὴ σωστὴ ἀξιοποίησή της. Οἱ ὑλικοὶ στόχοι καὶ προσδιορισμοὶ βάρυναν καὶ ἐπιβλήθηκαν στὶς ἀποφάσεις τῶν ἀνθρώπων.

(Συνεχίζεται)

Ἵπόμνημα

εἰς τὸν Κανόνα τῆς Ἑορτῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ*

Παρομοιώσεις

Ἐκ τῶν ρητορικῶν σχημάτων, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιεῖ ὁ ποιητὴς εἰς τὸν Κανόνα τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, καὶ διὰ τῶν ὁποίων ἐπιδιώκει νὰ καταστήσῃ ζωηρότερον καὶ ἐναργέστερον τὸν λόγον του, σημειοῦται τὸ τῆς παρομοιώσεως.

Διὰ τοῦ σχήματος τούτου ὁ ποιητὴς παρουσιάζει τὰς εὐεργετικὰς ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον ἐνεργείας τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καὶ ἐκφράζει δι' αὐτῶν τὰ διακατέχοντα τὴν καρδίαν του ἱερὰ συναισθήματα εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Θεόν, Ὅστις ὑπέμεινε σταυρικὸν θάνατον, ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Τοῦ Σεβ. Μητροπ. Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας
κ. Κωνσταντίνου

γείας τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καὶ ἐκφράζει δι' αὐτῶν τὰ διακατέχοντα τὴν καρδίαν του ἱερὰ συναισθήματα εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Θεόν, Ὅστις ὑπέμεινε σταυρικὸν θάνατον, ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ἐκ τοῦ ρητορικοῦ τούτου σχήματος σημειωτέαι αἱ ἐκφράσεις:

Εἰς τὴν α' ῥῆδην: Ὁ Μωϋσῆς παρομοιάζεται πρὸς τὸν Τιμὸν Σταυρόν· «Σταυρῶ σχηματισθεῖς τεταμέναις παλάμαις τρόπαιον ἤγειρε, τὸ κράτος διολέσας Ἀμαλὴκ».

Εἰς τὴν γ' ῥῆδην: Ὁ βράχος ραπίζεται ὡς ἄνθρωπος: «Ὡς ἐπαφήκε ραπιζομένη ὕδωρ ἀκρότομος ἀπειθοῦντι λαῶ... τῆς θεολήπτου ἐδήλου Ἐκκλησίας τὸ μυστήριον».

Εἰς τὴν δ' ῥῆδην: Ἡ πικρανθεῖσα διὰ τῆς ἁμαρτίας θάλασσα μεταβάλλει εἰς γλυκέα τὰ ὕδατα αὐτῆς. Οὕτω παρομοιάζεται πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία μεταβάλλει τὸν ἁμαρτωλὸν ἄνθρωπον εἰς ἅγιον. «Πικρογόνους μετέβαλε ξύλω πηγᾶς ἐν ἐρήμῳ... προφαίνων τὴν μετάθεσιν ἐθνῶν πρὸς εὐσέβειαν».

Εἰς τὴν στ' ῥῆδην: «Ἄνωρθοῦτο Ἰακὼβ χεῖρας... τὴν ἐνέργειαν φαίνων τοῦ ζωηφόρου Σταυροῦ».

Εἰς τὴν ζ' ῥῆδην: Προσωποποιεῖται ἡ προσταγή τοῦ Ναβουχοδονόσορος: «Ἐκνοον προσταγμα τυράννου δυσσεβοῦς... πνέον ἀπειλῆς καὶ δυσφημίας θεοστυγοῦς».

Εἰς τὴν θ' ῥῆδην: «Μυστικὸς εἶ Θεοτόκε παρὰ δεισος...». «Ἀγαλλέσθω τοῦ δρυμοῦ ξύλα σύμπαντα». «Μὴ τὴν πικρίαν τὴν τοῦ ξύλου ἐάσας ἀναιρέσιμον». «Βαπτομένους τῷ ζῶφφ τοῦ προπάτορος».

Περιεχόμενον τοῦ Κανόνος

Ὁ ἄνθρωπος, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ λοιπὰ ὄντα τῆς θείας Δημιουργίας, ἐπλάσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ «κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν»¹² αὐτοῦ τοῦ Ἰδίου. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι, τὸ πλάσμα τοῦτο, ἀφοῦ τὰ ἄλλα ὄντα τῆς Δημιουργίας ἐγένοντο διὰ μόνου τοῦ Θεοῦ προστάγματος, ἠννοήθη ἰδιαιτέρως ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Δημιουργοῦ, διὸ καὶ ἐτάχθη εἰς τοῦτο ὡς σκοπὸς τῆς ὑπάρξεώς του τὸ νὰ δυνηθῇ κάποτε, διὰ τῆς διαπτύξεως τῶν ἀρετῶν καὶ τῆς καλῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ, μετὰ τοῦ ὁποῖου τοῦτο μόνον ἐπροικίσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, νὰ γίνῃ ὅμοιον πρὸς τὸν Πλάστην του, τὸν πανάγιον Θεόν¹³.

Τὸ ἐπίμοχθον τοῦτο ἔργον ὁ ἄνθρωπος δὲν θὰ ἔπραπεν ἐξαναγκασόμενος οὔτε βιαζόμενος ἔξωθεν, ἀλλὰ χρησιμοποιῶν τὴν ἐλευθέραν αὐτοῦ βούλησιν, μὲ τὴν ὁποῖαν ἐπίσης ἐπροίκισεν αὐτὸν ὁ Θεός, καὶ κατόπιν ἐκτιμήσεως τοῦ σκοποῦ, τὸν ὁποῖον ἐκαλεῖτο νὰ πραγματώσῃ διὰ τοῦ βίου του.

Ὅμως, τὸ τίμιον αὐτὸ κτίσμα τοῦ Θεοῦ Δημιουργοῦ, ἀντὶ νὰ ἐργασθῇ εἰς τὸν τομέα τοῦτον, διὰ νὰ καταστῇ οὕτω ὅμοιος πρὸς τὸν Πλάστην του, παρεσύρθη ὑπὸ τοῦ δαίμονος¹⁴, διὰ τῆς ἐλευθέρως βεβαίως θελήσεώς του, εἰς παρακοὴν κατὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ οὕτω παρεξέκλινε τοῦ προορισμοῦ του, καί, ἀντὶ νὰ ἐδραιωθῇ εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ ἀγαθόν, ὑπέπεσεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν.

Ἡ ἁμαρτία ὁμως ἠχρείωσε τὸ θεῖον αὐτὸ πλάσμα καὶ ἠμαύρωσε τὴν ἐν αὐτῷ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, ἐκληροδότησε δὲ εἰς τοῦτο καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους του τὸν θάνατον καὶ τὴν φθορὰν καὶ τὴν ἀποξένωσίν του ἀπὸ τὸν Θεῖον Δημιουργόν

12. Γεν. 1, 26.

13. Βλ. Μ. Βασιλείου «Περὶ κατασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου», P.G. 30, 32.

14. Γεν. 3, 1 ἔξ.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 592 τοῦ ὑπ' ἀρ. 13 τεύχους.

του. Καὶ τὸ κακὸν τοῦτο ἐπεξετάθη ἔτι περαιτέρω ἢ φύσις, ἢ ὁποία πρὸ τῆς πώσεως τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἦτο ὑποτεταγμένη εἰς αὐτόν, ἤδη, μετὰ τὴν πώσιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀνυπακοὴν πρὸς τὸν Θεόν, κατέστη ἐχθρὰ αὐτοῦ, ἀναγκάζουσα τοῦτο νὰ προσπορίζεται τὸν ἄρτον του διὰ τοῦ ἰδρώτος τοῦ προσώπου αὐτοῦ¹⁵. Ἡ κορωνὶς τῆς κτίσεως, ὁ ἄνθρωπος, περιπεσὼν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἠχρειώθη τόσον ὑπ' αὐτῆς, ὥστε πολλάκις ἐλησμόνησε καὶ αὐτὸν τὸν Πλάστην του, καὶ ἐλάτρευσε τὴν κτίσιν παρὰ τὸν Κτίσαντα.

Εἰς τὸ κατάντημα καὶ τὴν ἐξαθλίωσιν, εἰς τὴν ὁποίαν περιήλθεν ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς ἁμαρτίας, ἦτο ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ βοηθήσῃ αὐτὸς μόνος τὸν ἑαυτὸν του, ὥστε νὰ ἀνακτήσῃ ὅ,τι εἶχεν ἀπολέσει καὶ ἐπανεῖλθη πάλιν εἰς τὴν τροχίαν του.

Εἰς τὴν ἀδυναμίαν αὐτὴν ἔτεινε χεῖρα βοηθείας ὁ φιλόανθρωπος Θεός, ὁ Ὅποιος «ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου»¹⁶, ὅταν δηλαδὴ ὁ ἄνθρωπος εἶχε περιέλθει εἰς τελείαν ἐξαχρειώσιν, ἔκλινεν οὐρανοὺς καὶ «ἐκένωσεν ἑαυτόν, μορφὴν δούλου λαβὼν»¹⁷, καί, γενόμενος ἄνθρωπος ὁ Ἴδιος, κατὰ πάντα ὅμοιος πρὸς τὸ πλάσμα του, ἐκτὸς βεβαίως τῆς ἁμαρτίας, ἔσωσε τὸ ἔργον τῶν χειρῶν του ἐκ τῆς τυραννίας τοῦ διαβόλου, διὰ τοῦ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ἐκχυθέντος τιμίου Αὐτοῦ Αἵματος.

Ὁ Χριστὸς δηλαδὴ, ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ Κτίστης καὶ Δημιουργὸς τοῦ παντὸς καὶ εὐεργέτης τοῦ ἀνθρώπου, μάλιστα δὲ τοῦ περιουσίου λαοῦ αὐτοῦ, τοῦ Ἰσραὴλ, Ἐκεῖνος ὁ Ὅποιος πλειστάκις παρεμέρισε τοὺς νόμους τῆς φύσεως, τοὺς ὁποίους ὁ Ἴδιος ἔθεσεν εἰς αὐτὴν, καὶ ἐθανματούργησε ὑπὲρ τοῦ ἀχαρίστου ἔθνους τῶν Ἑβραίων, Ἐκεῖνος ὁ Ὅποιος ἔσπειρε πληγὰς εἰς τὴν Αἴγυπτον¹⁸, διὰ νὰ πείσῃ τὸν Φαραὼ νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν Ἰσραὴλ, καὶ κατεπόντισε αὐτὸν εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν¹⁹, μέσῃ τῆς ὁποίας, ὡς ἐπὶ ξηρᾶς, διεπέρασε τὸν λαὸν του τὸν Ἰσραὴλ πρὸς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, καὶ ὠδήγησεν αὐτὸν ἐπὶ τεσσαράκοντα συναπτὰ ἔτη εἰς τὴν ἔρημον, τρέφων αὐτὸν διὰ τοῦ μάννα²⁰, «ἐκένωσεν ἑαυτόν, μορφὴν δούλου

λαβὼν»²¹, ὑπομείνας βίον ἐκουσίας πτωχείας καὶ ταπεινώσεως, καὶ ἦχθη αὐτοβούλως εἰς πάθος φρικτὸν, καὶ ὑπέμεινε θάνατον σταυρικὸν «δοὺς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν»²², διὰ νὰ ἀνυψώσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν μακαριότητα τῶν οὐρανῶν.

Τὸ πάθος τοῦ Κυρίου, ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας, ἦτο πάθος ἐκούσιον²³, ἐρειδόμενον εἰς ἀπόφασιν αὐτῆς ταύτης τῆς Παναγίας Τριάδος, καὶ τὸ ὁποῖον προσέφερεν ὅλως ἐλευθέρως καὶ ἀβιάστως ὁ Σωτὴρ, ὡς εὐεργέτης καὶ πατὴρ φιλόστοργος τοῦ πλάσματός του.

Ὅτι τὸ θεῖον πάθος ἦτο ἐκούσιον καὶ ἀβιάστος προσφορὰ ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου, ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Κύριος, ὡς Θεὸς παντοδύναμος, θὰ ἠδύνατο, εἰς ἀντίθετον περίπτωσιν, νὰ παρατάξῃ πρὸς τοὺς σταυρωτάς του τὰς μυριάδας τῶν Ἀγγελικῶν τάξεων, διὰ νὰ ὑπερασπισθῇ ἑαυτὸν καὶ ἀναχαιτίσῃ καὶ τὴν θηριωδίαν καὶ τὰς ὕβρεις καὶ τὴν χλεύην τοῦ ὄχλου τῶν Ἑβραίων καὶ τῶν σταυρωτῶν του.

Ὅμως, παρ' ὅτι ὡς παντογνώστης προεγνώριζε ποῦ θὰ ὠδηγεῖτο ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης κακίας, ἐν τούτοις ὑπέστη τὸ σωτήριο πάθος ἐκουσίως, διὰ νὰ καταλύσῃ δι' αὐτοῦ τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὸν θάνατον, τὸν ὁποῖον αὐτὴ ἐπέφερε κατὰ τοῦ ἁμαρτήσαντος ἀνθρώπου.

Ὁ θάνατος δὲν ὑπῆρξεν ἔργον τοῦ Θεοῦ²⁴, διότι Οὗτος ἔπλασεν ἀθάνατον τὸ ἔργον τῶν χειρῶν του. Ὁ θάνατος ἐπῆλθεν, ἀφ' ὅτου ὁ ἄνθρωπος ὑπέπεσεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τοῦτο κατὰ θεϊαν οἰκονομίαν, διὰ νὰ μὴν ἁμαρτάνῃ ὁ ἄνθρωπος αἰωνίως²⁵.

Τὸν θάνατον τοῦτον κατήργησεν ὁ Κύριος διὰ τοῦ σταυρικοῦ πάθους του καὶ ἐδωρήσατο εἰς τὸ πλάσμα του ζωὴν αἰώνιον, ἢ ὁποία πηγάζει ἀπὸ τὴν σκιὰν τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ του, ὁ ὁποῖος συμβολίζει τὸν θάνατον τοῦ θανάτου καὶ τὴν ἀπαρχὴν τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ὀδηγεῖ πάντας ὁ Κύριος.

Τὸ περιεχόμενον τοῦ ὑπ' ὄψει Κανόνος ἐξετάζεται ἀκολουθῶς, πρὸς εὐχερεστέραν κατανόησιν, α) ἀπὸ ἱστορικῆς ἐπόψεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρονται συμβολισμοὶ καὶ προτυπώ-

15. Γεν. 3. 19.

16. Γαλ. 4, 4.

17. Φιλιπ. 2, 7.

18. Ἐξὸδ. 7, 1 ἔξ.

19. Ἐξὸδ. 14, 21.

20. Ἐξὸδ. 16, 14 ἔξ.

21. Φιλιπ. 2, 7.

22. Ματθ. 20, 28.

23. Ἰωάν. 10, 18.

24. Σοφ. Σολ. 1, 13.

25. Μ. Βασιλείου «Ὅτι οὐκ ἔστιν αἴτιος τῶν κακῶν ὁ Θεός», Ρ.Γ. 31, 345.

σεις του Τιμίου Σταυρού εκ της 'Ιστορίας του περιουσίου λαού, και β) από Δογματικής έποψης, εις την όποιαν σημειούνται αι εις τον Κανόνα υπάρχουσαι αναφοραι εις Δόγματα της 'Ορθοδόξου ήμων Πίστεως.

Α. Συμβολισμοί και προτυπώσεις του Τ. Σταυρού, αναφερόμενοι εις την 'Ιστορίαν του 'Ισραήλ

'Ο περιούσιος λαός του Κυρίου, κατά την διαδρομήν του χρόνου εύρεθεις πολλάκις εις διαφόρους δυσκόλους στιγμάς, ήδυνήθη να ύπερηδήση αυτάς, διότι ύπεδεικνύετο εις αυτον ύπό του Κυρίου ή χρήσις προτυπώσεων του Τιμίου Σταυρού, δια της δυνάμεως του όποιου και τας δυσκολίας άντιπαρήχετο και έχθρους άντιμετώπιζε νικηφόρος και έπέτυχε, μετά πολλάς περιπετείας και περιπλανήσεις να έλθη εις την γην της έπαγγελίας.

Αί προτυπώσεις αυται είναι αι κατωτέρω εκτιθέμεναι:

Α' 'Ωδη. Εις τον Ειρμόν' τὸ περιεχόμενον τούτου αναφέρεται εις την διήγησιν της «'Εξόδου»²⁶, κατά την όποιαν ό Μωϋσής, οτε ώδήγει τον περιούσιον λαόν του Κυρίου εκ της αιχμαλωσίας των Αιγυπτίων εις την γην της έπαγγελίας, άντιμετώπισε σοβαρώτατον κίνδυνον, διωκόμενος ύπό του Φαραώ, ό όποιος, μεταμεληθείς διότι έπέτρεπεν εις τους 'Ισραηλίτας να άναχωρήσουν εκ της Αιγύπτου, έξεστράτευσεν εναντίον αυτών, δια να αναγκάση αυτους να επανέλθουν και πάλιν εις την χώραν του.

Πρό του κινδύνου αυτού ό Μωϋσής, και ενώ πλέον εύρισκοντο αυτος και οι 'Ισραηλίται πρό της 'Ερυθράς θαλάσσης και άντιμετώπιζον άμεσον και άπειλητικόν τον εκ του Φαραώ κίνδυνον, χωρις καν να δύνανται να έχουν διεξοδόν τινα, δια να αποφύγουν τούτον, καθ' όσον έμπροσθεν αυτών έξετεινέτο ή 'Ερυθρά θάλασσα, ενώ όπισθεν αυτών εύρισκοντο οι διώκται των, κατοπιν ύποδείξεως του Κυρίου ύψωσε την ράβδον του και «Σταυρόν χαράξας» δι' αυτης επί της θαλάσσης, διέτεμεν εις δύο τὸ ύγρόν στοιχείον, ώστε να φανή ό βυθός της θαλάσσης, ενώ τα ύδατα έσχημάτιζον έκατέρωθεν τείχος, μέσω του όποιου διήλθον οι 'Ισραηλίται ως επί ξηράς. Και άφου διεπεραιώθησαν άπαντες, άβλαβείς και άκέραιοι, εις την άπέναντι άκτήν, τότε και

πάλιν ό Μωϋσής, και ενώ εις τὸ μέσον της διατριμθείσης θαλάσσης εύρισκοντο οι διώκται του Αιγύπτιοι, κατοπιν νεωτέρας ύποδείξεως του Κυρίου, έχάραξε και πάλιν δια της ράβδου του επί της θαλάσσης τὸ «άήτητον όπλον», τον τύπον του Τιμίου Σταυρού, όποτε, επανελθόντα τα ύδατα εις την προτέραν κατάστασιν των, κατεπόντισαν και κατέπνιξαν εντός αυτών τον Φαραώ μετά των άρμάτων του.

Εις τὸ β' τροπάριον της Α' ώδης, ό ποιητής αναφέρεται και πάλιν εις την διήγησιν της 'Εξόδου²⁷, κατά την όποιαν όταν οι 'Ισραηλίται εύρισκοντο εις Ραφιδείν, παρὰ τὸ όρος Χωρείβ, έπετέθησαν εναντίον αυτών ό 'Αμαλήκ και οι μετ' αυτου²⁸.

Κατά την μάχην αυτην ενίκων κατ' αρχήν οι 'Αμαληκίται, παρηκολούθουν δε αυτην από του παρακειμένου όρους ό Μωϋσής, ό 'Ααρών και ό 'Ωρ. 'Ο Μωϋσής, κρατών εις την χειρα του την «ράβδον του Θεου»²⁹, εκάθησε, λόγω του γηρατός του, επί βράχου και παρακολουθών την μάχην προσήχετο. Και τότε συνέβη τὸ έξηξ: 'Οσάκις ό Μωϋσής προσευχόμενος ύψωνε τας χειρας του προς τον ουρανόν, ενίκων οι 'Ισραηλίται. 'Αντιθέτως, όταν κουραζόμενος, κατεβίβαζεν αυτάς, ενίκων οι 'Αμαληκίται. Τούτο παρατηρήσαντες ό 'Ααρών και ό 'Ωρ έβαλον τον Μωϋσην να καθήση επί ένός βράχου, αυτοι δε εκράτουν ύψωμένας τας χειρας του. Με τον τρόπον αυτον τὸ σώμα του Μωϋσέως, με τας εκτεταμένας προς τον ουρανόν χειρας, έσχημάτιζε τον τύπον του Τιμίου Σταυρού, ούτω δε ενίκων οι 'Εβραίοι και οι 'Αμαληκίται έπαθον σωστην πανωλεθρίαν, καθότι «Σταυρω σχηματισθείς» ό Μωϋσής «τρόπαιον ήγειρε, τὸ κράτος διολέσας 'Αμαλήκ του πανώλους».

(Συνεχίζεται)

27. 'Εξόδ. 17, 8 έξ.

28. 'Ο 'Αμαλήκ ήτο έγγονός του 'Ησαΰ, όστις 'Ησαΰ ήτο πρωτότοκος υιός του 'Ισαάκ και της Ρεββέκας. Ουτος άποκοπείς των θείων έπαγγελιών, ως συμμειγείς μετά των έθνικών Χαναναίων και ως πόρνος, έδημιούργησε μεν ισχυρούς άπογόνους και φυλάς, μεταξύ των όποιων και ή των 'Αμαληκιτών, δέν έσχεν όμως την εύλογίαν του Θεου, διό και αι φυλαι αυται έξηφανίσθησαν συν τῷ χρόνω. 'Ο λαός του 'Ησαΰ ήτο νομαδικός και έξη εις τα νότια της Χαναναίας μέχοι των όρίων της Αιγύπτου. Αιτία της μάχης κατά του 'Ισραήλ ήτο βοσκοτόπος τις, τον όποιον κατεπάτησαν οι 'Ισραηλίται. Ούτως ήρχισεν ή μάχη, καθ' ήν οι 'Αμαληκίται προσέβαλον εκ των όπισθεν τους 'Ισραηλίτας (πρβλ. Δευτερ. 25, 18), και αρχικώς ενίκων αυτους, ενώ μετέπειτα ενικήθησαν ύπό των 'Ισραηλιτών. 'Ο 'Ησαΰ εν 'Εβρ. 12, 16 όνομάζεται πόρνος και βέβηλος, άπεκλήθη δε 'Εδώμ, ως παλίσας τα πρωτοτόκια αυτου άντι πινακίου φακῆς.

29. 'Εξόδ. 17, 9.

26. 'Εξόδ. 14, 15-29.

«Ἀμφοῖν τὴν τιμὴν»

Τὸ Ἐθνικὸν καὶ Καποδιστριακὸν Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν τιμᾶ τὴν Ἐθνικὴν Μουσικὴν

Ἀναγόρευση σὲ ἐπίτιμους διδάκτορες τῶν Διδασκάλων τῆς Ἑλληνικῆς Μουσικῆς
Σίμωνος Καρᾶ καὶ Σπυρίδωνος Περιστέρης

Τὸ Τμήμα Μουσικῶν Σπουδῶν τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν σὲ μιὰ λαμπρὴ τελετὴ στὴν Μεγάλῃ Αἴθουσα Τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου τὴν Τρίτη 4 Ἰουνίου 1996, πραγματοποιώντας τὴν ἀπόφαση τῆς Γενικῆς Συνελεύσεώς του τῆς 19 Σεπτεμβρίου 1995, ἐτίμησε ἀξιοχρέως καὶ ἀναγόρευσε ἐπίτιμους Διδάκτορες τοὺς πολιοὺς διδασκάλους τῆς Ἐθνικῆς μας Μουσικῆς Σίμωνα Καρᾶ καὶ Σπύρον Περιστέρην. Οἱ δύο αὐτοὶ διδάσκαλοι καὶ μουσικολόγοι, γνωστοὶ καὶ ξακουστοὶ ὄχι μόνον στὸν ἑλληνισμό, —στὴν οἰκουμένη του διάστασι—, ἀλλὰ καὶ εὐρύτερα διεθνῶς, «γεμίζουν τὸν κ' αἰῶνα, τὸν αἰῶνα μας, καὶ εἶναι ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους ποὺ σημαδεύει ὁ Θεὸς καὶ τοὺς σφραγίζει μὲ μιὰ δωρεὰ γιὰ νὰ ἐπιτελέσουν τὸ ἔργο του, κάθε φορὰ».

Ὁ Σίμων Καρᾶς, γεννημένος τὸ 1903, μὲ τὸν ἀκέραιο χαρακτήρα του, τὸν ἀκραιφνῆ πατριωτισμὸ του καὶ κυρίως μὲ τὴν ἀνύσταχτη ἔγνοια του γιὰ τὴν ἑλληνικὴ μουσικὴ, τὴν σημειογραφία τῆς καὶ τὴν πολυηχία τῆς, ὅπως τὰ ὑπερασπίστηκε μὲ διδασκαλία καὶ συγγραφὴς καὶ πλούσια δισκογραφικὴ παραγωγή, κατῳρθωσε νὰ ἐπαναφέρει καὶ ἐπιβάλλει τὴν ἑλληνικὴ μουσικὴ ὡς τὴν γνήσια μουσικὴ ἔκφραση τῶν ἐλλήνων καὶ ὡς κριτήριον γιὰ τὴν μουσικὴ ἀλλοτρίωση τῶν καιρῶν. Ὁ Σπύρος Περιστέρης γεννημένος τὸ 1913, ὁ μουσικώτατος καὶ λιγυρόφωνος πρωτοψάλτης τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ Ἀθηνῶν ἀπ' τὸ 1953, μὲ τὴν βαθειὰ μουσικολογικὴ του γνώση, τὴν ἀκριβῆ μουσικὴ του αἴσθησι καὶ τὴν πετούμενη «ἐπὶ περὺγων τῶν... ἐρτζιανῶν ἀνέμων» χαρακτηριστικὴ λιγυροφωνία του στὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης, συνέβαλε στὴν διάδοσι τῆς ὀρθόδοξης λατρευτικῆς ψαλτικῆς, εὐτακτῆς καὶ ἀπεριττῆς, ὅπως ταιριάζει στὴ λογικὴ λατρεία νὰ κρατιέται ἀναμμένη ἢ λαμπάδα τῆς κατανύξεως καὶ ἡ ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως.

Στὴν τελετὴ συνέδραμαν πολλοὶ φιλοθεάμο-

νες, «πλήθος τῶν μουσικῶν τε», καὶ κατέκλυσαν τὴν Αἴθουσα Τελετῶν ἀπὸ πολὺ νωρίς. Οἱ παμπληθεῖς μαθητὲς τῶν δύο διδασκάλων, μὲ μιὰ ἱλαρότητα στὰ πρόσωπα, γιὰ τὴν δίκαιη διάκρισι καὶ ἀπότιση τῆς τιμῆς πρὸς τοὺς διδασκάλους, προσέδωκαν στὴν σύναξι ἕναν πανηγυρικὸ τόνο. Οἱ ἄλλοι μουσικολόγοι καὶ μουσικοδίφες καὶ λογιώτατοι ἐκπαιδευτικοὶ κάθε ἡλικίας μὲ ἀγαλλίασι καὶ χαρὰ παρέστησαν καὶ ἐχαιρέτησαν τὴν ἀπότιση χρέους ὡς τιμὴ ποὺ «διαβαίνει ἐπὶ τὸ πρωτότυπον». Οἱ ἑννέα σεβασμιώτατοι μητροπολίτες καὶ ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μαραθῶνος κ. Μελίτων, τοὺς ὁποίους συνῆγαγε τὸ χαρμόσυνο ἄγγελμα, ἀλλὰ καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ἀγομένου γεγονότος, λάμπρυναν τὴν ὀμήγυρη, ὕψωσαν εὐλογητικὰ τὴν χεῖρα τους καὶ ἐπεσφράγισαν τὸν αἶνον.

Ὁ πολιδὲς διδάσκαλος Σίμων Καρᾶς, καταπονημένος τὸν τελευταῖον καιρὸ ἀπ' τὰ γεράματά του, δὲν παραβρέθηκε στὴν ἀπονομὴ τῆς τιμητικῆς διακρίσεώς του ἀντ' αὐτοῦ ἢ καλὴ του σύζυγος κυρία Ἀγγελικὴ, μὲ μιὰν ἀπεριττὴ εὐγένεια ἀλλὰ καὶ ἔκδηλη ἀγαλλίασι παρακολούθησε τὴν τελετὴ, ἀπηύθυνε δυὸ λόγια εὐχαριστίας ἐκ μέρους τοῦ διδασκάλου καὶ παρέλαβε τὸ Δίπλωμα. Ὁ Σπύρος Περιστέρης, ὁ Πρωτοψάλτης τῶν Ἀθηνῶν, μὲ τὸ εὐθυτενές, ἀγαλματικὸ παράστημά του, ποὺ δὲν ἄφησε νὰ τὸ λυγίσει οὔτε ἢ ἀπέραντη θλίψη ἀπ' τὸν πρόσφατο (26 Μαῖου 1996) θάνατο τῆς ἀγαπημένης συζύγου του, τῆς κυρᾶ Περιστέραινας, κράτησε ὀρθή, λὲς καὶ τὴν ἀνύψωσε λίγο, τὴν αἴθουσα καὶ ὄλους τοὺς φιλεόρτους. Μετὰ τὴν περιένδυσή του μὲ τὴν τήβεννο καὶ τὴν ἀπονομὴ τοῦ Διπλώματος τοῦ ἐπίτιμου Διδάκτορος τοῦ Τμήματος Μουσικῶν Σπουδῶν, ἀνέβηκε στὸ βῆμα καὶ ἀνέγνωσε σχετικὸν λόγον «περὶ τῆς μουσικῆς τῶν ἐλλήνων».

Ἡ τελετὴ ἄρχισε μὲ τὴν εἴσοδο στὴν Αἴθου-

«Οἱ Μαῖστορες τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης» ψάλλουν «Ἄναρχε, ἀθάνατε, διδασκάλουε φύλαττε...».

σα τῶν ἐκπροσώπων τῶν πρυτανικῶν ἀρχῶν, τοῦ κοσμήτορος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς, καθηγητοῦ κ. Ἀντωνίου Δαναοσῆ - Ἀφεντάκη καὶ τοῦ κοσμήτορος τῆς Σχολῆς Θετικῶν Ἐπιστημῶν καθηγητοῦ κ. Μιχαῆλ Δερμιτζάκη, καὶ τῶν καθηγητῶν τοῦ Τμήματος Μουσικῶν Σπουδῶν καὶ ὁμιλητῶν κατ' αὐτὴν τὴν τελετῇ, τοῦ κ. Γεωργίου Ἀμαργιανάκη, Προέδρου τοῦ Τμήματος, καὶ τοῦ κ. Γρηγορίου Στάθη, ντυμένων μὲ τις γνωστὲς τηβέννους τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, οἱ ὅποιοι συνώδευσαν τὴν κυρία Ἀγγελικὴ Καρᾶ καὶ τὸν διδάσκαλο Σπύρο Περιστέρη καὶ τοὺς ἐγκατέστησαν στὶς τιμητικὰς καθηγητικὰς θέσεις τῆς Συγκλήτου τοῦ Πανεπιστημίου. Ὁ Χορὸς Ψαλτῶν «Οἱ Μαῖστορες τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης», ὑπὸ τὴν χορορχία τοῦ Γρηγορίου Στάθη ἔψαλε τὰ τροπάρια «Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς τὴν ὑπέρθρον ὑμνεῖν Τριάδα — Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστήρες τῆς τρισηλίου θεότητος — Τὶς Θεὸς μέγας ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν» καὶ τραγούδησε δύο τραγούδια, γιὰ νὰ τονίσει τὴν διττὴ ἑνασχό-

ληση τῶν τιμωμένων, τὰ «Σὰν τὰ μάρομαρα τῆς πόλης ποὺ ἴνα σὴν Ἁγιά Σοφιά» καὶ «Νὰ χαμπηλῶναν τὰ βουνά, νὰ ψήλωναν κι οἱ κάμπου». Τὰ τραγούδια συνώδευσε μὲ οὐτι καὶ ταμπουρά, ἀντίστοιχα, ὁ ψάλτης καὶ ὀργανοπαίκτης Γεώργιος Καραφύλλης, καὶ τραγούδησαν οἱ ψάλτες, ἀδελφοὶ Νικόλαος Χαλδαιάκης καὶ Ἀχιλλέας Χαλδαιάκης.

* * *

Ὁ κοσμήτορας τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς κ. Ἀντώνιος Δαναοσῆς - Ἀφεντάκης, καλωσόρισε ἐκ μέρους τοῦ Πανεπιστημίου τοὺς ἀκροατὲς καὶ ἀπήρθυνε τοὺς ἐξῆς λόγους.

Ἡ κοσμητεία τῆς Φιλοσοφικῆς, καὶ ὅλα τὰ μέλη τῆς Πανεπιστημιακῆς μας Κοινότητος, ἐκφράζουν τὴ μεγάλη χαρὰ τους γιὰ τὴν ἴδρυσή καὶ ἔνταξη στὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ νεοσύστατου Τμήματος Μουσικῶν Σπουδῶν. Μὲ τὴν ἴδρυσή του αἰσθανόμαστε ὅτι ἐκπληρώσαμε ἓνα ὀφειλόμενο χρέος πρὸς τοὺς προγόνους μας, οἱ

ὅποιοι θεωροῦσαν τὴ μουσικὴ ὡς ἓνα ἀπὸ τὰ βασικότερα στοιχεῖα τῆς παιδείας γιὰ τὴ συγκρότηση τοῦ «καλοῦ κάγαθοῦ» πολίτη. Ἀπὸ τὴ συνεργασία τοῦ νεοσύστατου Τμήματος μὲ τὰ παλαιότερα Τμήματα τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς προσδοκοῦμε νὰ προκύψουν σημαντικὰ ἀποτελέσματα, ὠφέλιμα γιὰ τὴ Σχολὴ καὶ τὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν καὶ τὸν τόπο μας. Τὸ Τμήμα Μουσικῶν Σπουδῶν δίδει μιὰ καινούργια διάσταση στὶς σπουδὲς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Ἡ χαρὰ μας, ὅμως, γίνεται ἀκόμη μεγαλύτερη ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι τώρα μᾶς προσφέρεται ἡ δυνατότητα νὰ τιμήσουμε διακεκριμένους ἐκπροσώπους τῆς μουσικῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης τῆς μουσικῆς μὲ πανελλήνια καὶ διεθνή ἀναγνώριση, οἱ ὅποιοι γιὰ τὸ λόγο καὶ μόνον ὅτι ἡ μουσικὴ παιδεία δὲν εἶχε εἰσαχθεῖ στὰ Ἀνώτατα Πνευματικὰ μας ἰδρύματα, οὐδέποτε μέχρι σήμερα τιμήθηκαν μὲ ἀκαδημαϊκὸ τίτλο.

Ὁ κ. Σίμων Καρᾶς καὶ ὁ κ. Σπυρίδων Περιστέρης, πού τιμοῦμε σήμερα, ἀποτελοῦν δύο χαρακτηριστικὲς περιπτώσεις διακεκριμένων δασκάλων καὶ ἐρευνητῶν, οἱ ὅποιοι, στὴν κυριολεξία, ἀφιέρωσαν τὴ ζωὴ τους γιὰ τὴν τεκμηρίωση τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς παράδοσης (ἀρχαίας, βυζαντινῆς καὶ δημοτικῆς) καὶ βοήθησαν οὐσιαστικὰ τοὺς νεότερους, ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος, νὰ τὴν ἀγαπήσουν, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο, νὰ ἀντιληφθοῦν τὴν ἀξία τῆς ὡς ἀνεκτιμήτου πολιτιστικοῦ συστατικοῦ στοιχείου τῆς ἐθνικῆς μας ταυτότητας.

Λυπούμαστε εἰλικρινά, πού ὁ κ. Σίμων Καρᾶς, γιὰ λόγους ὑγείας, δὲν μπορεῖ νὰ παραστεῖ στὴ σημερινὴ τελετὴ τῆς ἀναγόρευσής του. Ἐκ μέρους ὄλων ἐκφράζω τὴν εὐχὴ νὰ ἀποκατασταθεῖ σύντομα ἡ ὑγεία του, γιὰ νὰ μπορέσει νὰ συνεχίσει τὸ πολύτιμο ἔργο του.

Θὰ ἤθελα ἐπίσης νὰ εὐχαριστήσω θεομὰ τὸν κ. Περιστέρη, ὁ ὅποιος, παρὰ τὸ πρόσφατο πένθος του, δέχτηκε τὴν παράκλησή μας νὰ μὴ ἀναβληθεῖ ἡ προγραμματισμένη ἀπὸ καιρὸ σημερινὴ τελετὴ. Μεταφέροντας τὰ εἰλικρινῆ συλλυπητήρια ὄλων τῶν μελῶν τῆς πανεπιστημιακῆς κοινότητας, τὸν εὐχαριστῶ γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ, καὶ ἐκφράζω τὴν ἐλπίδα, μὲ τὴ βεβαιότητα πού μᾶς προσφέρει ἡ ὀρθόδοξη πίστη μας, ὅτι καὶ ἡ ἀγαπημένη σύζυγός του, ἀπὸ κει πού βρίσκεται τώρα, θὰ χαρεῖ τὸ ἴδιο, ὅπως καὶ ἐμεῖς, τὴ σημερινὴ ἀναγόρευσή του.

Ἡ Πανεπιστημιακὴ μας Κοινότητα, Νέοι

Ἐπίτιμοι διδάκτορες, Σᾶς ὑποδέχεται σήμερα μὲ ἰδιαίτερη χαρὰ!

Ἡ προσωπικότητα, τὸ ἦθος καὶ τὸ ἔργο τῶν τιμημένων ἔχουν τύχει γενικῆς ἀναγνώρισης καὶ τιμῆς. Εἶναι πρόπον νὰ τύχουν τῆς ἰδίας ἀναγνώρισης ἀπὸ τὸ ἀρχαιότερο Πνευματικὸ Ἴδρυμα τῆς χώρας μας, τὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν. Εὐχαριστῶ.

Γιὰ τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ ἔργο τῶν τιμωμένων, θὰ μᾶς μιλήσουν ἀμέσως τώρα, γιὰ μὲν τὸν κ. Σίμωνα Καρᾶ ὁ καθηγητὴς κ. Γρηγόριος Στάθης, γιὰ δὲ τὸν κ. Σπυρίδωνα Περιστέρη ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Μουσικῶν Σπουδῶν καθηγητὴς κ. Γεώργιος Ἀμαργιανάκης.

Ὁ Γρηγόριος Στάθης, καθηγητὴς τῆς Βυζαντινῆς Μουσικολογίας καὶ Ψαλτικῆς Τέχνης, ἀνέβηκε στὸ βῆμα καὶ ἐξεφώνησε τὸν πανηγυρικὸ λόγο γιὰ τὸν διδάσκαλο Σίμωνα Καρᾶ.

Προκείμενον.

Ἦχος... πολύηχος, κύριος καὶ πλάγιος· «Σίμων Καρᾶς»

Ψαλμὸς· «Καιρὸς τοῦ ποιῆσαι καὶ λαλεῖν...»

Στίχος· «Εἶ τις ἀρετὴ καὶ εἶ τις ἔπαινος πρέπει σήμερον...».

Θεοφιλέστατε ἅγιε Μαραθῶνος - ἐκπρόσωπε τοῦ Μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυρίου Σεραφεῖμ, Σεβασμιώτατοι, κύριοι Κοσμητορες, κύριοι συνέδελφοι, μουσικολογιώτατοι ψάλτες τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν, κυρίες καὶ κύριοι·

Διάλεξα γιὰ τὸν λόγο μου αὐτὸ τὸ προομιακὸ σχῆμα, τὸ τόσο οἰκτεῖο καὶ προσφιλές, ἀπ' τὶς Ἀκολουθίες τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ νηθημέρου, γιὰ νὰ δηλώσω ἐξ ἀρχῆς τὸ μέγεθος τῆς προκειμένης ὑποθέσεως, ἀλλὰ καὶ νὰ χαράξω τὰ πλαίσια τῆς σοβαρότητος καὶ τῆς ἱεροπρέπειας, μέσα στὰ ὅποια πρέπει νὰ κινηθῆ ἡ σκέψη μου, καὶ ὡς ἤχημα καὶ ἐνήχημα βυζαντινοῦ ψάλματος νὰ ἐπιβληθῆ στὶς ἀκοές σας καὶ κανοναρχήσει ὅσα καλὰ καὶ ὅσα δίκαια. Σήμερα εἶναι καιρὸς τοῦ ἀποσιωπᾶν ὅσα ἡ ἀνθρώπινη ἀδυναμία ἐπιτρέπει ν' ἀναφύονται πλάι στὴν μεγαλοφροσύνη καὶ τὴν εὐθυκρισία ἢ τὴν ἀπλή διάκριση τῆς ψυχῆς, μώμους καὶ ψόγους καὶ τοξεύματα ἄδικα.

(Ἐπιμέλεια συντάξεως· Γρ. Θ. Στάθης)

(Συνεχίζεται)

Τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῶν ἁγίων Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ Μυροβλύτου καὶ τῶν ἰσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης ἐν τῇ κοινότητι Νίκου Μπελογιάννη Οὐγγαρίας*

Εἰς τὴν συνέχειαν ὁ Πατριαρχικὸς Ἐκπρόσωπος ἀνέγνωσε καὶ τὸ Πατριαρχικὸν Γράμμα Εὐαρεσκείας πρὸς τὸν κτίτορα, Ἐντιμολ. κ. Κωνσταντίνον Δαφέρμον, ἔχον ὡς ἐξῆς:

† Βαρθολομαῖος, ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος
Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης
καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἀριθμ. Πρωτ. 606

Τῷ Ἐντιμολογιωτάτῳ κυρίῳ Κωνσταντίνῳ Δαφέρμῳ, Ἀρχοντι Μ. Πρωτεκδικῶ τῆς καθ' ἡ-

---

Τοῦ πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Τιμοθέου Ρωμανᾶ
Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Αὐστρίας

μᾶς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τέκνῳ τῆς ἡμῶν Μετριότητος ἐν Κυρίῳ ἀγαπητῷ, χάριν καὶ εἰρήνην παρὰ Θεοῦ.

Ἡ φιλότιμος καὶ φιλογενὴς οἰκογένεια τῆς ὑμετέρας ἀγαπητῆς Ἐντιμολογιότητος παραδίδει ἤδη εἰς τὴν λατρείαν ἐν δείγμα τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ἀφοσιώσεως αὐτῆς εἰς τὴν Ἁγίαν ἡμῶν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὰ ἰδεώδη τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους, διὰ τῆς ἀνεγέρσεως ἐκ βάθρων τοῦ ἐν Μπελογιάννη Οὐγγαρίας Ἱεροῦ Ναοῦ τῶν Ἁγίων Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου καὶ Ἰσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης.

Ἡδὴ ἡ ὑμετέρα Ἐντιμολογιότης φιλοτίμως προβαίνει σήμερον εἰς τὴν παράδοσιν εἰς τὴν λατρείαν τῶν ἐν Μπελογιάννη ὀρθοδόξων τοῦ ἀξιωματικοῦ τούτου ἐπιτεύγματος, εἰς ἔπαινον μὲν καὶ καύχησιν τῆς εὐσεβοῦς οἰκογενείας αὐτῆς, διηνεκῆ δὲ μαρτυρίαν τῆς παρουσίας τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας ἐν Οὐγγαρία, ὡς καὶ εἰς εὐλογίαν καὶ ἁγιασμόν τῶν εὐσεβῶν πιστῶν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπὶ δὲ τούτοις, συγχαίροντες ἀπαξ ἔτι ἀπὸ καρδίας ἐπὶ τῷ ἐπιτελεσθέντι ἔργῳ, καταστέφομεν ἐν εὐχαριστίας πολλαῖς τὴν ὑμετέραν προσφιλῆ Ἐντιμολογιότητα διὰ τῶν εὐχῶν τῆς Μητροδὸς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ διὰ τῶν ἡμετέρων Πατριαρχικῶν εὐλογιῶν

καὶ ἐπικαλούμεθα ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τὴν εὐσεβῆ οἰκογένειαν ὑμῶν τὴν χάριν καὶ τὸ ἀπειρον ἔλεος τοῦ Θεοῦ, δεόμενοι Αὐτοῦ ὅπως ἀποδίδῃ ὑμῖν κατὰ τὴν καρδίαν ὑμῶν καὶ πληροῖ πάσαν τὴν βουλὴν ὑμῶν καθ' ἅπασαν τὴν εὐλογημένην ζωὴν ὑμῶν.

α' 45' Μαΐου ιε'

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης.

Μετὰ τὴν Ἀπόλυσιν ὁμίλησε πρῶτος, κατὰ τὴν τάξιν, ὁ Πατριαρχικὸς Ἐκπρόσωπος, Πανιερ. Μητροπολίτης Ἀγαθονικείας κ. Ἀπόστολος, διαβιβάσας τῷ τε Ποιμενάρχη καὶ τῷ Ποιμνίῳ τῆς ἐν Οὐγγαρία Ἐξαρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τὴν στοργὴν τῆς Μητροδὸς Ἐκκλησίας καὶ τὰς Πατριαρχικὰς καὶ πατρικὰς συγχαρητηρίους ἐπὶ τῷ εὐσήμῳ γεγονότι τῶν ἐγκαίνιων προσρήσεις καὶ εὐχὰς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἐξῆρε τὴν σπουδαιότητα τῆς ἀναβιώσεως τῆς παρουσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐν Οὐγγαρία καὶ ἐτόνισε τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Θρόνου διὰ τὰ ἡμέτερα Ἐκκλησιαστικὰ πράγματα ἐκεῖ, ὑπεγράμμισε τὴν γενικωτέραν σημασίαν τοῦ ἐπιτελεσθέντος καὶ ἐγκαίνιασθέντος ἔργου καὶ προσέφερε δῶρα ἀπὸ μέρους τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος καὶ τῆς Μητροδὸς Ἐκκλησίας, ἧτοι ἀργυροῦν δυσκοπότερον διὰ τὸν Ἱερὸν Ναὸν καὶ ἐπιστήθιον Πατριαρχικὸν Σταυρὸν πρὸς τὸν Ἱερατικῶς Προϊστάμενον, Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερον κ. Ἰωσήφ Καλόταν, προσωπικῶς δὲ ἐδώρισε ἀργυρᾶν κανδήλαν. Ἡ προσφώνησις τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἐκπροσώπου ἔχει ὡς ἐξῆς:

Σεβασμιώτατε καὶ λίαν ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφὲ Μητροπολίτα Ἁγίε Αὐστρίας καὶ Ἐξαρχε Οὐγγαρίας καὶ Μεσευρώπης κ. Μιχαήλ,

Ἐντιμολογιώτατε Ἀρχον Μέγα Πρωτεκδικε τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ κτίτορ τοῦ Ἱεροῦ ναοῦ τούτου κ. Κωνσταντίνε Δαφέρμε,

Ἐξοχώτατοι, φιλέορτος καὶ φιλοθεῆς ὁμίγηγοις!

Σελτῆ ἀποφάσει καὶ ἐντολῆ τῆς Α.Θ.Π. τοῦ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 614 τοῦ ὑπ' ἀρ. 13 τεύχους.

Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου τοῦ Α' καὶ τῆς περὶ Αὐτὸν Ἀγίας καὶ Ἱεράς Συνόδου παριστάμεθα, σήμερον, εἰς τὴν τελετὴν τῶν ἱερῶν ἐγκαινίων τοῦ περικαλλοῦς τούτου ἱεροῦ ναοῦ τῶν Ἀγίων Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ Μυροβλήτου καὶ τῶν Ἰσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, ἐκπροσωποῦντες τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὸν Σεπτὸν Προκαθήμενον αὐτῆς καὶ ἔχοντες τὴν τιμὴν καὶ τὸ προνόμιον ὅπως διαβιβάσωμεν εἰς πάντας ὑμᾶς τὴν εὐλογίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τὸν πατρικὸν χαιρετισμόν, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν Πατριαρχικὴν Εὐλογίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Ὁ Πατριάρχης καὶ ἡ Ἀγία καὶ Ἱερά Σύνοδος μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ πλείστης ὁδοῦ ἱκανοποιήσεως πληροφοροῦνται τὴν μετὰ τὴν καθεστωπικὴν ἀλλαγὴν ἐνταῦθα, καταστάσαν δυνατὴν ἀναβίωσιν τῆς παρουσίας τῆς Ἐξαρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐν Οὐγγαρία, περὶ τὸν δεῖγμα τῆς ὁποίας ἀποτελοῦν ἢ τε ἐπίσημος ἀναγνώρισις αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Οὐγγρικοῦ Κράτους καὶ ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ ἱεροῦ σκηνώματος τούτου.

Γνωρίζουσα ἐξ ἰδίων ἡ Μητέρα Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ Σεπτὸν Οἰκουμενικὸν ἡμῶν Πατριαρχεῖον, τὸ πάθος τοῦ Σταυροῦ καὶ τὴν λύτρωσιν τῆς Ἀναστάσεως, χαίρει καὶ συγχαίρει διότι βλέπει σήμερον καρποφοροῦσαν τὴν χριστιανικὴν ἐλπίδα, τὴν νίκην τοῦ φωτὸς καὶ τὸν θρίαμβον τῆς ζωῆς καὶ Σᾶς εὐχεται διαρκῆ τὴν χαρὰν καὶ τὸν φωτισμόν τῆς Ἀναστάσεως καὶ πᾶν ἀπὸ Θεοῦ ἀγαθόν.

Ἐκπληρῶν κατὰ τὴν ἱεράν ταύτην στιγμὴν λίαν εὐχάριστον καθήκον διαβιβάζω καὶ προφορικῶς τῇ μὲν ὑμετέρα Ἐντιμολογιότητι τὰς εὐχαριστίας καὶ τὰς εὐχὰς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Ἀγίας καὶ Ἱεράς Συνόδου, τῇ δὲ ὑμετέρα πεφιλημένη καὶ λίαν ἀγαπητῇ Σεβασμιότητι τὰ θεομύτατα συγχαρητήρια τοῦ Παναγιωτάτου Δεσπότη καὶ Αὐθέντου ἡμῶν καὶ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας διὰ τὴν θεοφιλή, ἀξιολύμητον καὶ ἀξιοζήλευτον δρᾶσιν αὐτῆς ἐν τε τῇ Αὐστρία καὶ τῇ Οὐγγαρία, ὡς καὶ διὰ τὸ ἐπίτευγμα ἀναβιώσεως ἐνταῦθα τῆς παρουσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, εὐχόμενος ἀδελφοποθίτως ἔτη πολλὰ καρποφόρου ἀρχιερατικῆς προσφορᾶς καὶ διακονίας, ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ Ποιμνίου τῆς κατ' αὐτὴν Ἱεράς Μητροπόλεως καὶ Ἐξαρχίας καὶ εἰς δόξαν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας

ἐκλεκτὸς καὶ τετιμημένος Ἱεράρχης ὑπάρχετε.

Εἰς ἀνάμνησιν δὲ τοῦ σημερινοῦ ἀξιωματικῶς ἱστορικοῦ γεγονότος, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν σὺν Θεῷ ἀπαρχὴν νέας περιόδου τῆς ἐκκλησιαστικῆς παρουσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τὴν Οὐγγαρίαν, ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος ὁ Α' προσφέρει εἰς εὐλογίαν καὶ εἰς διαρκῆ ὑπόμνησιν τῶν ἀκαταλύτων δεσμῶν τοῦ ἐνταῦθα πολυπαθοῦς πληρώματος μετὰ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἱερὸν δυσκολότηρον, εἰς ἐπιβράβευσιν δὲ τῆς τετιμημένης διακονίας τοῦ Ἀρχιερατικοῦ ὑμῶν Ἐπιτρόπου καὶ Ἱερατικῶς Προϊσταμένου ἐνταῦθα, Αἰδεσιμολογιωτάτου π. Ἰωσήφ Καλότα, ἀπονέμει αὐτῷ τὸ ὄφαιμιον τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ Χρυσῶν Πατριαρχικῶν Σταυρῶν, προσωπικῶς δὲ ἀφιερῶν μίαν κανδήλαν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸ Φανάριον, διὰ τὸ καὶ ἀκοίμητος ἐνώπιον τοῦ Ἁγίου Θυσιαστηρίου καὶ τὸ φωτίζει κάθε χριστιανικὴν ψυχὴν τῆς Κοινότητος ταύτης.

Καὶ πάλιν καὶ πολλάκις, Ἁγιε ἀδελφέ, θεομύτατα συγχαρητήρια ἀπὸ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ εἰς ὅλους τοὺς συμπαρισταμένους καὶ συμπροσευχομένους ἔτη πολλὰ καὶ εὐλογημένα ἀπὸ Θεοῦ.

Χριστὸς ἀνέστη.

Εἰς τὴν συνέχειαν ὠμίλησεν ὁ κτίτωρ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, Ἐντιμολ. κ. Κωνσταντίνος Δαφέρμος, ὁ λόγος τοῦ ὁποίου, ἀπλοῦς ἀλλὰ πλήρης αἰσθημάτων πίστεως πρὸς τὸν Θεόν, ἀφοσιώσεως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἀγάπης πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, συνεκίνησεν ἰδιαιτέρως τὸ Ἐκκλησίασμα:

Σεβασμιώτατε Ἁγιε Ἀγαθονικεῖας, ἐκπρόσωπε τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Σεβασμιώτατε Ἁγιε Αὐστρίας καὶ Ἐξαρχε Οὐγγαρίας καὶ Μεσευρώπης.

Ἀξιότιμοι ἐπίσημοι ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα.

Ἀξιότιμοι ἐπίσημοι ἀπὸ τὴν Οὐγγαρία.

Κύριε Δήμαρχε τῆς κοινότητος τοῦ Νίκου Μπελογιάννη.

Ἀγαπητοὶ Μπελογιαννῆτες.

Σὰν κτίτορας τοῦ Ναοῦ αὐτοῦ σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ, ποῦ μὲ τὴν παρουσίαν σας τιμᾶτε τὴν μεγάλη αὐτῆ ἡμέρα τῆς χαρᾶς, τὴν ἡμέρα τῶν ἐγκαινίων τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου καὶ τῶν Ἰσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Αὐστρίας περιστοιχούμενος ὑπὸ τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἐκπροσώπου καὶ τοῦ κτίτορος τοῦ Ἱ. Ναοῦ, κατὰ τὴν περιφορὰν τῶν ἱερῶν λειψάνων.

Πρῶτα ὅμως ἀπὸ ὅλα εὐχαριστῶ τὸν Πανάγαθο Θεὸ πὺν μὲ ἀξιῶνει νὰ ζήσω σήμερα αὐτὴ τὴ μεγάλη ἡμέρα, πὺν γιὰ μένα προσωπικὰ ἀποτελεῖ ἓνα σημαντικό σταθμὸ στὴ ζωὴ μου.

Ἀγαπητοὶ μου. Ἡ ζωὴ εἶναι γενικὰ δύσκολη. Ἡ δική μου ἢ ζωὴ μέχρι σήμερα ὑπῆρξε πολὺ δύσκολη καὶ πολλὲς φορὲς μὲ ὀδήγησε σὲ τρομερὰ ἀδιέξοδα. Ὅμως ὅταν οἱ περισσότεροὶ μὲ ἐγκατέλειψαν, ὁ Θεὸς ἦταν ἐκεῖνος πὺν μὲ κράτησε στὴ ζωὴ. Ὁ Θεὸς ἦταν ἐκεῖνος πὺν μὲ προστάτευσε. Ὁ Θεὸς ἦταν ἐκεῖνος πὺν μὲ εἰδείξε τὸ δρόμο.

Ἔτσι ἡ ταπεινὴ μου αὐτὴ προσφορὰ εἶναι μίᾳ συμβολικῇ ἐνδειξῇ εὐγνωμοσύνης, ἀγάπης καὶ ἀφοσίωσης στὸ Θεό.

Ἀγαπητοὶ μου Μπελογιαννίτες. Στὰ ὠραῖα σπίτια τοῦ χωριοῦ σας προστίθεται σήμερα ἓνα καινούργιο σπίτι. Τὸ σπίτι τοῦ Θεοῦ. Ἦταν θέλημά Του νὰ ἔλθει καὶ νὰ κτίσει ὁ Θεὸς στὸ χωριὸ σας τὸ σπίτι Του. Διαφορετικὰ δὲν ἐξηγεῖται πὺς ἔτυχε ἐγὼ ἀπὸ τὴν Κρήτη νὰ ἔρθω στὴν Οὐγγαρία καὶ νὰ χτίσω στὸ χωριὸ σας τὴν ἐκκλησίᾳ αὐτῇ. Ἐκμεταλλεῦτε τὴν εὐκαιρία

αὐτὴ καὶ ἐλάτε κοντὰ στὸ Θεό. Τὸ σπίτι αὐτὸ τοῦ Θεοῦ ἔχει ἀνοιχτὲς τὲς πόρτες του γιὰ ὅλους καὶ σὰς περιμένει νὰ ἔρθετε καὶ νὰ νιώσετε τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ μεγαλεῖο Του.

Ὁ Θεὸς μας δὲν ἐξετάζει ἐθνικότητες.

Ὁ Θεὸς μας δὲν ἐξετάζει κοινωνικὰ φρονήματα.

Ὁ Θεὸς μας δὲν ἐξετάζει ἂν εἴμαστε πλούσιοι ἢ φτωχοί, μαῦροι ἢ ἄσπροι. Ὅλοι εἴμαστε ἀγαπημένα Του παιδιὰ.

Ξέρω πὺς εἴσατε ταλαιπωρημένοι καὶ πικραμένοι ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ ἀπὸ τοὺς συνανθρώπους σας. Ξέρω πὺς εἴσατε διστακτικοὶ καὶ δύσπιστοι, πάντως ἓνα θέλω νὰ σὰς πῶ. Ἐδῶ σ' αὐτὸ τὸ μέρος θὰ βρῆτε τὴ χαρὰ καὶ τὴ γαλήνη.

Ὁ Θεὸς δὲ θὰ σὰς πικράνει ποτέ.

Ὁ Θεὸς δὲ θὰ σὰς πουλήσει ποτέ.

Ὁ Θεὸς παραμένει ἀνὰ τοὺς αἰῶνες ὁ ἴδιος. Μὲ τὲς ἴδιες ἀρχὲς καὶ μὲ τὴν ἴδια ἀγάπη πρὸς τὸν ἄνθρωπο.

Δυὸ χιλιάδες χρόνια ἔχουν περάσει ἀπὸ τὴ γέννηση τοῦ Χριστοῦ. Μέσα σ' αὐτὰ τὰ δυὸ χιλιάδες χρόνια ἄλλαξαν ἡθὴ καὶ ἔθιμα, πολιτεύματα, ἀρχὲς καὶ ἐξουσίες πάνω στὴ γῆ καὶ ἀλλάζουν κάθε μέρα, γιὰ τὴ φθείρονται ἀπὸ τὸν καιρὸ. Ὅμως ἡ θρησκεία μας ζεῖ ἀνὰ τοὺς αἰῶνες καὶ εἶναι κάθε μέρα πὺν περνάει πὺν ἐπίκαιρη καὶ πὺν ἐλκυστικῇ, γιὰ τὴ ὁ κόσμος ἔχει πὺν καταλάβει ὅτι ἡ ζωὴ χωρὶς θρησκεία, χωρὶς Θεὸ δὲν ἔχει νόημα.

Δὲν θὰ σὰς κουράσω περισσότερο. Δεχθεῖτε τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀγάπη τοῦ σεπτοῦ Πατριαρχείου μας, τὴν ἀγάπη τῆς Ἐξαρχείας του καὶ τὴ δική μου καὶ ἐλάτε σήμερα νὰ ἀνοιξομε μὲ χαρὰ μίᾳ νέα σελίδα στὴν ἱστορία τοῦ χωριοῦ Νίκου Μπελογιάννη. Μίᾳ σελίδα ἀγάπης καὶ συμφιλίωσης μὲ τὴ σφραγίδα τοῦ Χριστοῦ μας.

Εὐχαριστῶ ὅλους ὅσους ἐβοήθησαν στὴν πραγματοποίηση τοῦ ἔργου αὐτοῦ καὶ τοῦ σκοποῦ μου.

Εὐχαριστῶ τοὺς ἐπισήμους τῆς Οὐγγαρίας καὶ τοὺς ἐπισήμους τῆς Ἑλλάδος γιὰ τὴν τιμητικὴ τους παρουσία, ὅπως καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους μου.

Αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης ἐκφράζω πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν μας Πατριάρχη διὰ τὴν εὐαρέσκεια καὶ τὴν εὐλογία του καὶ παρακαλῶ τὸν Σεβασμιώτατο Πατριαρχικὸ Ἐκπρόσωπο νὰ ὑποβάλει στὸν Παναγιώτατον τὰ σέβη μου καὶ τὰς εὐχαριστίας μου. (Συνεχίζεται)

Ἡ Ὀρθόδοξη παρουσία στο Ὄικουμενικὸ Ἰνστιτούτο τοῦ Bossey*

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ὁ Ὀρθόδοξος πρέπει νὰ βρεῖ τρόπους ἐπικοινωνίας γιὰ νὰ ὑπάρξει τουλάχιστον ἡ συνεννόηση. Ἡ εἰκόνα τοῦ πλοίου, τὸ ὁποῖο δὲν προσεγγίζει σὲ κάθε ἀκτῆ, ἀλλὰ ἔχει μικρὲς βάρκες, ποὺ κατεβάζει μὲ δυὸ - τρεῖς ἐπιβάτες γιὰ νὰ ἀποβιβασθοῦν, εἶναι μιὰ ἀρχὴ γιὰ συζήτηση. Οἱ ἐπιβάτες τῆς βάρκας ἔχουν συνείδηση ὅτι ὁ προορισμὸς τους εἶναι ἡ

Τοῦ πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Ἀθανασίου Χατζοπούλου

ἐπιστροφή στὸ πλοῖο ἢ περιφέρονται ἐπ' ἀπειρον διακηρύσσοντας ἔτσι τὴν αὐτοτέλειά τους; Τὸ ζητούμενο εἶναι οἱ ἐπιβάτες ὅλων τῶν λεμβῶν νὰ συμφωνήσουν γιὰ τὴν κοινὴ τους βάση καὶ τὴν ἀνάγκη ποὺ ἔχουν γιὰ συνεχή ἀνεφοδιασμὸ ἀπὸ αὐτήν. Αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ γίνεῖ χωρὶς βαθιὰ συνείδηση μιᾶς ἀποστολῆς, τὴν ὁποῖαν ἀναλαμβάνουμε ὄχι ἐν λευκῷ, ἀλλὰ μέσα σὲ αὐστηρὰ πλαίσια, ποὺ ἐλέγχονται διαρκῶς ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση καὶ καλοῦν τὸν καθένα μας σὲ ἐπανεξέταση τῆς καταστάσεως ποὺ βρισκόμαστε καὶ μετάνοια μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ.

2. Ἡ οἰκουμενικὴ παιδεία ἔχει κύριο στόχο τὴν προσέγγιση ἀνθρώπων ποὺ προέρχονται ἀπὸ διαφορετικοὺς ὀρίζοντες καὶ εἰσέρχονται σὲ ἓνα διάλογο μὲ σκοπὸ νὰ κατανοήσῃ ὁ ἓνας τὸν ἄλλο. Ἡ Ὀρθοδοξία ἰδιαίτερα ἔχει στὸ Bossey ἓνα δύσκολο ρόλο, διότι στὸ διομολογιακὸ περιβάλλον μας παρουσιάζεται ὡς ἐλάχιστα γνωστὴ πρὸς τὶς ἄλλες ὁμολογίες καὶ ἐπομένως ἀπαιτεῖται περισσότερὴ προσπάθεια, ὥστε σὲ σύντομο σχετικὰ χρόνον νὰ καταστήσῃ γνωστὰ τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς. Εἶναι σαφὲς ὅτι ἡ ἀκαδημαϊκὴ παρουσίαση τῆς Ὀρθοδοξίας ἐξ αἰτίας τοῦ συντόμου χρόνου ποὺ διαθέτουμε στὸ Ἰνστιτούτο γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ δὲν εἶναι τόσο πρόσφορος, ὅσο εἶναι τὸ ἴδιο τὸ βίωμα τῆς Ὀρθοδοξίας, ποὺ ἀποκαλύπτεται ὡς ἔκφραση τῆς εἰρήνης τοῦ Θεοῦ στὴ ζωὴ καὶ ὡς ἐμπνευσμένη μαρτυρία μὲ χαρακτήρα ὄχι μνημειακὸ, ἀλλὰ ἐ-

πίκαιρο καὶ διαχρονικὸ. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ παρουσία τῶν Ὀρθοδόξων στὸ Ἰνστιτούτο πρέπει νὰ ἐνισχυθεῖ μὲ τὴν προσευχὴ κάθε καλοπροαίρετου καὶ νὰ ἐνθαρρυνθεῖ μὲ κάθε τρόπο. Ἐνα παράδειγμα Ὀρθοδόξου παρουσίας ποὺ δίνουν στὸ Bossey μὲ ἐνθουσιασμὸ πολύτιμοι συνεργάτες εἶναι ἡ κατὰ τὸν περασμένο Νοέμβριο ὀργάνωση στρογγυλῆς τράπεζας μὲ θέμα συζήτησης τὴν Ὀρθοδοξία. Δὲν ὑπῆρχε πλὴ ἐὺγλωττη διακήρυξη ἐνότητας καὶ ἀγάπης γιὰ τὴν παράδοσή μας ἀπὸ τὴν ὀλοπρόθυμη συγκέντρωση τῶσων Ὀρθοδόξων ταυτόχρονα στὴν μεγάλη αἴθουσα διαλέξεων τοῦ Ἰνστιτούτου μπροστὰ σὲ πενήντα φοιτητὲς ἀπὸ τριάντα πέντε διαφορετικὲς χώρες! Οἱ φοιτητὲς μας ἐκδήλωσαν ἀμέσως τὸ ἐνδιαφέρον τους γιὰ νὰ γνωρίσουν τὴν Ὀρθοδοξία, ἂν καὶ πρέπει πάντα μὲ διάκριση νὰ ἀντιμετωπιζοῦνται οἱ δυσκολίες ποὺ ὀρθώνουν κεκτημένα νοητικὰ σχήματα, κοινωνικὲς ἐμπειρίες ἢ πολιτιστικοὶ παράγοντες ποὺ ὁ καθένας φέρει μαζί του.

Στὴν σύντομη σχετικὰ περίοδο τῆς ἐργασίας μου στὸ Ἰνστιτούτο διεπίστωσα ὅτι ἡ παιδεία ὡς ἐννοια ποὺ ὁ δάσκαλος παίρνει ἀπὸ τὸ παρελθὸν γιὰ νὰ τὴν φυτέψῃ στὸ μέλλον δὲν μπορεῖ νὰ βλαστήσῃ ὡς τυπικὴ πράξις ἐπανάληψης θεωρητικῶν μορφωμάτων, ἀλλὰ μόνον ὡς συνεχῆς ἐπίπονη προσευχὴ, ποὺ τροφοδοτεῖται ἀπὸ τὴν ἀνεξάντλητη πατερικὴ παρακαταθήκη, τὴν Ὀρθόδοξη γραπτὴ ἔκφραση τοῦ βιώματος κατὰ Χριστὸν καὶ μεταλαμπαδεύεται ὑπαρκτικά. Ἐξ ἄλλου εἶναι σαφὲς ὅτι ἡ οἰκουμενικὴ ἐκπαίδευση ἀρχίζει νὰ διέρχεται κρίση ἀκριβῶς ὅταν ἓνα μέλος φαίνεται νὰ ἐπιθυμεῖ νὰ ἐπιβάλλῃ κεκτημένες ἀπόψεις στοὺς ἄλλους μὲ νοητικὴ καὶ ὄχι συγχρόνως καρδιακὴ προσέγγιση. Στὴν προκειμένη περίπτωση ἡ προσφορότερη μέθοδος ἐπικοινωνίας μὲ τὸν ἄλλο εἶναι ἡ πρόσκληση ἀγάπης «ἔρχου καὶ ἴδε» (Ἰω. 1,46).

3. Ἡ Ἀγία Γραφή⁴ εἶναι ἡ βάση τῶν οἰκου-

4. Βλ. τὴν ἐνδιαφέρουσα μελέτη τοῦ Richard C. ROWE, *Bible Study in the World Council of Churches*, Geneva 1969. Στὴ σ. 45 βρισκόμαστε σύντομη ἀναφορὰ τοῦ Dr. Kraemer στὴν ἀντίδραση τῶν συμμετασχόντων σὲ σεμινάριο Βιβλικῆς μελέτης ποὺ ὀργάνωσε στὸ Ἰνστιτούτο ὁ Paul Evdokimov τὸ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 619 τοῦ ὑπ' ἀρ. 13 τεύχους.

μενικών προσεγγίσεων και ο βασικός συνδετικός κρίκος όλων των χριστιανών. Στη μελέτη της αφιερώνουμε πάντα ένα σημαντικό μέρος του προγράμματός μας, διότι διαπιστώνουμε ότι ή 'Αγία Γραφή άφ' ένός είναι τὸ ασφαλές έδαφος, για να συναντήσουμε ὁ ένας τὸν άλλο και άφ' έτέρου κατανοούμε ὅτι κάθε φορὰ πὸν τὴν μελετᾶμε ἐν πνεύματι ταπεινώσεως και μαθητείας ὠφελούμεθα βλέποντας τὰ πράγματα ὀλοένα ἀπὸ νέα ὀπτική γωνία πὸν διευρύνει τὴν αντίληψή μας για τὴν ἀλήθεια πὸν μᾶς ἀποκαλύπτεται, ὅτι δηλαδή είναι θέλημα τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ ή σωτηρία τῶν πάντων. Τὸ πρόβλημα στήν ἐργασία μας αὐτή είναι συχνὰ ὁ κίνδυνος νὰ ἐπικεντρωθεῖ τὸ ἐνδιαφέρον στήν διαμόρφωση ἀπαντήσεων για τὰ τρέχοντα ἐρωτήματα τοῦ κόσμου (πὸν και αὐτὰ προσεγγίζονται ἐπιλεκτικά), ὥστε νὰ ἀναζητεῖται ή ἐπικαιρότητα τοῦ κειμένου στήν προσαρμογή του σὲ ὑποκειμενικές καταστάσεις, πὸν ἀναπότρεπτα ὀδηγοῦν και σὲ αὐθαίρετες ἐρμηνείες και συμπεράσματα ή ἀκόμα σὲ ἀναζήτηση ὀπλοστάσιου για τὴν ὑποστήριξη προκατασκευασμένων ἀπόψεων. Ὁ κύριος λόγος αὐτῆς τῆς προσέγγισης φαίνεται νὰ είναι ή ἐπικάλυψη τοῦ λειτουργικοῦ χρόνου πὸν συνδέει τὸν ἄνθρωπο μὲ τὴν αἰωνιότητα ἀπὸ τὸν προσωπικὸ χρόνο, πὸν μεταβάλλει τὴν θεία ἀποκάλυψη σὲ σύμπτωμα τῆς περιορισμένης προσωπικῆς ἐμπειρίας χωρὶς σύνδεση μὲ τὴν δημιουργία καθόλου.

Ἡ Ὁρθοδοξία καταλαβαίνει τὴν Βίβλο μέσα ἀπὸ τὸν γοητευτικὸ ἀπόηχο τῆς δοξολογίας πὸν ἀναπέμπουν ὅσοι βιώνουν τὴν συγκλονιστική μεταμόρφωση πὸν συνεπάγεται ή ἔνωση μὲ τὸ Σῶμα και τὸ Αἷμα τοῦ Κυρίου. Ἡ λειτουργία μας είναι ή συμπυκνωμένη ἐπανάληψη τοῦ κεντρικοῦ μηνύματος τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ή διατήρηση τοῦ μηνύματος ὅτι τὸ νῦν τῆς ἀλήθειας δὲν μπορεῖ νὰ είναι πρόγευση τοῦ αἰώνιου και γι' αὐτὸ είναι και πάντα νέο, ἐπίκαιρο και αὐθεντικό. Ἡ ἀναζήτηση ὀλοένα ἐλκυστικῶν προσεγγίσεων, πὸν φαίνεται νὰ προσαρμόζονται σὲ μεταβαλλόμενες κοινωνικές και συναισθηματικές καταστάσεις, συγχέουν τὸν προσωπικὸ μὲ

τὸν ἀποκαλυπτικὸ χαρακτήρα τῆς Βίβλου. Ὁ νοῦς τότε δὲν ἐτοιμάζεται νὰ ἀκούσει ρήματα ἄρρητα, ἀλλὰ μορφοποιεῖ ὑποκειμενικές του ἀπόψεις περιορισμένης ἐμβέλειας. Σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωση ἀτυχῶς βλέπουμε τὴν Ἁγία Γραφή νὰ χρησιμοποιεῖται για τὴν διαμόρφωση ἠθικῶν και δογματικῶν ἀπόψεων χωρὶς θεία ἀποκαλυπτική βάση. Ὁ ρόλος τῆς Ὁρθοδοξίας μπορεῖ νὰ είναι σημαντικός ἐδῶ κυρίως ὅταν θυμᾶται και θυμίζει βιβλικές μνήμες πὸν βοηθοῦν ὄχι νὰ ἀποκοπεῖ τὸ παρὸν ἀπὸ τὸ παρελθόν, μὲ τὴν διάκριση ποικίλων διαφοροποιήσεων, ἀλλὰ μέσα ἀπὸ τὸ ἀναλλοίωτο βίωμα τῆς ἀποστολικῆς ἀποκαλυμμένης ἀλήθειας χθὲς και σήμερα νὰ προβληθεῖ τὸ ὄραμα τῆς ἐνότητος πειστικά και μάλιστα βασισμένο πάνω στήν διαιώνια και ἀκατάλυτη βάση τοῦ ἐνσάρκου Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Ὁρθοδοξία θυμᾶται ὅτι τὸ εὐαγγελικὸ μήνυμα μεταδίδεται κάθε φορὰ σὲ μιὰ ζωντανή ἐκκλησιαστική κοινότητα και κατανοεῖται ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, ὅπως Ἐκεῖνο ὀμιλεῖ σὲ ἄτομα και σὲ ὀμάδες πὸν ἀκοῦν τὸ «ζητεῖτε και εὐρήσετε» (Ματθ. 7,7). Θυμίζει ὀμως ταυτόχρονα ὅτι τὸ μήνυμα αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ ὑπόκειται κάθε φορὰ στήν κρίση και ἀντίληψη κάθε νέας προσέγγισης, διότι μιὰ τέτοια μέθοδος ἐνδεχομένως θὰ σχετικοποιῶσε τὴν εὐαγγελική ἀλήθεια και θὰ ἐμπόδιζε τὸν ἐμπλουτισμὸ πὸν δεχόμεστε διατηρώντας στή μνήμη ὅτι τὸ παρελθόν μᾶς κληροδότησε. Ὁ Ὁρθόδοξος μελετᾶ τὴν Γραφή μὲ δύο βασικές προϋποθέσεις: πρῶτον, μὲ ποιμαντική εὐαισθησία, ή ὀποία ἐπιδιώκει νὰ καταστήσει ὄσο τὸ δυνατόν ἐμφανέστερη τὴ σχέση τοῦ προσώπου μὲ τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας, μὲ στόχο τὴν ἀποδοχή τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὡς αὐθεντικῆς τροφῆς για ἁγίους και δεύτερον, μὲ τὴν ἴδια ψυχική διάθεση πὸν ἔχουμε ὅταν προσευχόμεστε⁵.

4. **Ἡ λατρευτική ζωή.** Ἐνα ἐπίτευγμα τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως είναι ή διαμόρφωση μιᾶς βαθιᾶς συνειδήσεως ὅτι ὁ πόθος για τὴν ἐνότητα τῶν χριστιανῶν βρίσκει σήμερα μιὰ οὐσιαστική ἔκφραση στήν κοινὴ προσευχή. Μὲ αὐτὴν οἱ χριστιανοὶ ἐκφράζουμε τὴν βασική πίστη ὅτι εἴμαστε πλάσματα τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ, εἴμαστε ἔκφραση τῆς εἰκόνας Του, και ζητοῦμε νὰ ἀπο-

1948: «To Mr. Evdokimov's Orthodox approach to the teaching about the Church in the Bible the students in the beginning reacted with a nearly complete lack of understanding. Gradually it became an initiation into a new and strange world, which was more and more acknowledged as highly stimulating».

5. Ἡ Suzanne de Diétrich στό βιβλίό της *Le Renouveau biblique*, Genève 1945 τόνισε ἀκριβῶς ὅτι ή προσευχή είναι τὸ ἀπαραίτητο χάρισμα για κάθε ἕνα πὸν ἀναλαμβάνει νὰ ὀργανώσει κύκλο μελέτης Ἁγίας Γραφῆς.

κατασταθεῖ ἡ ὁμοιότητά μας κατὰ Θεόν. Τὸ πρόβλημα εἶναι ὅτι στὴν λατρευτικὴ ζωὴ παρεμβάλλονται πολλὲς φορὲς σύμβολα, τὰ ὁποῖα κάποτε συνδέουμε τόσο στενὰ μὲ προσωπικὲς καταστάσεις πού δυσχεραίνουν ἐνδεχομένως τὴν ἀναγωγὴν στοῦ θεῖο πρότυπο, στοῦ ὁποῖου τὴν παρουσία παραπέμπουν. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἡ προσευχὴ διατρέχει τὸν κίνδυνο νὰ ἀποβεῖ βαρετὴ καὶ μονότονη ρουτίνα, ὅταν διὰ μέσου αὐτῆς δὲν προετοιμαζόμαστε νὰ ἀκούσουμε τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἐκφράζουμε τὸ δικό μας θέλημα (ἢ τὴν ἀπροθυμία) χωρὶς ἄμεση σύνδεση μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ συμμετοχὴ στὴν προσευχὴ νὰ ἀτονεῖ, ὅταν δὲν ὑπάρχει κάθε φορὰ ἡ ἰδιατερότητα μιᾶς μορφολογικῆς πρωτοτυπίας, πράγμα πού ὑποδηλώνει ὅτι μεταξὺ τοῦ ἐκκυστικοῦ καὶ τοῦ οὐσιώδους ὑπερισχύει τὸ πρῶτο. Τὴν ἔνταση πού προκαλεῖ τὸ πρόβλημα αὐτὸ αἰσθανόμαστε ὅτι τὴν ζοῦμε συχνὰ στοῦ χώρου τοῦ Ἰνστιτούτου, ὅταν δὲν ἐκφράζεται σταθερὰ ἡ συνείδηση εὐθύνης στὴν ἀποστολικὴ παρότρυνση: «οἰκοδομεῖτε ὁ εἷς τὸν ἕνα» (Α' Θεσ. 5,11). Ἡ δυναμικότερη ἔξοδος ἀπὸ τὰ πλαίσια τοῦ προβλήματος νομίζω ὅτι ἐκφράζεται στὴν ὑπομονετικὴ καὶ ἀλληλέγγυα προσευχὴ πολλῶν πού οἰκοδομοῦν μὲ τὴν χαρισματικὴν προσευχὴν τοὺς ἀφιερώνοντάς τιν ὑπὲρ πάντων. Προσευχὴ πού δὲν εἶναι προσπάθεια μηχανικῆς κάλυψης ἐνὸς ὀρισμένου χρόνου δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι θεὰ τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μόνου ὁποῖος τὴν σοβαρὴν ἐσωτερικὴν ἀσθένεια τοῦ ἀνθρώπου τὴν θεραπεύει ὄχι ἐξωτερικὰ, ἀλλὰ ἀπαλλάσσοντάς τον ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ ἀποκαθιστώντάς τον ἀπὸ τὴν ἀρμονία μὲ τὸν Θεόν. Σχετικὰ μᾶς θυμίζει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὅτι «ὁ Θεὸς συναρμολόγησε τὸ σῶμα δίνοντας μεγαλύτερη τιμὴν στὰ μέλη ἐκεῖνα πού ὑστεροῦν, ἔτσι ὥστε νὰ μὴν ὑπάρχει πόλεμος μέσα στοῦ σῶμα, ἀλλὰ τὰ μέλη νὰ φροντίζουν τὸ ἕνα τὸ ἄλλο. Πραγματικὰ, ὅταν ὑποφέρει ἕνα μέλος, συμπάσχουν ὅλα τὰ μέλη· καὶ ὅταν τιμᾶται ἕνα μέλος, χαίρονται μαζί του ὅλα τὰ μέλη» (Α' Κορ. 12,24-26). Τὸ νόημα τῆς λύτης καὶ τῆς χαρᾶς αὐτῆς μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ συλλάβει καθαρὰ στοῦ βίωμα τῆς προσευχῆς.

Ἡ σημερινὴ διάλεξη μὲ τὴν ἀναφορὰ μου στοῦ Bossey καὶ στοὺν ρόλο τῆς Ὁρθοδοξίας σὲ αὐτὸ δὲν εἶχε στόχο μόνον νὰ ἐνημερώσει γενικά, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπισημάνει τὴν σημασία πού

ἔχει ἡ ὑπεύθυνη Ὁρθόδοξη μαρτυρία σὲ ἕνα κόσμο πού ἀναζητᾷ μὲν εἰλικρινῶς πειστικὲς ἀπαντήσεις, ἀλλὰ δυσκολεύεται νὰ συλλάβει τὰ μηνύματα πού ἔρχονται. Οἱ δυσκολίες δὲν εἶναι μόνον τῶν ἄλλων· εἶναι καὶ προσωπικῆς. Μὲ τὴν εὐκαιρία, λοιπόν, τῆς σημερινῆς ἐπικοινωνίας θὰ ἤθελα νὰ παρακαλέσω νὰ θυμηθεῖτε ὅτι τὸ πρόβλημα τῆς ἐνότητος εἶναι κατ' ἀρχὴν ἔνωση σὲ προσευχὴ ὑπὲρ βοηθείας τῆς θείας χάριτος σὲ κάθε δυσκολία πού ἀντιμετωπίζουμε. Ἡ μαρτυρία τῆς Ὁρθοδοξίας δὲν εἶναι ὑπόθεση τῶν ἄλλων, ἀλλὰ τοῦ καθενὸς πού ἀναλαμβάνει συνειδητὰ τὴν εὐθύνην του. Ἡ σημερινὴ ἐπικοινωνία μου δίνει τὴν εὐκαιρία νὰ σᾶς ζητήσω νὰ προσευχηθεῖτε γιὰ τοὺς ἐπιβάτες τῶν μικρῶν λεμβῶν, ὅσο κι ἂν ἔχουν ἀπομακρυνθεῖ, νὰ φωτισθοῦν, νὰ ἀναζητήσουν καὶ νὰ ἐπανεύρουν τὴν Μία, Ἀγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ βάση, πού εἶναι καὶ ἡ μοναδικὴ πηγὴ ζωογόνου τροφοδοσίας. Ἄς μὴν ξεχνᾶμε ὅτι ὅλοι ἔχουμε σταλεῖ σὲ μικρὲς λέμβους νὰ δώσουμε μαρτυρία Χριστοῦ. Πιστεύω ὅτι αὐτὸ εἶναι καὶ βασικὴ ἀποστολὴ τῶν Ὁρθοδόξων τόσο στοῦ Bossey ὅσο καὶ γενικότερα στὰ πλαίσια τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως καὶ τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ. (Τέλος)

ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

- * **Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ Ι. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ** (ἐγκόλπιο, σὲ ἔκδοση πολυτελή).
  - * **Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ Ι. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ** μὲ μετάφραση (ἐγκόλπιο, σὲ ἔκδοση πολυτελή).
  - * **Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ** (ἐγκόλπιο, σὲ ἔκδοση πολυτελή).
  - * **Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ ΤΟΥ ΑΔΕΛΦΟΘΕΟΥ**
  - * **ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΚΕΣ ΚΑΤΗΧΗΣΕΙΣ**, ἀγίου Κυρίλλου Ἱεροσολύμων (Κατήχηση Μυσταγωγικῆ Ε').
  - * **ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΑ**, ἀγίου Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ.
  - * **Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ** (Μητροπ. Κοζάνης Διονυσίου), 52 ὁμιλίες γιὰ τὴ βαθύτερη κατανόησίν της.
  - * **ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ Θ. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ** (π. Χαράλαμπος Χατζοπούλου).
  - * **Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ** (Π. Εὐδοκίμοφ), Ἑρμηνεία καὶ ἀνάλυση τῆς Λειτουργίας τοῦ Ἰω. Χρυσοστόμου.
- ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

ΧΡΟΝΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΜΕ ΘΕΜΑ**«Κωνσταντίνος Οικονόμος ὁ ἐξ Οικονόμων»**

Τὸ Σάββατον 7 Ὀκτωβρίου 1995 καὶ εἰς τὴν αἴθουσαν Τελετῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Ἰω. Γενναδίου 14, Ἱ. Μονὴν Πετράκη) ἔγινε ἓνα πολὺ ἐνδιαφέρον Συνέδριον μὲ γενικὸν θέμα «Κωνσταντίνος Οικονόμος ὁ ἐξ Οικονόμων».

Τὸ Συνέδριον αὐτό, τὸ ὁποῖον ἐτέλει ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διωρ-

Τοῦ κ. **ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΜΠΟΥΓΑΤΣΟΥ**

Γεν. Γραμμ. «Ἰδρύματος Νεοελληνικῶν Σπουδῶν»

γάνωσαν ἡ Ἀδελφότης τῶν ἐν Ἀθήναις Τσαριτσανιωτῶν «Κωνσταντίνος Οικονόμος ὁ ἐξ Οικονόμων», ὁ Ἱστορικὸς Τομεὺς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν καὶ τὸ «Ἰδρυμα Νεοελληνικῶν Σπουδῶν».

Τὴν Τιμητικὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Συνεδρίου ἀπετέλουν: Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ. Ὁ κ. Χρῆστος Βούλγαρης, Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ὁ κ. Εὐάγγελος Θεοδώρου, ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ὁ κ. Φαίδων Κ. Μπουμπουλιδῆς, Καθηγητὴς Πανεπιστημίου καὶ Πρόεδρος τοῦ «Ἰδρύματος Νεοελληνικῶν Σπουδῶν». Ὁ κ. Μάρκος Σιώτης, Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Ἀκαδημαϊκός. Ὁ κ. Ἀνδρέας Φυτράκης, Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, καὶ οἱ ἐκ Τσαριτσάνης, πατρίδος τοῦ Κ. Οικονόμου, κ. Ἀριστέα Καραμπέρη, Ἐκπαιδευτικός, κ. Μιλτιάδης Τσοῦφης, Νομικὸς καὶ κ. Φίλιππος Χατζηχαμπέρης, Ἱατρός.

Τὴν Ὄργανωτικὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Συνεδρίου ἀπετέλουν ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἐμμανουὴλ Κωνσταντινίδης, Πρόεδρος. Ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Βλάσιος Φειδᾶς, Ἀντιπρόεδρος. Ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Μεταλληνός, Γραμματεὺς, καὶ ὁ Φιλολόγος κ. Ἰωάννης Δ. Μπουγάτσος, Εἰδικὸς Γραμματεὺς. Μέλη δὲ τῆς Ὄργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς ἦσαν οἱ ἐκ Τσαριτσάνης κ. Κωνσταντίνος Βίτκος, Πρόεδρος τῆς Ἀδελφότη-

τος τῶν ἐν Ἀθήναις Τσαριτσανιωτῶν, κ. Εὐαγγελία Γκούντα - Κωστοπούλου, Καθηγήτρια Τ.Ε.Ι., κ. Γεωργία Λαδᾶ, Ἐκπαιδευτικός, καὶ κ. Δημήτριος Χατζηλέλεκας, Δικηγόρος - Οικονομολόγος.

Συμφώνως πρὸς τὸ Πρόγραμμα τοῦ Συνεδρίου οἱ Σύεδροι παρηκολούθησαν τὴν τέλεσιν τῆς θείας Λειτουργίας ὑπὸ τοῦ Πανοσιολογικότητος Ἀρχιμανδριτοῦ Παγκρατίου Μπροῦσαλη, εἰς τὸ Καθολικὸν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ἀσωμάτων (Πετράκη) καθὼς καὶ Τρισάγιον εἰς τὸν ἐν τῇ Μονῇ εὑρισκόμενον τάφον τοῦ Κ. Οικονόμου.

Ἀκολούθως οἱ Σύεδροι, μετὰ ἀπὸ σχετικῶν διάλειμμα, εἰσήλθον εἰς τὴν αἴθουσαν Τελετῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπου ἤρχισαν αἱ ἐργασίαι τοῦ Συνεδρίου.

Χαιρετισμὸν πρὸς τοὺς Συνέδρους ἀπήθυσεν ὁ Πρόεδρος τῆς Ὄργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς Καθηγητὴς κ. Ἐμμανουὴλ Κωνσταντινίδης καὶ ὁ κ. Δημήτριος Χατζηλέλεκας ἐκ μέρους τοῦ Προέδρου τῆς Ἀδελφότητος τῶν ἐν Ἀθήναις Τσαριτσανιωτῶν. Ὁ δὲ Σεβασμιώτατος Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος ἀπέστειλε τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα: «Εὐχαριστῶ θερμῶς διὰ τὴν πρόσκλησίν σας νὰ παραστῶ εἰς τὸ Συνέδριον Κωνσταντίνος Οικονόμος ὁ ἐξ Οικονόμων ἀλλὰ κωλύμενος ὑπηρεσιακῶς σᾶς συγχαίρω διὰ τὸ Συνέδριον τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἐθνικὴν προσωπικότητα τοῦ Κωνσταντίνου Οικονόμου καὶ εὐχομαι ἀπόλυτον ἐπιτυχίαν τοῦ Συνεδρίου».

Ἀναφορὰν εἰς τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ ἔργον τοῦ Κ. Οικονόμου ἔκαμεν ὁ Δικηγόρος - Οικονομολόγος κ. Δημήτριος Χατζηλέλεκας ὅστις διέγραψε τὰ κύρια σημεῖα ἐκάστης τῶν, σαφῶς διακρινομένων, περιόδων τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Θεσσαλοῦ Κληρικοῦ.

Εἰδικώτερον διέκρινε τέσσαρας περιόδους:

α) 1870-1809 πρώτη περίοδος τῆς ζωῆς τοῦ Κ. Οικονόμου, περίοδος κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Κ. Οικονόμος ζεῖ εἰς τὴν Τσαριτσάνην, μανθάνει τὰ πρῶτα γράμματα, νυμφεύεται καὶ χειροτονεῖται διάκονος καὶ ἀκολούθως ἱερεὺς. Περίοδος πλουσίου πνευματικοῦ καὶ ἐθνικοῦ ἔργου.

β) 1809-1819, περίοδος παραμονής του εις την Σμύρνην, ὡς Διδάσκαλος καὶ Σχολάρχης τοῦ ἐκεῖ Φιλολογικοῦ Γυμνασίου, ὅπου ἀναδεικνύεται Μέγας Διδάσκαλος τοῦ Γένους.

γ) 1819-1834, περίοδος παραμονής του εις τὴν Ρωσίαν καὶ δὴ τὴν Πετρούπολιν ὅπου ἀναπτύσσει ἔντονον ἐθνικὴν δραστηριότητα. Μετὰ δὲ τὴν περιουδειαν εἰς πνευματικὰ κέντρα τῆς Εὐρώπης κατέρχεται εἰς τὴν Ἑλλάδα.

δ) 1834-1857, περίοδος παραμονής του εις τὰς Ἀθήνας μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, περίοδος λαμπρὰ διὰ τοὺς ἀγῶνας του ὑπὲρ τῶν θεσμῶν τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως καὶ γενικώτερον ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Μετὰ τὴν ἀναφορὰν αὐτὴν εἰς τὴν προσωπικότητα τοῦ Κ. Οἰκονόμου ὑπὸ τοῦ κ. Δημητρίου Χατζηλέλεκα ἤρχισαν αἱ κυρίως ἐργασίαι τοῦ Συνεδρίου.

Πρόεδρος τῆς Α' Συνεδρίας ἦτο ὁ Καθηγητῆς Πανεπιστημίου καὶ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν κ. Κωνσταντῖνος Σκουτέρης.

Πρῶτος εἰσηγητῆς ἦτο ὁ Καθηγητῆς Πανεπιστημίου κ. Βλάσιος Φειδᾶς μὲ θέμα εἰσηγήσεως «Ρωσικὴ πολιτικὴ καὶ Αὐτοκέφαλον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

Ὁ κ. Καθηγητῆς εἰς τὴν εἰσηγήσιν του ἀνέφερε εἰσαγωγικῶς ὅτι τὸ Αὐτοκέφαλον ἦτο ἓνα ἐσωτερικὸν ζήτημα τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖον ὁμως δὲν παρέμεινεν ἀμύγῳ ἐκκλησιαστικὸν ἀφοῦ ἐφορτίσθη ἀπὸ ἰδεολογικᾶς φορτίσεις οὕτως, ὥστε ὁ Μάουερ νὰ πιστεύῃ ὅτι ἢ μὴ ἀνακῆρυξις τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας ὡς Αὐτοκέφαλου θὰ ἀπετέλει πλήγμα κατὰ τῆς προσοχῆς τῶν διαφωτιστῶν. Ὡς πρὸς τὴν ρωσικὴν πολιτικὴν αὕτη ἦτο κατὰ τῆς αὐθαιρέτου καὶ μονομεροῦς ἀνακηρύξεως τοῦ Αὐτοκέφαλου.

Ὁ κ. Φειδᾶς εἰς τὴν εἰσηγήσιν του αὐτὴν κατέληξε εἰς τὰ ἑξῆς ἑξ συμπεράσματα.

1) Τὸ Αὐτοκέφαλον ἀντιμετωπίσθη ὄχι μόνον ὡς ζήτημα ἐσωτερικῆς κανονικῆς τάξεως, ἀλλὰ ἐφορτίσθη καὶ μὲ εὐρύτερας πολιτικᾶς ἢ ἰδεολογικᾶς ἐπιδιώξεις.

2) Τὸ Αὐτοκέφαλον εἰς τὴν λειτουργίαν του ἠδύνατο νὰ προσαγάγῃ ποικίλας δευτερογενεῖς συνεπειᾶς μὲ ἰδεολογικὸν (Κοραῆς) ἢ καὶ πολιτικὸν (Μάουερ) περιεχόμενον.

3) Αἱ μεγάλαι δυνάμεις τῆς Ἑλλάδος ἐθεώρουν ἀναγκαῖον τὸ Αὐτοκέφαλον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τόσον διότι τὴν ἀπεμόνωνεν

ἀπὸ τὸ οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως, ὅσον καὶ διότι τὴν ἀπέσπα ἀπὸ τὸν μείζονα ἑλληνισμόν καὶ τὴν πανορθόδοξον ἐνότητα.

4) Ἡ πολιτικὴ τῆς Ρωσίας παρουσίαζε τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μίαν ἐντυπωσιακὴν νηφαλιότητα.

5) Ἡ ρωσικὴ πολιτικὴ εἰς τὴν ἐπίσημον τουλάχιστον ἐκφρασίαν τῆς ἔδωσε προτεραιότητα εἰς τὸ ζήτημα τηρήσεως τῆς κανονικῆς τάξεως καὶ ὄχι εἰς αὐτὸ τὸ Αὐτοκέφαλον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τὸ πνεῦμα αὐτὸ ἐξέφραζεν ὁ Ἰ. Καποδίστριας, ὁ πρεσβευτῆς τῆς Ρωσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα Γαβριὴλ Κατακάζη καὶ ὅλος ὁ ἀγὼν τοῦ Κ. Οἰκονόμου.

6) Ὁ Κ. Οἰκονόμος ὑπῆρξε καθοριστικὸς παράγων διὰ τὴν διαμόρφωσιν τῆς νηφαλίου πολιτικῆς τῆς Ρωσίας εἰς τὸ ζήτημα τῶν σχέσεων τῆς Ἑλλάδος μετὰ τοῦ Πατριαρχείου, ἀφοῦ ἡ πνευματικὴ του ἀκτινοβολία ἤσκει μεγάλην ἐπιρροὴν εἰς τὸν Τσάρον, εἰς θέματα ἑλληνισμοῦ καὶ ὀρθοδοξίας, πολὺ πρὶν κατέλθῃ οὗτος εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Δευτέρα εἰσηγήσις τῆς Α' Συνεδρίας τοῦ Συνεδρίου ἦτο τῆς δ. Χαρίκλειας Δημακοπούλου μὲ θέμα εἰσηγήσεως «Νεώτερα στοιχεῖα περὶ τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ Αὐτοκέφαλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ ρόλος τῶν Δυνάμεων».

Ἡ δ. Δημακοπούλου ὑπεγράμμισεν ὅτι τὸ θέμα τοῦ Αὐτοκέφαλου εἶχε τεθῆ ἤδη πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Ὁθωνος εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸν Ἕλληνα Γραμματέα (Υπουργὸν) τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ἰάκωβον Ρίζον. Ἡ θέσις τούτου ἔναντι τοῦ πατριαρχείου ἐνῶ ἀνεμένετο θετικὴ ἦτο ἀρνητικὴ ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων λόγων, τοὺς ὁποίους ἐπεσήμανεν ἡ δ. Δημακοπούλου.

Παρ' ὅλα αὐτὰ ὁμως ὁ Ἰάκωβος Ρίζος ἐζήτησε τὸν διοικητικὸν ἀποχωρισμὸν τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας διὰ καθαρῶς ἐθνικοὺς λόγους. Πρὸς τοῦτο συνηγόρησε καὶ ὁ Σπ. Τρικούπης, ἐκφραστῆς τῆς ἀγγλικῆς πολιτικῆς ἐν Ἑλλάδι. Οὗτος ἀντικατέστησε τὰ μέλη τῆς ὑπὸ ἴδρυσιν Νομοπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς, τὰ ὁποῖα εἶχε προτείνει ὁ Ἰάκωβος Ρίζος καὶ τὰ ὁποῖα ἤσαν μᾶλλον προσκεῖμενα εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, ἐξ ἄλλων ἀξιολογωτέρων ἴσως ἐξ ἀπόψεως προσόντων, τὰ ὁποῖα ὁμως εἶχον νεωτεριστικὰς ἰδέας, ὡς ὁ Θεόκλητος Φαρμακίδης. Τότε ἀντικατεστάθη καὶ ὁ Ἰάκωβος Ρίζος.

(Συνεχίζεται)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

«Ἡ ἐλπίς τοῦ 21ου αἰῶνος»

Κατὰ τὴν Γ' ἐν Φαναρίῳ Σύναξιν τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἢ Α.Θ.Π. ὁ Προκαθήμενος τῆς πρωτοθρόνου ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ Ἐκκλησίας τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων κ. Βαρθολομαῖος, ἀναφερόμενος εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἐντάξεως τῶν Ὁρθοδόξων εἰς τὸν ἐνιαῖον χῶρον τῆς Δύσεως καὶ τῆς ἀντιμετωπίσεως τῶν δυτικῶν πνευματικῶν κριτηρίων, ἐπεσήμανεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων τὰ ἐξῆς: «Ὁ πειρασμὸς εἶναι μέγας. Διὰ τὴν ἀντισταθὴν κανεῖς εἰς αὐτὸν χρειάζεται βίωσις τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας ἡμῶν, ἀπαιτεῖται πιστότης καὶ ἐμμονὴ εἰς τὴν ὀρθόδοξον παράδοσιν καὶ πολιτισμὸν ἡμῶν ὄχι ἀπλῶς διὰ τὴν μὴ ἀλλοτριωθῶμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν βοηθήσωμεν τοὺς ἑτεροδόξους ἀδελφοὺς ἡμῶν. Ἄλλαις λέξεσιν, ἀπαιτεῖται ἐνίσχυσις τῆς μαρτυρίας τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἰδιαίτερος τῆς πρωτοθρόνου — καὶ διὰ τοῦτο καὶ πρωτοεὐθύνη — ἐν τῷ Δυτικῷ κόσμῳ, ὁ ὁποῖος κορσεθεῖς ἀπὸ τὴν ὑλοφροσύνην του προσβλέπει εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν ὡς τὴν ἐλπίδα τοῦ 21ου αἰῶνος. Καὶ ἡμπορεῖ αὕτη νὰ ἀποβῇ πράγματι ἢ μόνη ἐλπίς καὶ παρηγορία καὶ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, καθ' ὅσον εἶναι ἢ μόνη Ἐκκλησία, ἢ ὁποῖα εἶναι πλησίον τοῦ ἀνθρώπου, ἢ ὁποῖα σέβεται καὶ τιμᾷ τόσο πολὺ τὸ ἀνθρώπινον πρόσωπον ὡς εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, ἢ ὁποῖα ἔχει ἀναπτύξει τόσο ὀρθὴν καὶ ἀύθεντικὴν ἀνθρωπολογίαν. Ὁ δυτικὸς ἄνθρωπος εὐρίσκει καὶ ἀνακαλύπτει εἰς τὴν ὀρθόδοξον θεολογίαν καὶ σκέψιν ὅ,τι τοῦ λείπει σήμερον εἰς τὴν ζωὴν του: τὴν πνευματικότητα, τὴν γνησιότητα, τὴν προσωπικὴν σχέσιν μὲ τὸν κόσμον, ἐὰν θέλετε, τὴν εὐχαριστιακὴν λειτουργικὴν χρῆσιν τοῦ κόσμου, χωρὶς τοῦτο νὰ σημαίνει ποσῶς ὅτι ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι ἐκτιμῶμεν καὶ ζῶμεν πάντοτε ἐν συνειδήτως τοὺς θησαυροὺς τοὺς ὁποῖους κατέχουμεν ἐκ πίστεως καὶ παραδόσεως».

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Παναγιωτάτου ἦσαν εὐστοχος εἰσαγωγή εἰς τὸ καθ' ὅλου γενικὸν θέμα τῆς Συνάξεως, τὸ ὁποῖον ἦτο «Ἡ στάσις τῆς Ὁρθοδοξίας ἐναντι τῶν προκλήσεων τοῦ Δυτικοῦ πολιτισμοῦ».

«Ἱστορικὸν κέντρον καὶ ἐγγυητὴς τῆς ἐνότητος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας»

Κατὰ τὴν αὐτὴν Γ' Σύναξιν τῆς Ἱεραρχίας

τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐγένοντο εἰσηγήσεις ἐπὶ τῶν θεμάτων: 1) «Βασικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Δυτικοῦ πολιτισμοῦ (ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Περγάμου κ. Ἰωάννου). 2) «Τὸ κήρυγμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ αἱ προκλήσεις τοῦ σημερινοῦ κόσμου» (ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κισσάμου καὶ Σελίνου κ. Εἰρηναίου). 3) «Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ τὰ μέσα ἐνημερώσεως καὶ ἐπικοινωνίας» (ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικής κ. Σπυρίδωνος). 4) «Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ τὰ προβλήματα τῶν σημερινῶν νέων» (ὑπὸ τοῦ Οὐκρανοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου κ. Vsevolod, ἱατροῦ, καὶ 5) «Τὸ Μεταπτυχιακὸν Ἰνστιτούτον Ὁρθοδόξου Θεολογίας Ἑλβετίας» (ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἑλβετίας κ. Δαμασκηνοῦ).

Αἱ εἰσηγήσεις καὶ αἱ — ἐνίοτε ζωηραὶ — συζητήσεις, αἵτινες ἐλευθέρως καὶ μετὰ παρηγορίας διεξήχθησαν τόσο ἐπὶ τῶν εἰσηγήσεων αὐτῶν, ὅσον καὶ ἐπὶ τοῦ ὅλου θεσμοῦ τῆς Συνάξεως, ὠδήγησαν τὸν Παναγιωτάτον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Βαρθολομαῖον νὰ κατακλείσῃ τὰς ἐργασίας διὰ τῶν ἐξῆς: «Πᾶσα Σύναξις ἡμῶν εἶναι καλυτέρα τῆς προηγουμένης. Καὶ αὐτὸ τὸ ὀφείλομεν εἰς τὸν πανάγαθον Θεὸν καὶ τὸ χρεωστοῦμεν εἰς τὴν ἀγάπην καὶ εἰς τὴν πρόθυμον διάθεσιν ἐνὸς ἐκάστου ἐξ ὑμῶν, ὅπως προάγῃται τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας καὶ προβάλλῃται ὁ Οἰκουμενικὸς οὗτος θρόνος τοῖς ἐγγύς καὶ τοῖς μακρὰν ὡς τὸ ἱστορικὸν κέντρον καὶ ὁ ἐγγυητὴς τῆς ἐνότητος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς ὁ εὐαίθετος δέκτης τῶν μηνυμάτων τῆς ἐποχῆς, ὡς ἡ ἐνσάρκωσις τῆς ἐλπίδος... Ποῖος ἄλλος θεσμὸς θρησκευτικὸς ἢ θύραθεν, ποῖα ἄλλη Ἐκκλησία εὐηργέτησε πλέον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὄχι ἀπλῶς τὸ Γένος τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ τὸ γένος τῶν Ὁρθοδόξων ὄλων καὶ τὴν ἀνθρωπότητα ὁλόκληρον διὰ τῆς δημιουργίας τοιοῦτου ὑπερόχου πολιτισμοῦ, ὡς ὁ ἡμέτερος;».

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐπικοινωνία

Τὸ ὅτι ἀφ' ἐνὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην αἰ ἐπὶ μέρους Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, ἐν αἷς καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, προχωροῦν εἰς τὴν σύνδεσίν των μετὰ τῶν συγχρόνων τηλεπικοινωνιακῶν μέσων

(Internet κ.λπ.) και τὸ ὅτι ἀφ' ἑτέρου κατὰ τὴν ἐν Φαναρίῳ Γ' Σύναξιν τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἀνεπτύχθη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικής κ. Σπυρίδωνος και τὸ θέμα «Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία και τὰ μέσα ἐνημερώσεως και ἐπικοινωνίας» δίδουν ἀφορμὴν ἵνα σημειώσωμεν ὅτι εἰς τὴν ἐν Φρανκφούρτη Συνέλευσιν τῆς Ὀλομελείας τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν και τῶν Τεχνῶν» τὸν Νοέμβριον 1995 ὁ γράφων, ἀναπτύξας ἐν ὁμιλίᾳ του τὸ θέμα «Ἡ συμβολὴ τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἐπικοινωνίαν», ἐτόνισεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς:

«Ἡ ἐρμηνευτικὴ ἀποκωδικοποιήσις και ἐξήγησις πασῶν τῶν μορφῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπικοινωνίας μόνον τότε εἶναι τελείως ἐπιτυχῆς, ὅταν ὑπολογίξῃ τὰς πνευματικὰς ρίζας τῆς ἱστορικῆς παραδόσεως και ταυτότητος τῆς Εὐρώπης. Ἡ ἐρμηνεία αὐτὴ πρέπει νὰ προβάλλῃ τὰ πνευματικὰ θεμέλια τῆς Εὐρώπης, δηλαδὴ τὸσον τὴν ἑλληνοχριστιανικὴν ἢ ἑλληνορθόδοξον ἀνατολικοεκκλησιαστικὴν παράδοσιν, ὅσον και τὴν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν αὐτῆς διαμορφωθεῖσαν λατινικὴν δυτικοεκκλησιαστικὴν κληρονομίαν και τὴν παραδοσιακὴν ἱεραρχικὴν διαβάθμισιν τῶν Εὐρωπαϊκῶν θεμελιωδῶν ἀξιῶν. Ἡ ἐρμηνευτικὴ, θετικὴ ἢ ἀρνητικὴ, ἐκτίμησις και ἀξιολόγησις τοῦ κωδικοποιηθέντος περιεχομένου τῶν μηνυμάτων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπικοινωνίας εἶναι περισσότερον ἐπιτυχῆς, ὅταν λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς προϋποθέσεις τῆς εὐτυχοῦς Εὐρώπης, ὡς λ.χ. τὴν ἐξάπλωσιν και στερέωσιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· τὴν ἀξιοποίησιν τῶν ἀρχῶν τῆς ἀλληλεγγύης, τῆς ἐπικουρικότητος, τῆς δικαιοσύνης, τῆς εἰρήνης, τῆς ἐλευθερίας· τὴν ἐν χριστιανικῇ ἐννοίᾳ γνησίαν ἀνθρωπιστικὴν ἐκπαίδευσιν· τὴν ἀναψυχὴν και μόρφωσιν τῆς ἀνθρωπίνης υπάρξεως διὰ τῆς μουσικῆς, τῶν εἰκόνων και πασῶν τῶν μορφῶν τῆς Τέχνης· τὸ ἔργον τῆς ἀγάπης και τῆς διακονίας· τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν “Πλησίον”, ὁ ὁποῖος εἶναι ἐγγὺς ἢ μακρὰν· τὴν ἐξυγίανσιν τοῦ ἐνδοοικογενειακοῦ χώρου· τὴν καταπολέμησιν τῆς ψυχολογικῆς μονώσεως και τῆς ἀνασφαλείας τῶν ἐντὸς τῶν μεγάλων πόλεων στερουμένων πληροφορίας και συμβολῆς, διὰ τοὺς ὁποῖους ὁ Franz Kafka ἐξέφραζε τὴν εὐαισθησίαν του.

»Εἶναι φανερόν ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὡς πηγὴ τῆς Ἐπικοινωνίας, ὅπως πᾶς φορεὺς τῆς Ἐπικοινωνίας, δύναται και πρέπει νὰ συνδέῃ τὴν ἐνδο-

προσωπικὴν ἢ διαπροσωπικὴν ἢ τὴν διὰ τῶν Μέσων Ἐνημερώσεως εἶδησιν μετὰ τῆς καταλλήλου ἐρμηνευτικῆς ἐξηγήσεως, ἵνα οἱ ἀποδέκται εὐρίσκουν εὐκολώτερον τὴν ἐπιτυχῆ ἀποκωδικοποίησιν τῶν μεταδιδόμενων πληροφοριῶν και οὕτω κατανοοῦν καλύτερον τὸ νόημα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μηνύματος. Ἐν τῷ πεδίῳ τῆς Ἐπικοινωνίας φορεῖς τῆς ἐρμηνευτικῆς ἐνεργείας εἶναι τὸσον ὁ ἀποστολεὺς ὅσον και ὁ ἀποδέκτης».

«Περὶστέρια τῆς εἰρήνης και χελιδόνια τῆς χριστιανικῆς χαρᾶς»

Ἐν συνεχείᾳ ἅς ἐπιτρέψῃ νὰ παραθέσωμεν τὸν Ἐπίλογον τῆς αὐτῆς ἐν Φρανκφούρτη ὁμιλίας περὶ τῆς «συμβολῆς τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἐπικοινωνίαν», ὅστις εἶχεν ὡς ἑξῆς:

«Τὸ ἐκρηκτικὸν πλῆθος τῶν φορέων τῆς Ἐπικοινωνίας, τὸ διεσχορπιζόμενον κοινόν, ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν παραληπτῶν (τῶν μηνυμάτων), ἢ ἐκρηξις τῶν ἀνταγωνισμῶν ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς Τεχνολογίας τῆς Πληροφορίας και ἡ διαδικαστικὴ πορεία τῆς πλουραλιστικῆς ἐπικοινωνιακῆς ἀπαντήσεως εἰς τὰ ἐρωτήματα: τί; ποῦ; ποῖος, διατί; προκαλοῦν ἓνα κινεῶνα, ἐν χάος, τὸ ὁποῖον ζητεῖ τὴν τάξιν του. Πρὸ πάντων αἱ Ἐκκλησίαι θὰ ἠδύναντο νὰ συντελέσουν εἰς τὴν δημιουργίαν και ἐπίτευξιν τῆς τάξεως ταύτης. Ἐπιτρέψατε εἰς ἐμὲ νὰ ὑπομνήσω τὴν φυσικοεπιτημονικὴν Θεωρίαν τῆς τάξεως ἐντὸς τοῦ χάους και τοῦ χάους ἐντὸς τῆς τάξεως. Μία τῶν σπουδαιοτάτων πτυχῶν τῆς Θεωρίας ταύτης εἶναι ὅτι ἀκόμη και αἱ ἐλαχιστόταται ἐνέργειαι και μεταβολαὶ ἐντὸς τῆς ὁλότητος τῆς πραγματικότητος δύνανται —διὰ προκαλουμένων ὑπ' αὐτῶν ἀλληλεξαρτήσεων, ἀλληλοενεργειῶν, ἀναδράσεων και ἀνατροφοδοτήσεων— νὰ ἐπιφέρουν ἐν τῇ πορείᾳ τῶν δυναμικῶν πολυπλόκων συστημάτων μεγάλα ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προβλεφθοῦν και νὰ προλεχθοῦν. Γνωστὸν παράδειγμα εἶναι τὸ λεγόμενον “φαινόμενον τῆς πεταλούδας” ἢ “ἡ ἐπίδρασις (τῆς ἐνεργείας) τῆς πεταλούδας” (phenomenon of butterfly ἢ the butterfly's effect), εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Edward Lorenz ἔχει ἐπιστήσει τὴν προσοχὴν. Λέγει ὅτι τὸ περὺνισμα, ἢ κίνησις τῶν περῶν μιᾶς πεταλούδας π.χ. εἰς τὴν Βραζιλίαν ἢ εἰς τὸ Τόκιο θὰ ἠδύνατο, μετὰ μερικῆς ἐβδομάδας, νὰ προκαλέσῃ ἀνεμοστρόβιλον ἢ καταιγίδα εἰς τὸ Τέξας.

»Τὸ νόημα τῆς χρήσεως τῆς εἰκόνας αὐτῆς εἶναι φανερόν. Ἐντὸς τῆς πλουραλιστικῆς πολυπλοκότητος τῆς συγχρόνου κοινωνίας δύνανται αἱ Ἐκκλησίαι, διὰ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἐνότητός των, νὰ ἀσκοῦν μεγαλύτεραν ἐπιρροὴν καὶ νὰ γεμίζουν τὴν εὐρωπαϊκὴν ἀτμόσφαιραν μὲ ἀναριθμήτους «πεταλοῦδες», αἱ ὁποῖαι θὰ ἠδύναντο νὰ φέρουν τὴν μεταπλαστικὴν καὶ μεταμορφωτικὴν ἐκείνην καταιγίδα, μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁποίας θὰ ἔλθουν «αὔρα λεπτὴ» (Γ' Βασ., 19,12), ἀνέφελος γαλανὸς οὐρανὸς καὶ ὑγιὲς πνευματικὸν περιβαλλοντικὸν κλίμα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὁ ὑπὸ τῆς λεγομένης «Κυβερνητικῆς Παιδαγωγικῆς» ὀργανωμένους ροὺς τῆς ἐπικοινωνίας θὰ συντελέσῃ ὥστε τὰ αἰσθητικῶς διαμορφωμένα καὶ τακτοποιημένα μηνύματα τῶν συνεργαζομένων καὶ συνεργούντων συστημάτων Μέσων Ἐπικοινωνίας ὡς περιστέρια τῆς εἰρήνης καὶ χελιδόνια τῆς χριστιανικῆς χαρᾶς θὰ ἐξαπλώνουν τὸ μήνυμα τῆς — οὐχὶ οὐτοπιστικῆς, ἀλλὰ— πραγματικῆς ὀλοκληρώσεως τῆς Εὐρώπης, ἢ ὁποία πρέπει νὰ κατανοῆται ὄχι μόνον γεωγραφικῶς, ἀλλὰ καὶ ὡς πολιτιστικὴ πορεία, διὰ τῆς ὁποίας ἐξαγγέλλεται ἢ μετάβασις πρὸς ἓνα ἐνοποιοῦντα παγκόσμιον πολιτισμὸν καὶ ἐμφανίζεται ἢ «κοινωνία τῶν ἀγίων» ὡς ἡ ἐσχατολογικὴ καὶ ἐν δυναμικῇ ἀναβλαστῆσει πραγματοποιήσις τοῦ κινουμένου σύμπασαν τὴν ἀνθρωπότητα πιεστικῶς πόθου διὰ ἐνότητα, εἰρήνην, δικαιοσύνην, ἐλευθερίαν, ἀγάπην καὶ χαρὰν» (περ. «Θεολογία», ἀρ. 66, ἔτος 1995, σσ. 593, 597-599).

Εἶναι περιττὸν νὰ προσθέσωμεν, ὅτι εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν ἀποστολὴν ἢ Ὁρθοδοξία καλεῖται νὰ ἔχῃ ἡγετικὸν ρόλον κατὰ τὴν τρίτην χιλιετίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Εἶναι ἐλπιδοφόρον, ὅτι ἤρχισε νὰ προετοιμάζεται πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτήν.

Ἄξιολόγησις τῆς ἐπισημοῦς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῆς ζωῆς τοῦ ἔθνους.

Ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ ἐξαρθῇ τὸ γεγονός, ὅτι ὁ αἰδευσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος πατὴρ Ἐμμανουὴλ Ἀνδρ. Γιαννοῦλης, ὅστις εἶναι ἐφημέριος τοῦ ἐν Αἰγίνῃ Ἱ. Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως θαυμασίαν ἐκτενῆ μελέτην ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ — Ὁ Μητροπολιτικὸς Ναὸς στὴν Αἴγινα». Ἡ μελέτη αὕτη, ἐκτεινομένη εἰς 144 σελίδας καὶ παρουσιάζουσα πλῆθος ἐγχρωμῶν καὶ ἄλλων φωτογραφιῶν, εἶναι ἐξαιρετικὸν καὶ λαμπρὸν

δείγμα προβολῆς τῆς συνδέσεως τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας μετὰ τῆς ζωῆς τοῦ ἔθνους.

Ὁ σ. παρουσιάζει πρωτοτύπως τὴν σύνδεσιν τοῦ Ἱ. Ναοῦ, παρὰ τῷ ὁποίῳ ὑπηρετεῖ ὡς ἐφημέριος, μετὰ σταθμῶν τῆς Ἱστορίας τῶν χρόνων τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνεξαρτησίας (1826-1829). Τοιοῦτους σταθμοὺς ἀποτελοῦν λ.χ. αἱ συνεδριάσεις τῆς Βουλῆς· αἱ πρώται ἐκλογαί· αἱ ἐθνικαὶ ἐορταί· τὸ πρῶτον σχολεῖον· ἡ πρώτη ἀπεργία· ἡ ἐμφάνισις τοῦ συνδικαλισμοῦ· ὁ πανηγυρισμὸς διὰ τὴν ἀπόκτησιν Συντάγματος· ἡ ὑποδοχὴ τοῦ πρώτου Κυβερνήτου καὶ τὰ πρῶτα ἔργα του· ἡ ὀρκωμοσία τῆς πρώτης ἐπισημοῦς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς ἀναγνωρίσεως αὐτῆς ὑπὸ τῆς Εὐρώπης.

Ἄξιολόγησις τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος μελέτης παρουσιάζεται εἰς τὴν ἐπομένην παρατήρησιν.

«Ἄξιοποίησις ἀρχαίου ὑλικοῦ»

Τὴν μνημονευομένην, εἰς τὴν προηγουμένην παρατήρησιν, μελέτην τοῦ π. Ἐμμανουὴλ Γιαννοῦλη, ὅστις εἶναι πτυχιούχος τῆς Νομικῆς καὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, προλογίζει κατ' ἄριστον τρόπον ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν αἰδευσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος π. Γεώργιος Μεταλληνός, ὁ ὁποῖος, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τονίζει εὐστοχῶτα τὰ ἐξῆς: «Τὸ γεγονός, ὅτι ὁ συγγραφέας εἶναι μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ λαμπρὸς οἰκογενειάρχης, πατέρας ὀκτῶ τέκνων, τὸν καθιστᾷ περισσότερο συμπαθῆ, διότι τὸ εὐρὸν φάσμα τῶν ποιμαντικῶν του καθηκόντων καὶ τῶν οἰκογενειακῶν ὑποχρεώσεών του δὲν λειτουργοῦν ἀνασταλτικὰ στὴν ἐμφανὴ ἀγάπην του γιὰ τὴν ἱστορικὴν ἔρευνα καὶ συγγραφὴ. Καρπὸς αὐτῆς τῆς ἀγάπης γιὰ τὸν φωτισμὸ τῆς ἱστορίας τῆς ἰδιαίτερας πατρίδος του, ὅπου καὶ ὁ ἀγρὸς τῆς ποιμαντικῆς του διακονίας, τῆς Αἴγινας, εἶναι καὶ τὸ παρὸν βιβλίον, πὸν συνιστᾷ σεμνὴ μὲν, ἀλλὰ θετικὴ συμβολὴ στὴ νεώτερη ἱστορία τοῦ ἑλλαδικοῦ χώρου.

»Ὁ π. Ἐμμανουὴλ καταθέτει τὸν ὄχι εὐκαταφρόνητο ἐπιστημονικὸ ὄβολόν του στὸ κανίσιον τῆς τοπικῆς ἱστορίας, ἢ καλλιέργεια τῆς ὁποίας συνεχῶς ἀυξάνει στὴν ἐποχὴ μας πρὸς μεγάλην ὠφέλεια τῆς ἱστορικῆς ἐπιστήμης. Πρέπει δὲ νὰ ἐξαρθῇ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ τοπικὴ ἱστορία ἔχει ἰδιαίτερα ἀξιολογηθεῖ ἀπὸ εἰδικοὺς ἱστορικοὺς, δικούς μας καὶ ξένους. Σ' αὐτὴ τὴν κατεύθυνσιν, ἀκριβῶς, διαφαίνεται ἡ σημασία

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἀνακοινωθέν τῆς 12ης Σεπτεμβρίου 1996

Συνήλθεν ὑπὸ τὴν Προεδριάν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σεραφεῖμ ἡ Διαρκῆς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου ἀρξαμένης 140ῆς Συνοδικῆς Περιόδου (1996-1997) εἰς τακτικὰς Συνεδριάς τὴν 10ην, 11ην καὶ 12ην Σεπτεμβρίου καὶ προέβη κατὰ τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν εἰς τὴν συγκρότησιν τῶν Συνοδικῶν Δικαστηρίων, τὸν διορισμὸν τῶν Συνοδικῶν Συνδέσμων τῆς Δ.Ι.Σ. μετὰ τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν, τὸν διορισμὸν μελῶν εἰς τὰ Διοικητικὰ Συμβούλια τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, τοῦ Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε., τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἱεράς Συνόδου, τῆς Ἐποπτεούσης Ἐπιτροπῆς Δελτίου «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», τῆς Συντονιστικῆς Ἐπιτροπῆς σχέσεων μετὰ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώ-

σεως, τὴν συγκρότησιν τοῦ Α.Υ.Σ.Ε. καὶ τῶν λοιπῶν Ὑπηρεσιακῶν Συμβουλίων.

Τέλος ἡ Δ.Ι.Σ. ἐπελήφθη διαφόρων ὑπηρεσιακῶν θεμάτων.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱεράς Συνόδου)

Ἰ. Μητρόπολις Δημητριάδος

Μὲ τὴ συμμετοχὴ 135 ἐθελοντικῶν στελεχῶν τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἰ. Μητροπόλεως «Ὁρθόδοξη Μαρτυρία» ἔλαβε χώραν στίς 16 Σεπτεμβρίου, στὴν αἴθουσα τοῦ ἐνοριακοῦ Πνευμ. Κέντρου Ἀναλήψως, Ἡμερίδα γιὰ τὴν πορεία τοῦ Σταθμοῦ. Τὴν Ἡμερίδα διηύθυνε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας, ἐνῶ κεντρικὸς εισηγητὴς ἦτο ὁ ἀρχιμ. Συμεὼν Βενετσιάνος, Δ/τῆς τῆς «Ὁρθόδοξης Μαρτυρίας». Στὴν εἰσηγησὴ του ὁ π. Συμεὼν ἀνεφέρθη ἀρχικὰ στὸ ἕψηλὸ ἐπίπεδο τῶν ἐκπομπῶν λόγου τῆς «Ὁρθ. μαρτυρίας», στὴν ἀξιόλογη παρέμβασή του στὰ κοινωνικὰ καὶ ἄλ-

αὐτοῦ τοῦ βιβλίου. Μέσα ἀπὸ τὴν ἱστοριογραφικὴ παρουσίαση τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τῆς Αἴγινας, ὄντως «μεγάλης Ἐκκλησίας» στὰ πρῶτα μετεπαναστατικὰ χρόνια, ἐπιτυγχάνεται ἡ σφαιρικὴ ἐπόπτευση τῆς λειτουργίας τοῦ ναοῦ, ὡς λατρευτικοῦ χώρου τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τῶν ἱστορικῶν συμβάντων, ποὺ σχετίσθηκαν μὲ αὐτὸν σὲ κρίσιμες στιγμὲς τοῦ ἔθνους μας. Βέβαια ἡ ἀναφορὰ στὴν «ἱστοριοεκκλησιαστικὴ» ζωὴ τῆς Αἴγινας ἐκτείνεται συνοπτικὰ ἀπὸ τὸν 1ον αἰ. ὡς τὴν ἐποχὴ μας, ἐπικεντρῶνεται ὅμως στὸν κοσμογονικὸ γιὰ τὸ ἔθνος μας 19ον αἰῶνα, καὶ μάλιστα τὴν καποδοστριακὴν περίοδο, σύντομη μὲν, ἀλλὰ σημαντικώτατη στὴν πορεία τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους... Ὁ Ναὸς γίνεται... πρίσμα θεωρήσεως τῶν πρώτων σημαντικῶν γεγονότων τῆς νεώτερης πολιτικῆς μας ἱστορίας.

»Ἰδιαίτερα πρέπει νὰ προσεχθεῖ ἡ χρῆση ἀπὸ τὸν συγγραφέα καὶ ἀρχαίου ὑλικῶν στὴ σύνθεση τῆς ἐργασίας του. Καὶ εἶναι γνωστὸ, ὅτι ἱστορία τῶν τελευταίων αἰῶνων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συντεθεῖ χωρὶς ἀξιοποίηση τοῦ ὑπάρχοντος ἀρχαίου ὑλικῶν. Ἡ συμβολή, ἔτσι, τοῦ συγγραφέως δὲν περιορίζεται στὴν ἀναδιατύπωση γνωστῶν θέσεων, ἀλλὰ ἀποκτὰ οὐσιαστικὸ χαρακτήρα, διότι στηρίζεται σὲ ἐρευνα, ποὺ ἐξασφαλίζει καὶ τὴν ἐπιστημονικότητά της. Ὅταν μάλιστα ὁ συγγραφεὺς μὸχος συμπλέ-

κεται μὲ μιὰν ἀστείρευτη ἀγάπη πρὸς τὴν γενέτειρα, τὸ ὄνειρομένο νησί τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου, εἶναι φυσικὸ νὰ προκύπτει μιὰ σύνθεση ἐλκυστικὴ καὶ γιὰ τὸν ἀναγνώστη. Εἶμαι δὲ βέβαιος, ὅτι θὰ ἐκτιμηθεῖ ὁ μὸχος τοῦ π. Ἐμμανουὴλ ὄχι μόνον ἀπὸ τὸν ἀπλὸ φιλόστορα, ποὺ θὰ ἀπολαύσει ἕνα γλαφυρὸ καὶ ζωντανὸ λόγο, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν εἰδικὸ ἱστορικὸ ἐρευνητή, ποὺ θὰ προσθέσει στὸ ἐπιστημονικὸ ὄπλοστάσιό του ἕνα βιβλίον χρήσιμο ἀπὸ κάθε ἄποψη γιὰ τὴν ἱστορία τῆς Αἴγινας καὶ τὴ ναοδομία της, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἱστορία τῆς καποδοστριακῆς περιόδου, ποὺ συνιστᾷ τὴν «ἐξ ἄδου» ἔξοδο τῆς Ἑλληνικῆς μας Πατρίδος».

»Εὐχόμεναι τὸ βιβλίον τοῦ προσφιλοῦς μου συναδέλφου ἐν Χριστῷ, αἰδεσιμολογιωτάτου π. Ἐμμανουὴλ Γιαννοῦλη, νὰ ἔχει τὴ διάδοσιν ποὺ τοῦ ἀξίζει, νὰ ἀποβεῖ δὲ κίνητρο καὶ γιὰ ἄλλους κληρικὸς ἢ καὶ λαϊκοὺς λογίους νὰ ἀσχοληθοῦν μὲ λεπτομέρειες τῆς τοπικῆς τους ἱστορίας...».

Ὁ γράφων θὰ ἠύχeto ἐπὶ πλέον, ὅπως ὁ π. Ἐμμανουὴλ Γιαννοῦλης διαμορφώσῃ περαιτέρω τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν μορφήν τῆς μελέτης του κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε αὕτη νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποβληθῇ πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὴν τροφὸν Θεολογικὴν Σχολὴν ὡς «ἐναίσιμος ἐπὶ διδασκαλίᾳ διατριβή».

Ε. Δ. Θ.

λα δρώμενα τοῦ τόπου μας καὶ στὸ εὐρύτατο φάσμα τῶν θεμάτων ποὺ παρουσιάζονται ἀπὸ τὸν Σταθμὸ. Ταυτόχρονα ἀνεφέρθη στὰ προβλήματα ὕφους, γλώσσης, μορφῆς τῶν ἐκπομπῶν, καθὼς καὶ σὲ τεχνικὰ θέματα ἠχοληψίας κ.λπ.

Ἐπιηκολούθησε εὐρύτατος διάλογος μὲ τὰ παρόντα στελέχη, ποὺ περιεστράφη σὲ πλείστα θέματα γενικοῦ ἐνδιαφέροντος, μὲ στόχο τὴν ποιοτικὴ ἀναβάθμιση τῶν ἐκπομπῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μας Σταθμοῦ ποὺ ἐκπέμπει ἐπὶ 24ώρου βάσεως. Κριτικὴ ἀσκήθηγε γιὰ ὠριασμένες ἐκπομπές ἐνῶ ἐδόθησαν ἐξηγήσεις γιὰ ὠριασμένες δυσλειτουργικότητες στὸν τεχνικὸ τομέα. Τὰ στελέχη (παραγωγοὶ ἐκπομπῶν καὶ ἠχοληπτες) εἶναι ὅλα ἐθελοντές, ποὺ μὲ ἔνθεο ζῆλο προσφέρουν τὸν καλύτερο ἑαυτόν τους, ἀξιοποιοῦν τὶς ἐπιστημονικὲς τῶν γνώσεις, ἰατρικές, νομικές, παιδαγωγικές, ἱστορικές, θεολογικές, κοινωνιολογικές, συμβάλλοντας στὴν ἀναβάθμιση τῆς ποιότητος ζωῆς τῶν χιλιάδων ἀκροατῶν τῶν σὲ ὅλα τὰ διαμερίσματα τῆς Θεσσαλίας, τῆς β. Εὐβοίας, τῆς Φθιώτιδος καὶ τῆς Μακεδονίας.

Στὴν Ἡμερίδα ἀνεφέρθησαν εὐμενεῖς κρίσεις ἐπωνύμων ἀκροατῶν γιὰ τὴν ἀκροαματικότητα τοῦ Σταθμοῦ τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, καὶ γιὰ τὴν ὑψηλὴ ποιότητα τῶν ἐκπομπῶν του, ποὺ κινοῦνται σὲ ἓνα ὑψηλὸ ἐπίπεδο ὑπευθυνότητος, ὠριμότητος, ἐπαρκείας. Οἱ γενόμενες κριτικὲς παρατηρήσεις πρόκεινται νὰ ληφθοῦν σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν ἀπὸ τὴν Διεύθυνση τοῦ Σταθμοῦ, ποὺ προετοιμάζει τὸ νέο χεμερινὸ πρόγραμμα του, ποὺ θὰ εἶναι ἐμπλουτισμένο μὲ νέες ἐκπομπές, ποὺ θὰ καλύπτουν ὅλες τὶς περιοχὲς τῶν λαϊκῶν ἐνδιαφερόντων ὅλων τῶν ἡλικιῶν. Μετὰ τὸ τέλος τῆς δώρου διαρκείας Ἡμερίδος προσεφέρθη δεῖπνον μὲ μπουφέ καὶ ἀναμνηστικὸ δῶρο σὲ ὅλους τοὺς μετασχόντας.

(Ἀπὸ τὸ Γραφ. Τύπου τῆς Γ. Μητροπόλεως)

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ὁ Πάπας Ἰωάννης-Παῦλος Β' εἰς μερικὰς ἐκ τῶν προσφάτων ὁμιλιῶν του, αἱ ὁποῖαι συνεδυσάθησαν μετὰ τῆς λατρευτικῆς προσευχῆς, ἣτις εἶναι γνωστὴ ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν «Angelus», προσπαθεῖ νὰ παρουσιάσῃ ἐν εἶδος φιλενωτικῆς προβολῆς τῶν πνευματικῶν θησαυρῶν τῆς Χριστιανικῆς Ἀνατολῆς. Οὕτως, ἐὰν εἰς μίαν ὁμιλίαν, ὡς ἤδη ἔχομεν ἐπισημάνει εἰς τὸ προηγούμενον τεῦχος τῆς «Ἐκκλησίας», ἐτόνισεν, ὅτι αἱ ἐορταὶ πρὸς τιμὴν τῆς μνήμης τῆς Θεομήτορος καὶ τῶν Ἁγίων ἀποτελοῦν γέφυραν μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, εἰς ἐτέραν ὁμιλίαν προέβαλλεν ὡς ὑπόδειγμα τὴν ἐν τῇ ποικιλομορφίᾳ ἐνότητά τῆς ἀρχαίας Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας (30 Ἰουνίου 1996). Ἐξ ἄλλου τὴν 1ην Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ. ἐξύμνησεν ὡς ἐξῆς τοὺς πολιτικοὺς θησαυροὺς τῆς Χριστιανικῆς Ἀνατολῆς:

«Ἡ ἀνθρωπότης ὀφείλει νὰ εὐγνωμονῇ τὴν Χριστιανικὴν Ἀνατολὴν διὰ τοὺς ἀνεκτιμήτους θησαυροὺς τῆς. Θέλω νὰ ἀποτίσω τιμὴν εἰς τὸν πλούσιον

καὶ πολύμορφον πολιτισμὸν τῆς, ὁ ὁποῖος ἀποτυπῶνται εἰς τὰ ἀρχιτεκτονικὰ μνημεῖα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Μόσχας, τῆς Ἁγίας Πετρούπολεως. Εἶναι ὁ πολιτισμὸς, ὁ ὁποῖος ἐπίσης ἐκφράζεται εἰς τὰ ἀκτινοβολοῦντα μωσαϊκά, εἰς τοὺς χρυσοὺς τρούλους, εἰς τὰς πλήρεις δυναμικοῦ μυστηρίου εἰκόνας, μάλιστα καὶ αὐτὰς τὰς ἐκδηλώσεις τῆς τόσον πανηγυρικῆς καὶ ἀξιοσεβάστου λατρείας. Ἡ θρησκευτικὴ τέχνη τῆς Ἀνατολῆς μαρτυρεῖ τὴν θεῖαν λαμπρότητα τοῦ Χριστοῦ: εἴτε λ.χ. εἰς τὴν ἐντυπωσιακὴν μορφήν τοῦ «Παντοκράτορος», εἴτε εἰς τὴν σιωπηλὴν ἐσωτερικὴν κοινωνίαν τοῦ Θεοῦ, ὅπως αὕτη, παραδείγματος χάριν, καθορᾶται εἰς τὴν πολῦτιμον εἰκόνα τῆς Ἁγίας Τριάδος τοῦ Andrej Rublew.

»Ὁ πολιτισμὸς τῆς Χριστιανικῆς Ἀνατολῆς ἔχει παραγάγει ἐπίσης ἰσχυρὰς φιλολογικὰς μαρτυρίας καὶ ἔχει συντελέσει σημαντικῶς εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς συνειδήσεως τῆς ἀνθρωπότητος ὡσαύτως ἐν τῇ σημερινῇ ἐποχῇ. Ὡς ἰδιαιτέρως ἀγαπητὸν εἰς ἐμὲ παράδειγμα θὰ ἤθελον νὰ ἀναφέρω τὸν Wladimir Solowjew... Καὶ πῶς θὰ ἠδύνατό τις νὰ λημονήσῃ ἓνα τῶν μεγίστων συγγραφέων ὅλων τῶν ἐποχῶν, τὸν Fjodor Dostojewski; Τὸ βλέμμα του, βλέμμα ἐνὸς πιστοῦ εἰσερχεται εἰς τὰ βάθη τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς...».

Εἰς ἐτέραν ὁμιλίαν τῆς 7ης Ἰουλίου ἐ.ἔ., ὁ Πάπας, ἀναφερόμενος εἰς τὰς κοινὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους τῆς ἀρχαίας Ἠνωμένης Ἐκκλησίας, εἶπε: «Σήμερον θὰ ἤθελον νὰ ὁμιλήσω διὰ τὰς μεγάλας Συνόδους, αἱ ὁποῖαι συνεκλήθησαν ἐν τῇ Ἀνατολῇ κατὰ τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ὑφίστατο ἀκόμη πλήρης κοινωνία μεταξὺ τῶν Ἀνατολικῶν Πατριαρχείων καὶ τῆς Ρώμης. Αἱ Σύνοδοι αὐταὶ ἀποτελοῦν ἀνεξίτηλον σημεῖον ἀναφοράς, διὰ τὴν Παγκόσμιον Ἐκκλησίαν... Καὶ πῶς θὰ ἠδύνατό τις νὰ παραγνωρίσῃ τὴν σημασίαν τῶν Συνόδων αὐτῶν;».

— Ὁ Πάπας Ἰωάννης-Παῦλος Β' κατὰ τὴν πρόσφατον ἐπίσκεψίν του εἰς Paderborn τῆς Γερμανίας ἐχαρακτήρισε τὸν ἀείμνηστον Ἀρχιεπίσκοπον τῆς πόλεως αὐτῆς καρδινάλιον Λαυρέντιον Γαίγκερ ὡς «προφήτην τοῦ Οἰκουμενισμοῦ» καὶ ἐξῆρε τὰς «ἀδελφικὰς σχέσεις» τῶν ἐν Γερμανίᾳ ΡΚαθολικῶν καὶ «Εὐαγγελικῶν» καὶ ἐξέφρασε τὴν εὐχὴν καὶ τὴν ἐλπίδα διὰ μίαν κοινὴν πορείαν πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς μεταξὺ αὐτῶν ἐνότητος.

— Τὴν 6ην καὶ 7ην Σεπτεμβρίου ὁ Πάπας Ἰωάννης-Παῦλος Β' ἐπεσκέφθη διὰ δευτέραν φορὰν τὴν Οὐγγαρίαν ἐξ ἀφορμῆς τῆς χιλιετηρίδος τοῦ μοναστικοῦ κέντρου τῶν Βενεδικτινῶν Pannonhalma.

— Ἐν Σαντορίνῃ ἐωρτάσθη ἡ 400ετηρὶς τῆς μονῆς τῶν Δομινικανίδων Ἀδελφῶν.

— Τὸν παρελθόντα Ἰούνιον ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰ Χανιά Κρήτης τέσσαρες ἀδελφαὶ τοῦ τάγματος τῆς μητρὸς Θηρεσίας (τῆς μητέρας Τερέζας) τῆς Καλκούτας.

Ε.Θ.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Π. Β. Πάσχου, **ΑΓΙΟΙ ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ. Εἰσαγωγή στήν Ἀγιολογία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας [Ἑυαγγελιολογικῶς Κείμενα καὶ Μελέτες - 2]**, Ἐκδόσεις «Ἀρμός», Ἀθήνα 1995, σσ. 312.

Ἐνα ἐγχειρίδιο, ὅταν ἔρχεται στὸ φῶς τῆς δημοσιότητας, εἶναι πάντοτε εὐπρόσδεκτο. Ὅχι μόνο καλύπτει κάποιο κενό, ἀλλὰ καὶ δημοσιοποιεῖ τὶς ἐμπειρίες τοῦ παρελθόντος καὶ κάποιες νέες θέσεις ἑνὸς μελετητῆ, τὶς ὁποῖες ὑπαγορεύουν στὸν τελευταῖο οἱ ἐρευνητικὲς του ἐνασχολήσεις καὶ οἱ διδασκτικὲς του εὐαισθησίες. Τ' ἀνωτέρω ἰσχύουν καὶ γιὰ τὸ νέο ἔργο τοῦ συναδέλφου Π. Β. Πάσχου, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι στήν τελευταία εἰκοσιπενταετία κυκλοφόρησαν ἀρκετὰ ἐγχειρίδια Ἀγιολογίας (Μελετίου Καλαμαρά 1972, Δ. Ρίζου 1983, Δ. Τσάμη 1984, 1985, Ἀ. Παπαδοπούλου 1985 ἔξ.). Προσωπικῶς αὐτὸ τὸ θεωρῶ εὐλογία Θεοῦ, διότι ὁ Πάσχος

ἔχει δύο ἀρετές: Ἀγαπᾷ τὴν Ἐκκλησία, ἀγαπᾷ τὴν ἀλήθεια καὶ ἀγαπᾷ τὸν πιστό. Ἐκφράζει τὴν ἀλήθεια χωρὶς τὴν διάθεση νὰ προκαλέσει καὶ νὰ σκανδαλίσει. Καὶ στ' ἀγιολογικὰ θέματα ὁ σκανδαλισμὸς γιὰ τὸν σημερινὸ ὀρθολογιστὴ εἶναι εὐκολός.

Τὰ θέματα ποὺ ἔκρινε σκόπιμο ν' ἀναπτύξει ὁ συγγραφέας, ἀλλὰ ἐκτενῶς καὶ ἄλλα περιληπτικά, ἀποτελοῦν ἑπτὰ ἐνότητες μὲ τοὺς ἐξῆς τίτλους: Α'. Πρῶτες ἐννοιες στὸ χώρο τῆς Ἀγιολογίας (σσ. 11-27), Β'. Ἐκδηλώσεις τιμῆς πρὸς τοὺς Ἁγίους (σσ. 29-39), Γ'. Οἱ διωγμοὶ καὶ οἱ μάρτυρες (σσ. 41-64), Δ'. Οἱ τὴν γῆν οὐρανῶσαντες ὄσιοι (σσ. 65-79), Ε'. Ἡ Θεοτόκος καὶ οἱ ἄλλοι χοροὶ τῶν ἁγίων (σσ. 81-119), ΣΤ'. Ἀναγνώρισις τῶν ἁγίων καὶ ἡ τιμὴ τῶν ἱερῶν λειψάνων (σσ. 121-166) καὶ Ζ'. Θεώρηση τῆς ἀγιολογικῆς γραμματείας (σσ. 167-202).

Ὁ εἰδήμων ἀναγνώστης παρατηρεῖ ὅτι στὴ διαπραγμάτευση τῆς ὕλης ἀπὸ τὸν Π. Β. Πάσχο ὑπάρχει μὴ ἀναδιάρθρωση σὲ σύγκριση μὲ προγενέστερα ἐγχειρίδια. Οἱ Μάρτυρες καὶ οἱ Ὅσιοι ἀποσπῶνται ἀπὸ τὸ «σῶμα» τῶν Ἁγίων καὶ ἀποτελοῦν ἰδιαίτερες ἐνότητες. Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὴν τιμὴ τῶν Ἁγίων, ἐνῶ ἡ τιμὴ τῶν τιμίων λειψάνων μετατίθεται στὸ κεφάλαιο τῆς ἀναγνώρισεως τῶν Ἁγίων. Ἡ ἀναδιάρθρωση τῆς ὕλης πρέπει νὰ χαρακτηρισθεῖ ἐπιτυχῆς, ἀφοῦ ὄχι μόνο τοποθετεῖ τοὺς Μάρτυρες καὶ τοὺς Ὅσιους στήν ἱστορικὴ καὶ ὀργανικὴ τους θέση, ἀλλὰ καὶ βοηθᾷ στὴ συστηματικὴ διαπραγμάτευση τῶν θεμάτων. Ἐκτὸς τούτου, τὰ λείψανα τῶν Ἁγίων ἀποτελοῦν σημαντικὸ στοιχεῖο ποὺ συνδέεται στενὰ μὲ τὴν ἀναγνώριση καὶ τὴν καταξίωση τῶν Ἁγίων, ἰδίως ὅταν αὐτὰ εἶναι θαυματουργά.

Ὁ Π. Β. Πάσχος δὲν διαπραγματεύεται μόνο μὲ συστηματικὸ καὶ ἐποπτικὸ τρόπο τὰ θέματα του, ἀλλὰ καὶ χρησιμοποιεῖ ἐκλεκτικὰ πηγαιὸ καὶ βιβλιογραφικὸ ὕλικό, γιὰ νὰ τεκμηριώσῃ τὶς ἀπόψεις του. Ἡ ἐκλεκτικὴ χρῆση τῶν παραπομπῶν ἴσως σὲ κάποιες περιπτώσεις νὰ προβληματίσει τὸν ἀναγνώστη, ἀλλὰ ἦταν ἀναπόφευκτη, ἀφοῦ ὁ συγγραφέας ἦταν ὑποχρεωμένος νὰ πε-

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν Καθηγητὴς Konrad Raiser, μετὰ τὴν διατύπωσιν ὑπ' αὐτοῦ προτάσεως περὶ συγκλήσεως μετὰ τὸ ἔτος 2000 συγκλήσεως «γενικῆς χριστιανικῆς Συνόδου», προεκάλεσε «θετικὰ ἀντιδράσεις», ὡς πληροφορεῖ τὸ Ρωμαιοκαθολικὸν Δελτίον Πληροφοριῶν ΚΝΑ, μεταδίδον πληροφορίαν ἐκ συνεντεύξεως ἐν Γενεύῃ τοῦ ἰδίου τοῦ Raiser. Θετικαὶ ἐκδηλώσεις ἐσημειώθησαν ἐκ τῆς Παγκοσμίου Ὁμοσπονδίας τῶν Μετερθομυσμένων καὶ τῶν Λουθηρανῶν, ὡς ἐπίσης ἐκ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Θεωρεῖται ὄριμος (;) ὁ χρόνος διὰ νέας οἰκουμενικὰς πρωτοβουλίαις, ὡς ἐτονίσθη ὑπὸ τοῦ Γεν. Γραμματέως τοῦ Π.Σ.Ε. Φορεῖς τῆς οἰκουμενικῆς αὐτῆς διαδικασίας θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι «αἱ μεγάλαι οἰκογένειαι τῶν χριστιανικῶν παραδόσεων», ἡ ρωμαιοκαθολικὴ, ἡ ὀρθόδοξος καὶ ἡ προτεσταντικὴ. Πρῶτον βήμα θὰ ἦτο, — πάντοτε κατὰ τὴν ὑποκειμενικὴν γνώμην τοῦ Raiser — τὸ νὰ ἀναλάβουν αἱ Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι κατὰ τὸ ἔτος 2000 τὴν δέσμευσιν, νὰ προετοιμάσων ἐν συνεργασίᾳ τὴν Γενικὴν αὐτὴν Σύνοδον. Ἡ αὐτοδέσμευσις αὐτὴ θὰ ἦτο ἐκφρασις τῆς ἐμπιστοσύνης εἰς τὸ ὅτι «τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δύναται νὰ ὀδηγήσῃ τὰς Ἐκκλησίας εἰς μίαν κοινωνίαν συμφιλώσεως».

Ε.Θ.

ριορίζει τὴ διαπραγμάτευσή του μέσα σὲ 200 σελίδες. Τὸ τελευταῖο ἀνάγκασε τὸ συγγραφέα νὰ ἐπιλέξει τὴ μέση ὁδὸ, ποὺ κινεῖται μεταξὺ ἑνὸς βοηθητικοῦ βιβλίου γιὰ φοιτητὲς καὶ ἑνὸς ἐρευνητικοῦ ἐπιστημονικοῦ βιβλίου Ἀγιολογίας ποὺ θὰ ἐξαντλεῖ τὰ σχετικὰ θέματα. Καὶ στὸ σημεῖο αὐτὸ νομίζω ὅτι ἐπέτυχε ὁ συγγραφέας. Οἱ ἐσωτερικὲς παραπομπὲς μέσα στὸ κείμενο ἐνισχύουν τὸν ἐπιστημονικὸ χαρακτήρα τοῦ ἔργου, ἀλλὰ ἐπειδὴ εἶναι περιορισμένες δὲν ἐμποδίζουν τὸν ἀναγνώστη, τὸν κάθε ἀναγνώστη, ν' ἀπολαμβάνει πραγματικὰ τὸ ὠραῖο αὐτὸ πνευματικὸ κείμενο.

Ὁ ἀναγνώστης σὲ κάποια σημεῖα θὰ μποροῦσε νὰ διαφωνήσει μὲ τὸ συγγραφέα. Προσωπικὰ θὰ σταματήσω σὲ τρία σημεῖα: α) Ὅταν μιλάμε γιὰ τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανούς κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Τουρκοκρατίας καὶ μέσα στὰ ὅρια τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, οἱ ὅροι Ἑλλάδα (σ. 110) καὶ Ἕλληνες (σ. 111) δὲν εἶναι οἱ ἐνδεδειγμένοι, ἀφοῦ τότε ὑφίστατο τὸ *μυλλιὲτ τῶν Ὀρθοδόξων*, τοῦ Ὀρθοδόξου Γένους, στὸ ὁποῖο δὲν ἀνήκαν μόνο οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ ὅλοι οἱ ὀρθόδοξοι λαοὶ τῆς αὐτοκρατορίας (Ἀλβανοί, Βούλγαροι, Ρουμάνοι, Σέρβοι, Αἰγύπτιοι, Σύροι, Παλαιστίνιοι κ.ἄ.). β) Ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ «*λειψανεμπορίου*» ὡς *σιμωνίας* (σ. 153) δὲν μὲ βρίσκει σύμφωνο κατὰ πάντα, ἐπειδὴ ὁ τελευταῖος ὅρος κυρίως δηλώνει τὴ μετάδοση τῆς θείας χάριτος διὰ τῶν μυστηρίων ἔναντι ἀμοιβῆς. γ) Ἡ *Ρουμανία* δὲν πρέπει νὰ κατατάσσεται, τοῦλάχιστον σήμερα, στὶς σλαβόφωνες χώρες (σ. 191). Ἡ ρουμανικὴ εἶναι λατινογενὲς γλώσσα.

Οἱ ἀρετὲς τοῦ ἔργου τοῦ Π. Β. Πάσχου εἶναι ἀρκετές. Ἀπὸ αὐτὲς ὑπογραμμίζω: α) Τὸ σεβασμὸ τοῦ συγγραφέα πρὸς τὸ θέμα του καὶ τὴν Ἐκκλησίαν. β) Τὴν ἐποπτικὴ ἐνημέρωση ἐιδικῶν καὶ μὴ ὡς πρὸς τὶς πηγὲς καὶ τὴ βιβλιογραφία. γ) Τὴν ἰσορροπημένη χρῆση παραπομπῶν σὲ πηγὲς καὶ βοηθήματα. δ) Τὴ συστηματικὴ διαπραγμάτευση τῶν θεμάτων του. ε) Τὸ θάρρος καὶ τὴν παρηγορία, μὲ τὴν ὁποία θέτει τὸ δάκτυλο ἐπὶ τὸν τύπον τῶν ἡλῶν καὶ προβάλλει προβλήματα ποὺ σχετίζονται μὲ τὴν Ἀγιολογία. Συγκεκριμένα: 1) Διαγράφει τὶς ἀρετὲς ποὺ πρέπει νὰ ἔχει ὁ πιστὸς ἀγιολόγος, γιὰ νὰ μὴν ὀδηγηθεῖ στ' ἄκρα (σσ. 26-27). 2) Ἐπισημαίνει τὶς ὑπερβολὲς στὰ χριστιανικὰ συμπόσια (σσ. 60-61). 3) Σημειώνει ὅτι ἡ φυγὴ καὶ ἡ ἀναχώρη-

ση ἦταν καὶ προχριστιανικὸ φαινόμενο (σσ. 65-66). 4) Χαρακτηρίζει ὡς ὑπερβολὴ τὸν ὑπερτονισμὸ τῆς ἀξίας τοῦ μαρτυρίου τῆς συνειδήσεως (σσ. 68-69). 5) Ἀνασκευάζει τὶς προτεσταντικὲς αἰτιάσεις ὡς πρὸς τὴν προέλευση τοῦ μοναχισμοῦ (σσ. 73-74). 6) Ἐπικρίνει τὸν περιορισμὸ τῶν Νεομαρτύρων μόνο στὴν Τουρκοκρατία (σσ. 109-110). 7) Ὑπογραμμίζει τὴν ἀναγκαιότητα μιᾶς κριτικῆς ἐκδόσεως τοῦ Νέου Μαρτυρολογίου (σσ. 117-118). 8) Κρούει τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου γιὰ τὴν ἐμφάνιση τῶν ψευδομαρτύρων (σσ. 126-127). 9) Τονίζει ὅτι τὸ ἄλυτο σῶμα δὲν εἶναι πάντοτε τεκμήριο ἀγιότητας (σσ. 129-130). 10) Ἐπισημαίνει τὴν ὁμοιότητα ποὺ ἔχει ἡ ἀνακήρυξη Ἀγίων στὴ Ρωσικὴ Ἐκκλησία καὶ στὴ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία (σσ. 134-139). 11) Καταγράφει τὴ σύγχυση τιμῶν λειψάνων καὶ ἱερῶν ἀντικειμένων (σ. 146). 12) Ἀφιερώνει σελίδες στὸ λειψανεμπόριο καὶ τὴ σκοτεινὴ πλευρὰ τῶν λειψάνων (σσ. 150-153). 13) Θίγει τὸ πρόβλημα τῆς αὐθεντικότητας τῶν λειψάνων (σσ. 156-158). 14) Τὸ ἴδιο κάμνει καὶ γιὰ τὴ χρῆση καὶ ἀγοραπωλησίαν τῶν λειψάνων (σσ. 158-160). 15) Τὸ πρόβλημα τῶν Ἀγίων στὴν ἐποχὴ μας ἀπασχολεῖ ἰδιαίτερα τὸ συγγραφέα (σσ. 161-166). 16) Ἀντιμετωπίζει τὸ πρόβλημα τῶν σχέσεων μαρτυρίων καὶ θύραθεν ἐγκωμιαστικῶν κειμένων (σ. 170). 17) Δὲν θίγει μόνο τὸ πρόβλημα τῶν ὑπερβολῶν σὲ ἀγιολογικὰ κείμενα, ἀλλὰ καὶ τονίζει τὴν ἀνάγκη ἀποκαθάρσεώς τους (σσ. 173-175). Σ' ὅλα τὰ ἀνωτέρω δὲν ὑπάρχει διάθεση ὠραιοποιήσεως τῶν ἔκτροπῶν, ἀλλὰ μόνο πνεῦμα ἀποκαταστάσεως τῆς ἀληθείας, χωρὶς τοὺς κραδασμοὺς τοῦ σκανδαλισμοῦ.

Τὴν ὠραία εἰκόνα τῆς Ἀγιολογίας τοῦ Π. Β. Πάσχου συμπληρώνουν τὸ Ἐπίμετρο μὲ ἀντιπροσωπευτικὰ ἀγιολογικὰ κείμενα (σσ. 203-291) καὶ ἡ κατ' ἐπιλογὴν Βιβλιογραφία (σσ. 293-308). Τὰ δημοσιευόμενα κείμενα ἐκπροσωποῦν βασικὰ εἶδη ἀγιολογικῶν κειμένων (Μαρτύριον ἀγίου Πολυκάρπου, Βίος ὁσίου Ἀντωνίου, Ἀθλησις τοῦ ἀγίου Σώζοντος ἀπὸ τὸν Συμεῶν τὸν Μεταφράστη, Συναξάριον εἰς τὴν Κυριακὴν τῶν Ἀγίων Πάντων ἀπὸ τὸν Νικηφόρο Κάλιστο Ξανθόπουλο καί, τέλος, κείμενα ἀπὸ τὸ «Νέον Μαρτυρολόγιον» τοῦ Νικοδήμου Ἀγιορείτου).

Τὸ νέο πνευματικὸ δημιούργημα τοῦ συναδέλφου, γραμμμένο στὴ γνωστὴ χαριτωμένη γλώσσα τοῦ Π. Β. Πάσχου, δὲν θὰ θέλξει μόνο,

ἀλλὰ καὶ θὰ οἰκοδομήσει καὶ θὰ προβληματίσει τὸν φιλάγιο ἀναγνώστη. Καὶ τὸ τελευταῖο, ἴσως, εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἐπιτυχία του.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Β. ΓΟΝΗΣ

Ἄνω ὄμου Μοναχοῦ, ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΗΛΙΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ (ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ) ΚΑΙ Η ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ. Ἐκδόσεις «Ἀκρίτας», Ἀθήναι 1993, σελ. 227.

Μιὰ ὄντως πολύτιμη προσφορὰ στὴν Ἐκκλησία μας ἀποτελεῖ τὸ κομψὸ τοῦτο βιβλίον, ποὺ τὸ ἐξώφυλλό του κοσμεῖ βυζαντινὴ εἰκόνα «διὰ χειρὸς» τοῦ π. Σταμάτη Σκλήρη. Ὁ ἐκδότης ἔβαλε πολλὰ ἔξοδα καὶ πολὺ μεράκι γιὰ νὰ πραγματοποιήσει αὐτὴν τὴν ἔκδοση, στὴν ὁποία συνεργάζεται καὶ ὁ ἴδιος, γράφοντας «Τὸ ἱστορικὸ τῆς γένεσης αὐτοῦ τοῦ βιβλίου καὶ τί ἐπιδιώκει αὐτὴ ἡ ἔκδοση» (σελ. 35-41). Τὸ βιβλίον, πρέπει νὰ σημειώσουμε, ἀποτελεῖ ἐκδοτικὴ συνεργασία τοῦ «Ἀκρίτα» καὶ τοῦ Ἰταλοῦ ἐκδότη τοῦ Καλαβρίας *Giuseppe Routari*. Στὰ Προλεγόμενα γράφουν γιὰ τὸν Βίον τοῦ ἁγίου Ἡλία (823-903) καὶ γιὰ τὸν ἱστορικὸ περίγυρο δύο Ἑλλήνες: ὁ Ἀγιορείτης *Μοναχὸς Κοσμᾶς* (ποὺ μεταφράζει καὶ τὸ ἀρχαῖο κείμενο τοῦ ἰ' αἰ., στὰ νεοελληνικά) καὶ ὁ ἐκδότης κ. Δημ. Κόκκινος καὶ δύο Ἰταλοί: ὁ κ. Stefano dell' Isola (ποὺ μεταφράζει τὸν Βίον στὰ σύγχρονα ἰταλικά) καὶ ὁ καθηγητὴς κ. Domenico Minuto. Στὴ συνέχεια ἐκδίδεται τρίγλωσσο τὸ κείμενο τοῦ Βίου, στὰ ἀρχαῖα ἑλληνικά, στὰ νέα ἑλληνικά καὶ στὰ ἰταλικά (σελ. 43-207). Αὐτὸ ποὺ ὁ ἐπιμελητὴς τοῦ τόμου ὀνομάζει *Ἀκολουθία*, δὲν περιέχει παρὰ τὰ Στιχηρὰ (κεκραγάρια) τοῦ Ἑσπερινοῦ, καὶ ἕναν ὀκταῶδη Κανόνα τοῦ Προκοπίου, ὅπως μᾶς παραδίδει ἡ Ἀκροστοιχίδα, στὰ Θεοτοκία. Οἱ ἐκδότες πρόσθεσαν στὸ τέλος (χωρὶς μετάφραση, ὅπως καὶ στὰ νέα ὑμνογραφικά) δέκα ἀνώνυμους Κανόνες: ὁ πρῶτος ἔχει ἀκροστοιχίδα «Ὑμνοὶς γεραίρω τὸν καλὸν μου προστάτην» καὶ ὁ δεύτερος «Ἡλία, σὺς τοὺς τὸν σὸν ὑμνωδὸν βλάβη». Οἱ δύο τελευταῖοι Κανόνες εἶναι παρμένοι ἀπὸ τὴ μεγάλη σειρά τοῦ Σκιρά, στὴν ὁποία συνεργάστηκαν καὶ διακεκομμένοι Ἑλλήνες ἐπιστήμονες (*Analecta Hymnica Graeca*, τομ. XII, Ρώμη 1980). Ἴσως ἔπρεπε νὰ ἐξεταστεῖ καὶ ἡ πιθανότης, οἱ ἀνώνυμοι αὐτοὶ Κανόνες ν' ἀνήκουν στὸν Κυριακὸ, καθὼς ἰσχυρίζε-

ται μετὰ λόγου ὁ ἀείμνηστος Σ. Εὐστρατιάδης (βλ. *Ἀγιολόγιον*, σελ. 167 β'). Πάντως, γιὰ τὴν τέλεση τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου (17 Αὐγούστου), ἴσως πρέπει ἕνας ἀπὸ τοὺς τόσους ὑμνογράφους μας, μὲ βάση τὸν γνωστὸ τώρα Βίον του, νὰ συνθέσει ὁλόκληρη τὴν *Ἀκολουθία* του, συμπληρώνοντας τὰ ἐλλείποντα, καὶ ἀξιοποιώντας τὸν ὑπάρχοντα ἤδη ὑμνογραφικὸ θησαυρό.

Ὁ κ. Κόκκινος, μὲ τὸν παρόντα τόμο (Ἀγιολογικὴ Βιβλιοθήκη, ἀρ. 5), ἐγκαινιάζει μίαν νέα ὁδὸ διεκκλησιαστικῶν σχέσεων, μὲ βάση καὶ ἀρχὴ τοὺς Βίους τῶν Ἁγίων καὶ τὰ λειτουργικὰ κείμενα τῆς Ἐκκλησίας μας. Μακάρι νὰ βρεῖ ἀνταπόκριση καὶ νὰ συνεχίσει τὸ φιλάγιο ἔργον του, στοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας.

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

Προσβυτέρου Λουκά Κ. Κορογιάννου, **ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΟΥ**, Ἀθήναι 1993, σελ. 120.

Ὁ π. Λ. Κορογιάννος ἔκανε τοῦτο τὸ ἔργον ἀπὸ ἀγάπη στὴν ἰδιαίτερη πατρίδα του, τὸ Ζερίκι τῆς Λειβαδιάς. Μὲ πραγματικὸ μεράκι ἐμάζεψε, ὅσα μπόρεσε, τραγούδια τοῦ χωριοῦ του, τὰ κατέγραψε ὅπως ἀκριβῶς τὰ τραγουδοῦν οἱ συντοπίτες του καὶ μᾶς τὰ πρόσφερε σ' ἕναν κομψὸ τόμον, σὲ μιὰ μᾶλλον σωστὴ κατάταξη. Στὴ σύντομη Εἰσαγωγή του, ὁ π. Λουκάς ἐξηγεῖ μὲ θαυμασμὸ καὶ μέθεξη τίς συνθήκες, ὅπου ἀναπτύχθηκαν τὰ δημοτικὰ τραγούδια, τὰ ὁποῖα «ἀποτελοῦν τὴν ἔκφραση τῶν πόθων, τῶν βιωμάτων καὶ τῶν καθημῶν τῆς φυλῆς μας» (σελ. 4). Στὴ διαίρεση ποὺ ἔκαμε ὁ π. Λουκάς, μπορεῖ ὁ ἀναγνώστης νὰ ἰδεῖ πρῶτα τὰ **Ἐπιτραπέζια παραδοσιακὰ τραγούδια** (ἱστορικὰ κ.ἄ.), μὲ τὰ πρόσχαρα γυρίσματα - τσακίσματα, μετὰ θὰ βρεῖ τὰ **Χορευτικὰ** (ἱστορικὰ κ.ἄ., σὲ τσάμικο), ἀκολουθοῦν τὰ **Συρτὰ - Χορευτικὰ** (ἱστορικὰ κ.ἄ.), καὶ στὸ τέλος ἔχουμε τὰ **ταχταρίσματα - νανουρίσματα - εὐτράπελα τραγούδια - μοιρολόγια**. Ἐνα εἶδος «μεσῳδίου» ἀποτελεῖ ἡ ὁμιλία τοῦ π. Λουκά στὴν τελετὴ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ «Ἡρώου τῶν Πεσότων» (σελ. 100-103). Τὸ βιβλίον κλείνει μὲ μιὰ ἐκπληξη γιὰ τὸν ἀναγνώστη: στὶς σελ. 104-111 ἔχουμε 17 δημοτικὰ τραγούδια στὴν ἀρβανίτικη: «Τρὲ παμπόρε οὐγκράν ἐβάνε...», «Γιώργ' μαλιέσι μὲ ντὴ γκρά...».

Σὲ ἄλλη ἔκδοση, ἂς προσέξει ὁ π. Λ. νὰ μὴν ξεφύγουν τόσα τυπογραφικὰ λάθη καὶ, πρὸς Θεοῦ, νὰ ἐκδώσει τὸ βιβλίον σὲ πολυτονικὸ. Δὲν.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

**ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΒΛΑΣΙΟΥ**

**ΙΔΡΥΣΗ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΩΝ
- ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ**

ΠΡΑΞΗ ΙΗ' (18)

Ἐχοντας ὑπ' ὄψη:

1. Τίς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν: 1 παράγραφος 4, 29 παράγραφος 2, καὶ 67 τοῦ Νόμου 590/1977 «Περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

2. Τίς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 20 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ὄργανισμοῦ Διοικήσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σωμάτων καὶ Ὁργάνων» (ΦΕΚ 185/τ.Α/11.9.1970).

3. Τίς ὑποχρεώσεις μας πρὸς τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας ποὺ ἀπορρέουν ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς Κανόνες καὶ τοὺς Νόμους.

4. Τὴν συμβολὴ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κατασκηνώσεων στὴν ἀγωγή τῶν παιδιῶν καὶ τῶν ἐφήβων.

5. Τὴν σημασία τῶν συναντήσεων διαφόρων κοινωνικῶν ὁμάδων μὲ σκοπὸ τὴν ἐπικοινωνία, καθὼς καὶ τὴν ἀνάπτυξη καὶ συζήτηση θεολογικῶν καὶ ἄλλων θεμάτων.

6. Τὴν ὑπ' ἀριθμ 359/25-7-1996 πρότασή μας πρὸς τὴν Ἱερά Σύνοδο.

7. Τὴν ἀπὸ 26.8.1996 Ἐγκριτικὴ Ἀπόφαση τῆς Δ.Ι.Σ.

Ἀποφασίζουμε

Τὴν ἱδρυση καὶ λειτουργία Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως μὲ τὴν ἐπωνυμία: «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ - ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ΚΑΙ

πάει, τέτοια παραδοσιακά κείμενα, ποὺ ἐκδίδει ἓνας ἱερεὺς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, νὰ τυπώνονται σὲ μονοτονικό. Κυρίως εἶναι θέμα οικονομικό, γιὰ τοὺς τυπογράφους· ἀλλὰ, γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τῆς Ἐκκλησίας, τὸ πολυτονικὸ σημαίνει πολὺ περισσότερα καὶ ἔχει πολὺ σοβαρῶτερους λόγους ὑπάρξεως καὶ συνεποὺς χρήσεως. Ἡ Ἐκκλησία, μὲ τοὺς τόνους καὶ τὰ πνεύματα, συντηρεῖ θησαυροὺς πνευματικῶν, ποὺ βρίσκονται πολὺ βαθύτερα καὶ πολὺ ψηλότερα ἀπ' τὶς διάφορες φλυαρίες τῶν ἀπνευματίστων καὶ τῶν μονοτόνων...

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

ΑΓΙΟΥ ΒΛΑΣΙΟΥ», στὸ ὁποῖο θὰ ὀργανώνονται κατασκηνωτικὲς περίοδοι γιὰ μαθητὲς, φοιτητὲς καὶ ἐργαζόμενους νέους, καθὼς καὶ συναντήσεις διαφόρων κοινωνικῶν ὁμάδων μὲ σκοπὸ τὴν ἐπικοινωνία καὶ τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἀντιμέτωπιση καὶ συζήτηση ἐπικαίρων θεμάτων.

Τὰ σχετικὰ μὲ τὴν διοίκηση, διαχείριση καὶ λειτουργία τοῦ ἰδρύματος, θὰ ὀρίσουμε στὴ συνέχεια μὲ τὴν κατάρτιση ἰδιαίτερου Κανονισμοῦ.

Ἡ παρούσα πράξη νὰ δημοσιευθῆ στὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸ περιοδικὸ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ναύπακτος 31 Αὐγούστου 1996

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἀγίου Βλασίου ΙΕΡΟΘΕΟΣ

**ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΩΝ
- ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ
ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΒΛΑΣΙΟΥ**

Ἄρθρο 1

Ἰδρύεται στὴν Ἱερά Μητρόπολη Ναυπάκτου καὶ Ἀγίου Βλασίου Ἰδρυμα μὲ τὴν ἐπωνυμία «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ - ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΒΛΑΣΙΟΥ», τὸ ὁποῖο θὰ λειτουργῆ στὶς ἐγκαταστάσεις τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως ποὺ βρίσκονται στὸν Ἅγιο Παντελεήμονα Ἀντιρρίου.

Ἄρθρο 2

Σκοπὸς τοῦ Ἰδρύματος εἶναι:

α) ἡ διοργάνωση, κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνες κάθε ἔτους, Ἐκκλησιαστικῶν Κατασκηνώσεων γιὰ μαθητὲς, μαθήτριες, φοιτητὲς, φοιτήτριες καὶ ἐργαζόμενους νέους, στὶς ὁποῖες, μαζί μὲ τὴν εὐχάριστη καὶ ὑγιεινὴ θερινὴ διαμονή, θὰ προσφέρεται Ὁρθόδοξη Ἐκκλησιαστικὴ ἀγωγή,

β) ἡ διοργάνωση συναντήσεων σὲ μητροπολιτικὸ καὶ διαμητροπολιτικὸ ἐπίπεδο μὲ σκοπὸ τὴν ἐπικοινωνία, καθὼς καὶ τὴν ἀνάπτυξη καὶ συζήτηση θεολογικῶν καὶ ἄλλων θεμάτων,

γ) ἡ διοργάνωση Ἱερατικῶν Συνάξεων γιὰ τὴν ἐπιμόρφωση τῶν Κληρικῶν τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως,

δ) ἡ φιλοξενία διαφόρων κοινωνικῶν ὁμάδων, ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὶς Ἐνορίες τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως (Σύνδεσμοι Ἀγάπης, Στελέχη Κατηχητικοῦ Ἐργου κ.ά.), ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἄλλους κοινωνικοὺς φορεῖς, ποὺ ἐπιθυμοῦν τὴν προσωπικὴ ἐπικοινωνία τῶν μελῶν τους καὶ τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἀντιμέτωπιση καὶ συζήτηση θεμάτων ποὺ τὶς ἀφοροῦν.

Οἱ ὁμάδες ποὺ δὲν προέρχονται ἀπὸ τὸ ἔργο τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως ἢ ἀπὸ τὶς Ἐνορίες τῆς, προκει-

μένου νὰ φιλοξενηθοῦν στὸ Ἴδρυμα, ἔχουν τὴν ὑποχρέωση νὰ συμπεριλάβουν στὸ πρόγραμμά τους εἰσήγηση ἢ παρουσία ἐκπροσώπου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Στὶς ἐγκαταστάσεις τοῦ Ἰδρύματος μποροῦν νὰ φιλοξενηθοῦν Κατασκηνώσεις καὶ ἄλλων Μητροπόλεων ἢ Ἐνοριῶν τους.

Ἄρθρο 3

α) Τὸ Ἴδρυμα «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ - ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΒΛΑΣΙΟΥ», ὡς Ἴδρυμα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἔχει ἄμεση καὶ ἀποκλειστικὴ ἐξάρτηση ἀπὸ αὐτὴ καὶ μόνον.

β) Διοικεῖται ἀπὸ πενταμελῆ Διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ, ποὺ ἀπαρτίζεται ἀπὸ τὸν ἐκάστοτε Μητροπολίτη Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου ὡς Πρόεδρο, ἀπὸ δύο Κληρικούς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καὶ ἀπὸ δύο λαϊκοὺς, ποὺ διορίζονται ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη γιὰ μία τριετία. Τὸν Πρόεδρο, ὅταν ἀπουσιάζει, ἀναπληρώνει ὁ νόμιμος ἀναπληρωτὴς του.

γ) Τὸ ἀξίωμα τῶν μελῶν τῆς Διοικούσης Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἰδρύματος εἶναι τιμητικὸ καὶ ἄμισθο.

Ἡ ἀντικατάσταση κάποιου μέλους τῆς Διοικούσης Ἐπιτροπῆς πρὶν ἀπὸ τὴ λήξη τῆς θητείας του ἢ καὶ ὁ ἐπαναδιορισμὸς του μετὰ ἀπὸ τὴ λήξη τῆς ἐναπόκειται στὴν κρίση τοῦ Μητροπολίτου.

δ) Ἡ Διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ μπορεῖ νὰ συγκροτῆ Ὑποεπιτροπὲς γιὰ τὴ μελέτη καὶ διοργάνωση διαφόρων Ἐκδηλώσεων.

ε) Τὸ Ἴδρυμα ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη, ὡς Πρόεδρό του, ἢ ἀπὸ τὸ νόμιμο ἀναπληρωτὴ του σὲ ὅλες τὶς ἔννομες σχέσεις τους καὶ σὲ ὅλες τὶς Ἀρχές, Δημόσιες ἢ μὴ, ὁ ὁποῖος καὶ ὑπογράφει ὅλα τὰ ἔγγραφα καὶ τὶς συμβάσεις.

στ) Τὸ προσωπικὸ ποὺ μεριμνᾷ γιὰ τὶς πρακτικὲς ἀνάγκες τοῦ Ἰδρύματος κάτω ἀπὸ τὴν ἐποπτεία τῆς Διοικούσης Ἐπιτροπῆς, ἀποτελεῖται ἀπὸ ἱεραποστολικά πρόσωπα, τὰ ὁποῖα προσφέρουν ἀνιδιοτελῶς τὶς ὑπηρεσίες τους. Στὴν περίπτωση ποὺ δὲν ὑπάρχουν τέτοια πρόσωπα ἡ Διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ διορίζει μὲ μισθὸ προσωρινούς ὑπαλλήλους, μόνον γιὰ τὶς περιόδους λειτουργίας τοῦ Ἰδρύματος, μὲ σχέση ἰδιωτικοῦ δικαίου.

Ἄρθρο 4

Πόροι τοῦ Ἰδρύματος εἶναι οἱ ἐκάστοτε ἐπιχορηγήσεις τοῦ Κράτους, Δήμων καὶ Κοινοτήτων, Ὄργανισμῶν, Ἱερῶν Ναῶν, Μονῶν, τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου, τῶν Ἐνοριακῶν Συνδέσμων Ἀγάπης, δωρεές ἰδιωτῶν, οἱ εἰσφορὲς τῶν κοινωνικῶν ομάδων ποὺ φιλοξενοῦνται στὸ Ἴδρυμα, καὶ δὲν ἀνήκουν σὲ φορεῖς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, καθὼς καὶ οἱ εἰσφορὲς τῶν γονέων καὶ κηδεμόνων τῶν κατασκηνωτῶν, τὸ ὕψος τῶν ὁποίων γιὰ κάθε ἔτος καθορίζεται ἀπὸ τὴν Διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ.

Ἄρθρο 5

Τὸ Ἴδρυμα ἔχει δικὴ του διαχείριση καὶ τηρεῖ τὰ

ἐξῆς βιβλία: Πρωτόκολλο Ἀλληλογραφίας, Βιβλίο Πράξεων τῆς Δ.Ε., τὰ ἀπαραίτητα βιβλία διαχείρισεως, Βιβλίο Κατασκηνωτῶν στὸ ὁποῖο ἀναγράφονται τὰ πλήρη στοιχεῖα τῶν κατασκηνωτῶν καὶ τῶν στελεχῶν κάθε κατασκηνωτικῆς περιόδου. Ἡ Διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ στὸ τέλος τῶν κατασκηνωτικῶν περιόδων κάθε ἔτους συντάσσει Ἀπολογισμὸ γι' αὐτές, καὶ στὸ τέλος κάθε ἔτους συντάσσει Ἀπολογισμὸ γιὰ ὅλο τὸ ἔτος καὶ ὅλες τὶς δραστηριότητες τοῦ Ἰδρύματος, καθὼς καὶ τὸν Προϋπολογισμὸ τοῦ ἐπομένου ἔτους καὶ τὰ ὑποβάλλει στὸ Μητροπολιτικὸ Συμβούλιο γιὰ ἔλεγχο καὶ ἔγκριση.

Ἄρθρο 6

α) Στὶς Ἐκκλησιαστικὲς Κατασκηνώσεις γίνονται δεκτοὶ μαθητές, μαθήτριες, φοιτητές, φοιτήτριες καὶ ἐργαζόμενοι νέοι, ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴν περιφέρεια τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου. Ὁ ἀριθμὸς τους μπορεῖ νὰ συμπληρώνεται ἀπὸ κατασκηνωτὲς ποὺ προέρχονται ἀπὸ ἄλλες Μητροπολιτικὲς περιφέρειες. Οἱ κατασκηνωτικὲς περίοδοι κάθε ἔτους (χωριστὰ γιὰ ἀγόρια καὶ κορίτσια) καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν κατασκηνωτῶν γιὰ κάθε περίοδο ἀποφασίζονται ἀπὸ τὴ Διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ.

β) Τὸ διοικητικὸ προσωπικὸ τῆς Κατασκηνώσεως ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν Ἀρχηγό, τὸν Ὑπαρχηγό καὶ τοὺς Ὁμαδάρχες, οἱ ὁποῖοι εἶναι φοιτητές ἢ πτυχιούχοι ἀνωτέρων ἢ ἀνωτάτων Σχολῶν. Ὑπεύθυνος κάθε κατασκηνωτικῆς περιόδου εἶναι ἕνας Ἱερέας, ποὺ ὀρίζεται ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη. Ὁ ὑπεύθυνος Ἱερέας ἐπιλέγει τὸν Ἀρχηγό καὶ μὲ τὴν συνεργασία τοῦ Ἀρχηγοῦ ἐπιλέγει τὰ ὑπόλοιπα στελέχη τῆς κατασκηνωτικῆς περιόδου, τὰ ὁποῖα προτείνει στὴν Διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ γιὰ ἔγκριση.

Τὸ διοικητικὸ προσωπικὸ ποὺ ἐγκρίνεται ἀπὸ τὴν Δ.Ε. λαμβάνει διοριστήριό ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη καὶ ἔχει ὅλη τὴν εὐθύνη γιὰ τὴν καλὴ λειτουργία τῆς Κατασκηνώσεως καὶ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ προγράμματος. Εἶναι ὑπόλογο ἀπέναντι τὸν Μητροπολίτη καὶ τὴν Διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ, στὴν ὁποία μετὰ τὸ τέλος τῆς κατασκηνωτικῆς περιόδου, ὁ Ἀρχηγός της, εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ὑποβάλλῃ λεπτομερῆ ἔκθεση πεπραγμένων.

Ἄρθρο 7

Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ παρόντος ἀρχίζει ἀπὸ τὴν δημοσίευσή του στὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸ περιοδικὸ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἄρθρο 8

Ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ Ὄργανισμοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κατασκηνώσεων - Κέντρου Ἐπικοινωνίας προκαλεῖται δαπάνη σὲ βάρος τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου, τὸ ὕψος τῆς ὁποίας δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ προσδιορισθῇ.

Ναύπακτος 31 Αὐγούστου 1996

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου ΙΕΡΟΘΕΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ίερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών

Έχοντες υπ' όψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 37, πρῆρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 33 καὶ 34 τοῦ υπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν κενῆς θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ

Κοιμήσεως Θεοτόκου Φανερωμένης Χολαργοῦ καλοῦμεν τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσιν τὴν Ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 34/1α τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19ῃ Σεπτεμβρίου 1996
† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ίερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών

Έχοντες υπ' όψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 37, πρῆρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 33 καὶ 34 τοῦ υπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν κενῆς θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ

Ἁγίας Τριάδος Ἀμπελοκήπων καλοῦμεν τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσιν τὴν Ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 34/1β τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19ῃ Σεπτεμβρίου 1996
† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ίερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών

Έχοντες υπ' όψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 37, πρῆρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 33 καὶ 34 τοῦ υπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν κενῆς θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ

Ἁγίου Στυλιανοῦ Γκύζη καλοῦμεν τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσιν τὴν Ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 34/1α τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

μενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19ῃ Σεπτεμβρίου 1996
† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ίερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών

Έχοντες υπ' όψει τὰς διατάξεις α) τῶν ἀρθρῶν 38, παρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 ὡς καὶ τὴν υπ' ἀριθ. 2799 / 16.12.1982 Ἀπόφασιν Ἡμῶν «Περὶ κατανομῆς τῶν ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων εἰς Ἑνοριακοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς τῆς Ἱεράς Αρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν», καὶ προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ

α) Ἁγίου Παύλου Ψαρῶν,
β) Ἁγίου Νικολάου Καλλιθέας καλοῦμεν τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσιν τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 34/1α καὶ 34/1β τοῦ υπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ, «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 11ῃ Σεπτεμβρίου 1996
† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ίερά Μητρόπολις Καρυστίας καὶ Σκύρου

Έχοντες υπ' όψει τὸ ἀρθρον 33 τοῦ υπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν υπ' ἀριθμ. 434/1977 ἡμετέραν Ἀπόφασιν, περὶ κατανομῆς θέσεων Διακόνων, προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς θέσεις Ἐφημερίων τῶν Ἑνοριῶν:

α) δευτέρας θέσεως Ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Καρύστου,
β) Ἁγίου Νικολάου Ὁχθωνιάς, καὶ
γ) τὴν θέσιν Διακόνου τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Καρύστου, καλοῦμεν τοὺς ἐπιθυμοῦντας καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων προσόντα, νὰ ὑποβάλλουν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» τὰ σχετικὰ δικαιολογητικὰ.

Ἐν Κύμῃ τῇ 18ῃ Σεπτεμβρίου 1996
† Ὁ Καρυστίας καὶ Σκύρου ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ίερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Έχοντες υπ' όψει τὰς διατάξεις: α) τῶν ἀρθρῶν 38, παρὰρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν. Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν

τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ ἰ. ναῷ
Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Βόλου
καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Δια-
κονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ.
2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ
Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσ-
όντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς
παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολο-
γητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Βόλῳ τῇ 23ῃ Σεπτεμβρίου 1996

† Ὁ Δημητριάδος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Νέας Σμύρνης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38
παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33 - 37
τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
«Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκει-
μένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις
τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

Α' Ἐφημερίων:

1) Ἁγίων Ἀναργύρων Ν. Σμύρνης, 2) Ἁγίας Κυριακῆς
Π. Φαλήρου, 3) Κοιμ. Θεοτόκου Ἀργυρουπόλεως, 4)
Ἁγίων Κων/νου καὶ Ἐλένης Γλυφάδας, 5) Ἁγίου Νε-
κταρίου Βούλας, 6) Ἁγίου Γεωργίου Βουλιαγμένης,
καὶ Β' Διακόνου:

Ἁγίας Παρασκευῆς Ν. Σμύρνης

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ
καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δη-
μοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαι-
τούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέ-
ρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Ν. Σμύρνη τῇ 30ῇ Σεπτεμβρίου 1996

† Ὁ Ν. Σμύρνης ΑΓΘΑΓΓΕΛΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Λάμπης καὶ Σφακίων

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει: 1) Τοὺς θείους καὶ ἱερούς Κανό-
νας τῆς καθ' ἡμᾶς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, 2) Τὰς
διατάξεις τοῦ Ν.Δ. 1398/73 καὶ τοῦ Ν. 673/77 ὡς ἐτρο-
ποποιήθη διὰ τοῦ Ν. 817/78 (ἀρθρ. 25 παραγρ. 3) καὶ
3) Τὴν ἡμετέραν ἀπόφασιν περὶ ὀργανικῶν θέσεων
τῶν διακόνων ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλει, καλοῦ-
μεν τοὺς ἔχοντες ζῆλον κατ' ἐπίγνωσιν καὶ κλίσιν ἱερα-
τικὴν πρὸς δὲ τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα
καταλάβωσιν τὴν 2αν κενὴν ὀργανικὴν διακονικὴν θέ-
σιν τοῦ Ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἀποστόλου Παύ-
λου Σπηλίου, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς εἴκοσι
(20) ἡμερῶν τὰ κατὰ νόμον δικαιολογητικὰ πρὸς πλη-
ρωσιν τῆς θέσεως.

Ἐν Σπηλίῳ τῇ 30ῇ Αὐγούστου 1996

† Ὁ Λάμπης καὶ Σφακίων ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Τηλ. καὶ Fax 72.18.308

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΣΕΡΑΦΕΙΜ

† Ὁ Δράμας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως ΔΙΟΝΥ-
ΣΙΟΣ

† Ὁ Ἀργολίδος ΙΑΚΩΒΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Ὁμότ. Καθηγ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ἄρχων Διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Μ.Χ.Ε.
Τακτικὸν Μέλος τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας
τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

*Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Τὸ ἔργο τῶν ἁγίων Κυρίλλου
καὶ Μεθοδίου ὑπὸ ρωμαιοκαθολικῆ ὀπτικῆς γωνίας.*

*Μητροπ. Δράμας Διονυσίου, Ὁ χαρακτήρ καὶ ἡ φυσιο-
γνωμία τῆς Μεταπολεμικῆς Ἑλλάδος.*

*Μητροπ. Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας Κωνσταντίνου, Ὑ-
πόμνημα εἰς τὸν Κανόνα τῆς ἐορτῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμ.
Σταυροῦ.*

*Γρ. Θ. Στάθη (ἐπιμέλεια), «Ἀμφοῖν τὴν τιμὴν (ἀναγόρευ-
ση σὲ ἐπίτ. διδάκτορες τῶν Σ. Καρᾶ καὶ Σπ. Περιοτέρη).*

*Ἀρχιμ. Τιμοθέου Ρωμανᾶ, Τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἐν
τῇ κοινότητι Νίζου Μπελογιάννη Οὐγγαρίας.*

*Ἀρχιμ. Ἀθαν. Χατζόπουλου, Ἡ Ὁρθόδοξη παρουσία στὸ
Οἰκουμενικὸ Ἰνστιτούτο τοῦ Bossey.*

*Ἰωάννου Μπουγάτσου, Κωνσταντίνος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰ-
κονόμων (χρονικὸν Συνεδρίου).*

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Πράξεις συστάσεως Ἐκκλησιαστικῶν Ἰδρυμάτων.

Παράρτημα.